

คืนที่พระจันทร์หายไป

— คิน ที่ พระ จัน ทร์ หาย ไป —

เป็นบันทึกภาคแรกที่รวบรวมคำบอกเล่า คำสอนของคุณยายอาจารย์
จากบันทึกของผู้เขียนที่ได้จดเก็บไว้ ในสมัยที่เริ่มสร้างศูนย์พุทธจักรฯ
จนกระทั่งมาเป็นวัดพระธรรมกายที่สมบูรณ์

(วันเดือนปีที่บอกไว้ คือ วันที่คุณยายอาจารย์ท่านเล่าให้ฟัง)

คุณยายอาจารย์ ได้กรุณาเล่าเรื่องชีวิตของท่านที่ผ่านมา ประสบอาการ(ประสบการณ)
มาตั้งแต่เด็ก จนกระทั่งมาพบกับพระเดชพระคุณหลวงพ่อดปากน้ำ

หลังจากหลวงพ่อดปากน้ำมรณภาพได้ ๔ ปี คุณยายอาจารย์ก็ได้พบกับ

พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดัมมชโย) ผู้สืบทอดวิชาธรรมกายต่อจากท่าน
ผ่านความสุข รอยยิ้ม ความประทับใจ ความลำบาก ความอดทน ข่มใจ ต่อสู้ เสียสละ

ทุกรสชาติของชีวิตผ่านผู้คนต่างๆ เหตุการณ์ต่างๆ ที่สำคัญต่อความเป็นตาย
ของชาติบ้านเมืองในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ จนถึงการสร้างสำนักปฏิบัติธรรม
เป็นภาพชีวิตจริงของบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ด้วยศีลธรรมความดี ความบริสุทธิ์ สะอาด
ผู้เป็นปูชนียาจารย์ที่ยอดเยี่ยม เป็นต้นแบบแห่งความดีงาม อันหาได้ยากยิ่งในโลก
เพราะท่านสอนด้วยการทำให้ดูเป็นแบบอย่าง มิใช่ด้วยการพูดหรือการเขียนให้อ่าน

ชีวิตของคุณยายอาจารย์ เป็นชีวิตของบุคคลที่ได้ใช้สรีระร่างกายและจิตใจ

ในการสร้างบารมีอย่างสมบูรณ์ที่สุด คัมค่าและถูกต้องที่สุดของการเกิดมาเป็นมนุษย์
เป็นชีวิตของผู้เสียสละ อดทนอดกลั้น ทั้งกายและใจ ลมหายใจของท่าน คือบุญและธรรมะ

วิชาธรรมกาย คือสิ่งสำคัญที่ยิ่งใหญ่ที่สุดสำหรับคุณยายอาจารย์

การปราบมารประหารกิเลส ให้สิ้นเชื้อไม่เหลือเศษจากใจของสรรพสัตว์ทั้งหลาย

เป็นเป้าหมายสำคัญของการเกิดมาสร้างบารมีของคุณยายอาจารย์
คุณยายอาจารย์ผู้มีแต่ความจริงใจ กตัญญูกตเวทีเป็นเลิศ
อ่อนน้อมอย่างที่สุด ขยัน รักระเบียบวินัย มกน้อย สันโดษ ไม่โอ้อวด
ไม่อยากเด่นอยากดัง “ยายทำงานแบบปิดทองใต้ฐานพระ”
คุณยายอาจารย์ เป็นผู้รักความสะอาดที่สุดทั้งภายนอกและภายในจิตใจ
ทั้งหมดนี้เป็นมหาปัญญา มหาบริสุทธิ์ มหากรุณาของคุณยายอาจารย์
ที่ดูเรียบง่าย แต่ยิ่งใหญ่มหาศาลแก่ชาวโลกทั้งปวง

พระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ(หลวงพ่อรัญมขโย) กล่าวว่า
“ถ้าอยากเป็นอย่างยาย ก็ให้ทำอย่างยาย” และ “(สิ่งที่เรา) ทำให้ยาย กลับได้ที่เรา”
ความปรารถนาอย่างยิ่งของผู้เขียน ก็คือ “การเข้าถึงธรรม” ของผู้อ่าน
การได้น้อมนำเอาศีลและธรรม ข้อคิด คำสอน การปฏิบัติตนของคุณยายอาจารย์
มาพิจารณา และประพฤติปฏิบัติตามบุคคลผู้ประสบความสำเร็จ
ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในชีวิต ทั้งในโลกนี้และในทุกภพทุกภูมิทั้งหมด
ย่อมยังประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นแก่ตนเองและทำเป้าหมายของชีวิตที่เกิดมา
เพื่อสร้างบารมีให้สมบูรณ์อย่างแท้จริง

“บุญกุศลทุกอย่างอันเกิดจากหนังสือเล่มนี้ ขอน้อมกราบถวาย
แด่คุณยายอาจารย์ มหารัตนอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง
ผู้เป็นทั้งหมดของชีวิต ผู้เป็นที่รัก และที่พึ่งที่ระลึกของมนุษย์และเทวดาทั้งหลาย”

คุณยายอาจารย์ มหาวีรานุภาสิกาจันทร ขนนกยุง

พ.ศ. ๒๕๓๓

พระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อธัมมชโย) ได้กล่าวถึงคุณยายว่า

“ภายใต้ร่มบารมีหลวงพ่อวัดปากน้ำ คุณยายอุทิศชีวิตศึกษาวิชาธรรมกาย มีข้อวัตรปฏิบัติ ความบริสุทธิ์บริบูรณ์เต็มที ได้รับคำชมจากหลวงพ่อวัดปากน้ำว่า ‘เป็นหนึ่งในไม่มีสอง’ ท่านได้รักษาคำยืนยันนี้มาตลอด ด้วยใจปกติ ไม่ลึงโลดใจ

ตรวจตราดูตัวเอง ทำสิ่งนั้นให้สมบูรณ์ ไม่สนใจเรื่องปลีกย่อย สนใจเป้าหมายไปปราบกิเลสสู่ที่สุดแห่งธรรม ท่านทำต่อเนื่องมาตลอด”

“ความปรารถนาที่จะทำความดี คุณยายท่านมีอย่างแรงกล้ามั่นคง การจะทำความดีไม่ได้ทำเพียงวันเดียว ความดีของบางคนมีช่วงเวลาสั้น แต่คุณยายทำความดีจนกว่าจะชนะใจทุกคน และชนะกาลเวลา”

“ทุกช่วงชีวิตของคุณยาย งดงาม เยี่ยมยอด งดงามทุกช่วงชีวิต งามดุจดวงอาทิตย์ตั้งแต่อรุณทัย จนถึงสนธยา เป็นต้นบุญ ต้นแบบในสิ่งที่ดีงาม ไม่ยินดีในลาภ ยศ สรรเสริญ คน สัตว์ สิ่งของ กายนวลสว่ไสวด้วยรัศมีแห่งธรรม ดวงตาสุกใสสว่าง มีประกายแห่งความรู้แจ้งที่เจิดจ้า มีร่างกายแข็งแรงเป็นฐานทัพของพระธรรมกายที่ผ่านศูนย์กลางกายตลอดเวลา ดุจพระเจดีย์เคลื่อนที่มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในกลางธรรมกาย อนเอนันต์จะนับประมาณมิได้”

(มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๓)

คุณยายอาจารย์ มหรัตน์อุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง

พ.ศ. ๒๕๓๙

— อัตชีวประวัติ โดยย่อ —

คุณยายอาจารย์ มหาวัฒนาอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง

เกิดเมื่อวันขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือนยี่ พุทธศักราช ๒๔๕๒
ณ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เป็นธิดาคนที่ ๕ ในจำนวนพี่น้อง ๙ คน

บิดาชื่อ พลอย มารดาชื่อ พันธุ์ มีอาชีพเกษตรกรรม
พ.ศ. ๒๔๗๗ ขณะอายุได้ ๒๖ ปี ได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ
เพื่อไปศึกษาธรรมที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

พ.ศ. ๒๔๘๑ บวชเป็นอุบาสิกา ณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ
และหลวงพ่อดาวทอง ได้ส่งเข้าศึกษาวิชาธรรมกายชั้นสูงทันที

พ.ศ. ๒๕๐๖ รับนายไชยบูลย์ สุทธิผล เป็นศิษย์
และได้ถ่ายทอดวิชาธรรมกายให้

๖ พ.ย. ๒๕๓๑ เป็นประธานใหญ่ทอดกฐินสามัคคี ณ วัดพระธรรมกาย
และเป็นประธานทอดผ้าป่าสามัคคีในบุญพิธีต่างๆ
ของวัดพระธรรมกาย ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

๒๒ เมษายน ๒๕๔๓ เป็นประธานร่วมฉลองมหาธรรมกายเจดีย์ ครั้งที่ ๑

๑๐ ก.ย. ๒๕๔๓ ละสังขารด้วยโรคชรา สิริรวมอายุได้ ๙๒ ปี

คุณยายอาจารย์ คือ ผู้ให้กำเนิดวัดพระธรรมกาย

คือ ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จอันยิ่งใหญ่

ที่นับวันจะแผ่ขยายเป็นความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาไปทั่วโลก
ชีวิตการสร้างบารมีของคุณยายอาจารย์จะกลายเป็นตำนานเล่าขานไม่รู้จบ
เริ่มต้นจากคนธรรมดา แต่ผลงานของท่านยิ่งใหญ่...ไม่ธรรมดา

* ปัจจุบัน คือ พระเดชพระคุณ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อธัมมชโย)

* ปัจจุบัน คือ พระเดชพระคุณเจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์
เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

* ปัจจุบัน คือ พระเดชพระคุณ พระภาวนาวิริยคุณ (หลวงพ่อทัตตชีโว)

พ.ศ. ๒๕๑๐ สร้างบ้าน "ธรรมประสิทธิ์"

ภายในวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ให้เป็นที่สอนธรรมปฏิบัติแก่ศิษยานุศิษย์

๒๗ ส.ค. ๒๕๑๒ เป็นประธานจัดงานอุปสมบทนายไชยบูลย์ สุทธิผล

โดยมีพระเทพวรเวที^๒ เป็นพระอุปัชฌาย์ ณ พระอุโบสถวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

ต.ค. ๒๕๑๒ ได้รับบริจาคที่ดิน ๑๙๖ ไร่ ณ ต.คลองสาม อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี

จากคุณหญิงประหยัด แพทยพงศาวิสุทธาธิบดี

มาฆบูชา ๒๕๑๓ เริ่มขุดดินก่อนแรกบุกเบิกสร้าง "ศูนย์พุทธจักรปฏิบัติธรรม"

และเป็นประธานจัดหาทุนสร้างเสนาสนะและอาคารต่างๆ

๑๙ ธ.ค. ๒๕๑๔ เป็นประธานจัดงานอุปสมบทนายเผด็จ ผ่องสวัสดิ์^๓

โดยมีพระเทพวรเวทีเป็นพระอุปัชฌาย์

พ.ศ. ๒๕๑๕ เริ่มต้นโครงการอบรมธรรมทายาท ภาคฤดูร้อน แก่นิสิตนักศึกษา

พ.ศ. ๒๕๑๘ ย้ายจากวัดปากน้ำฯ มาอยู่ประจำที่ ณ ศูนย์พุทธจักรปฏิบัติธรรม

๒๕ ก.ค. ๒๕๒๐ "ศูนย์พุทธจักรปฏิบัติธรรม" ได้รับอนุญาตให้ยกฐานะเป็นวัด

สังกัดคณะสงฆ์ไทย ฝ่ายมหานิกาย ซึ่งคือ "วัดพระธรรมกาย" ในปัจจุบัน

คุณยายอาจารย์ มหาวรรตานุบาลิกาจันทร์ ขนนกยูง

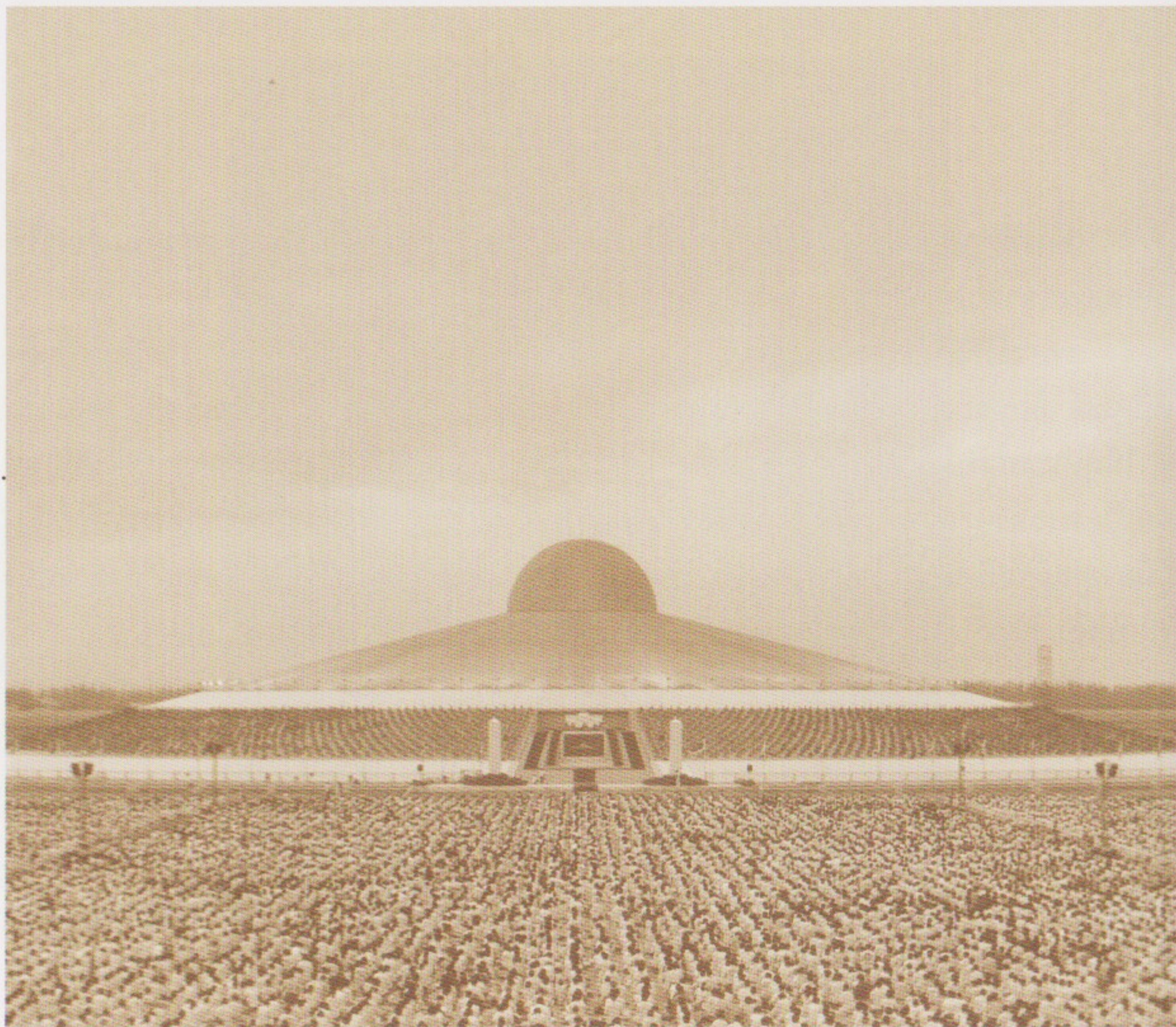
พ.ศ. ๒๕๓๘

— จาริก ลง ตร ง ก ล า ง ไ จ —

ก่อนที่จะท่านจะเข้าไปรู้เรื่องราวของบุคคลอัศจรรย์ที่เกิดขึ้นจริง ขอความกรุณาได้เสียสละเวลาทำความเข้าใจเบื้องต้นตรงนี้สักเล็กน้อย

เพราะเป็นความจริงแท้แน่นอนว่า ธรรมะแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เป็นสิ่งที่มีคุณค่าอันประเสริฐ เป็นทางนำไปสู่การพ้นทุกข์ พบกับสันติสุขได้อย่างแท้จริง สามารถทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติจริง เห็นผลจริง จนกระทั่งสามารถเปลี่ยนแปลงจากความเป็นปุถุชน จนเป็นพระอรหันต์ได้ โดยไม่จำกัดว่าบุคคลนั้น จะเป็นบุรุษหรือสตรี เป็นผู้เยาว์หรือเป็นผู้มีอายุ แม้จะมีเชื้อชาติ ภาษา หรือเผ่าพันธุ์ใดก็ตาม และคุณอันยิ่งใหญ่แห่งธรรม สามารถยังให้เกิดสันติสุขทั้งแก่ตัวของแต่ละบุคคล จนกระทั่งแก่มวลมนุษยชาติทั่วโลก

วัดพระธรรมกาย เป็นองค์กรทางพระพุทธศาสนาองค์กรหนึ่งที่กำลังมีบทบาทในการสถาปนาสันติภาพของโลก โดยการเผยแผ่ธรรมปฏิบัติ เพื่อจะสร้างสรรค์และพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ให้ดำเนินไปอย่างสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก แม้จะเป็นองค์กรภาคเอกชน แต่งานที่ได้ทำมาอย่างต่อเนื่องเกือบถึงศตวรรษและที่จะดำเนินไปข้างหน้า กำลังมีผลต่อสันติสุขของมวลมนุษยชาติในอนาคตอย่างใหญ่หลวงเกินที่ใครจะคาดคิด แม้องค์กรที่ยืนหยัดด้วยการสนับสนุนของศรัทธามหาชนแห่งนี้ จะถูกตรวจสอบและถูกเบียดเบียนด้วยอำนาจมืด และการเมือง ตลอดจนกระแสสื่อผู้ไม่หวังดีร่วมกันเสนอเรื่องราวบิดเบือนจากความเป็นจริง แต่องค์กรนี้ยังคงมุ่งมั่นสร้างสรรค์ความดี ด้วยอุดมการณ์ที่หนักแน่น

มหาธรรมกายเจดีย์

บัดนี้ ภาพของวัดพระธรรมกาย กำลังปรากฏสู่สายตาของชาวโลก กำลังเริ่มเป็นที่รู้จัก
ของนานาชาติ ยิ่งการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารก้าวไกลเพียงใด ไม่ว่าโทรศัพท์
อินเทอร์เน็ต หรือสื่อโทรคมนาคมแห่งยุคสมัย จะเข้าถึงประชาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
เพียงใด คำว่า "ธรรมกาย" ก็กำลังถูกสื่อสารขยายออกไปให้เป็นที่รู้จักมากมายเพียงนั้น
พระภิกษุ نائبพันรูปขององค์กรแห่งนี้ ที่ล้วนแต่ได้รับการฝึกฝนให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ
ประสิทธิภาพ สถานที่ ตลอดจนอาณาบริเวณของวัดพระธรรมกาย กำลังได้รับการพัฒนา
ปรับปรุงให้เป็นที่รองรับมหาชนทั่วโลก ที่จะร่วมกิจกรรมเพื่อสันติสุขนับแสนนับล้าน การพัฒนา
ทางด้านวิชาการและการต่างประเทศ กำลังเป็นที่ยอมรับของสหประชาชาติและองค์กร
ระดับประเทศทั่วโลก แม้กระทั่งงานด้านสังคมสงเคราะห์ ที่กำลังขยายการให้การช่วยเหลือ
เพื่อนมนุษย์ในภูมิภาคต่างๆ ของโลก กำลังเป็นที่ประจักษ์ในพลังแห่งการเป็นผู้ให้ แต่จะมี
ใครได้รับรู้บ้างหรือไม่ว่า จุดเริ่มต้นแห่งการแผ่ขยายกระแสแห่งความบริสุทธิ์ดีงามนี้ มาจาก
สตรีผู้หนึ่ง แม้รูปร่างลักษณะดูธรรมดาและมาจากตระกูลสามัญชนทั่วไป แต่จิตใจที่
เด็ดเดี่ยวเข้มแข็ง ที่ฉายแววให้เห็นจากดวงตาอันเป็นประกายสุกสว่าง คือ พลังอันยิ่งใหญ่
มหาศาลของคนธรรมดาที่ทำในสิ่งที่ไม่ใช่ธรรมดา

คุณยายอาจารย์ มหารัตนอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง คือ สตรีผู้นี้ และต่อไปตำนาน
ตลอดจนเรื่องราวของท่านจะถูกจารึก และเล่าขานต่อไปสู่อนาคตอีกนานเท่านาน โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งเรื่องราวที่จะนำมาถ่ายทอดต่อไปนี้ เกิดจากการบันทึกของผู้ใกล้ชิดและได้ประสบ
ด้วยตนเอง มิใช่นักเขียนที่ชำนาญในศิลปะการพรรณนา ดังนั้น เพื่อให้เกิดความรู้สึกประหนึ่ง
ได้ติดตามและนั่งอยู่ใกล้ชิดคุณยาย ลีลาและการถ่ายทอดเชิงภาษาต่อไปนี้ จะมุ่งคงบรรยากาศ
และลักษณะภาษาเดิมให้ผู้อ่านได้สัมผัสกับเหตุการณ์จริงให้มากที่สุด

สารบัญ

บันทึกบทแรกแห่งปฐมวัย

ชีวิตชาวนา

๑

แข่งเห่ลูก

๔

สัตว์เลี้ยงของยาย

๗

ตำนานทำนา

๘

ชีวิตชนบท

๑๑

เด็กชน เด็กตลาด

๑๑

คุณยายกับผี

๑๔

วัยรุ่น วัยสาว

๑๕

บันทึกบทสอง จุดผันแปรชีวิต

จุดผันแปรชีวิต

๑๗

หัวใจที่เด็ดเดี่ยว

๒๐

พบครูคนแรก

๒๓

ตามหาพ่อ

๒๕

พบหลวงพ่อดปากน้ำ

๒๙

ความอดทนเป็นบันไดสู่นิพพาน

๓๑

ทำวิชา

๓๗

ยิ่งใกล้ครู ยิ่งรู้มากขึ้น

๔๐

บุญเป็นใหญ่ พอใจในสิ่งที่มี

๔๕

ยิ่งใช้ ยิ่ง کم

๔๖

สู่สงครามโลก

๔๘

หนึ่งไม่มีสอง

๕๓

อ่อนนุ่ม แต่ไม่อ่อนแอ

๕๕

บันทึกบทสาม คุณค่าและผลงานชิ้นเอก	
ใช้วิชาธรรมกายรักษาโรค	๕๙
การถวายข้าวพระ	๖๑
พระของขวัญ	๖๓
การเห็นพระพุทธรูปเจ้าด้วยตาเนื้อในขณะที่เวียนเทียน	๖๘

บันทึกบทสี่ กตัญญูกตเวที-สุดยอดของคนดี	
ทดแทนพระคุณครู	๗๑
คนจริงยอมทนต่อการพิสูจน์	๗๘
พบผู้สืบทอดวิชา	๘๐
บ้านหลังเล็ก : บ้านกัลยาณมิตรหมายเลข ๑	๘๓
บ้านธรรมประสิทธิ์ : บ้านกัลยาณมิตรหมายเลข ๒	๘๔
พระรูปแรกที่คุณยายบวช	๘๖

บันทึกบทห้า ศูนัยพุทธจักรปฏิบัติธรรม	
สู่การเป็นวัดพระธรรมกาย	๙๓
กิจวัตรของคุณยาย	๑๐๕
สิ่งสำคัญในการสร้างบารมี	๑๐๖
การเตรียมงาน เตรียมความพร้อม	๑๐๖
ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ	๑๐๘
กฎระเบียบของศูนัยพุทธจักรปฏิบัติธรรม	๑๑๑
คุณยายสร้างวัด สร้างพระ สร้างคน	๑๑๒

บันทึกบทแรก แห่งปฐมวัย

“ชีวิตชาวนา”

คุณยายเติบโตมา
ท่ามกลางท้องทุ่งนาที่เขียวขจี ครั้นถึงฤดูเก็บเกี่ยว
ก็เต็มไปด้วยข้าวที่สุรวงเหลืองอร่าม สุดลูกหูลูกตา
มีท้องฟ้าสีครามครอบคลุมตลอดปี สภาพอัน
ปลอดโปร่งโล่งกว้าง ได้หล่อหลอมให้คุณยายเป็น

คุณยายอาจารย์ ช่วงอายุ ๒๘ ปี

อันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติ และให้เป็นบุคคล
ที่เปี่ยมด้วยน้ำใจกว้างขวางสุดจะประมาณ
ดังเช่นวันหนึ่ง (พฤษภาคม ๓๐ ธ.ค. ๒๕๒๕)
เวลา ๑๙.๐๐ น. เกิดจันทรุปราคา คุณยาย
เห็นแล้ว ท่านก็รำลึกถึงอดีต และได้เล่าให้
ฟังว่า

“พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระราหู เป็น
พี่น้องกัน ตอนเด็กๆ ยายอยู่กลางทุ่งนา
ชอบมองดูดวงอาทิตย์ที่กำลังขึ้น และตอน
กำลังจะตก เพราะเป็นตอนที่ดวงโตมาก
เวลาเย็น ยายเดินตามคันนากลับบ้านจะเห็น
พระอาทิตย์สีแดงดวงกลมโตที่กำลังจะตก
ยายก็คิดตามประสาเด็กว่า อยากได้ดวง
อาทิตย์นั้นมาไว้ หรือไม่ก็หาทางไปถึงดวง
อาทิตย์ให้ได้”

คุณยายเล่าว่า

“บ้านเดิมยายอยู่นครชัยศรี บ้านอยู่
ติดริมแม่น้ำ (แต่ตอนนี้น้ำเซาะตลิ่ง บ้านพัง
ไปหมดแล้ว) พ่อชื่อพ่อพลอย แม่ชื่อแม่พันธ์

มีพี่น้องรวมกัน ๙ คน คุณยายเป็นคนที่ ๕
เกิดเมื่อวันพุธ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือนยี่ ปีระกา
ตอนพระออกบิณฑบาต พี่สาวคนโตชื่อ เจ๊าะ
คนที่สองชื่อ ละ คนที่สามเป็นผู้ชาย ตาย
ตั้งแต่ยังเด็ก คนที่สี่(ทิด)วรรณ แล้วก็ตัวยาย
แล้วก็มายายเลื่อน ยายม้าย ยายน้อย คน
สุดท้ายชื่อพระอ่อน ท่านบวชตั้งแต่เป็นเด็ก จนถึง
ตอนนี้จำพรรษาอยู่วัดกลางบางแก้วและขณะนี้
เหลือแต่พระอ่อนองค์เดียว คนอื่นเสียชีวิต
หมดแล้ว”

“สมัยเด็กๆ ยายจะช่วยพ่อแม่เลี้ยง
วัว เลี้ยงควาย ไถนา เพราะพ่อมีนา ๒๐ ไร่
แม่มีนา ๑๕ ไร่”

“ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวสวย”
เป็นคำขวัญของอำเภอนครชัยศรี เวลาใคร
พูดกับคุณยายอย่างนี้ ท่านก็จะบอกว่า

“ยายไม่สวยหรอกนะ”

“ตอนเด็ก พ่อแม่ของยายบอกว่า ลูก
ทุกคน อีจันทร์เลี้ยงยากที่สุด ยายจึงถูก

ยกให้เป็นลูกของหมอโบราณที่กวาดยาให้
โบราณท่านถือเป็นเคล็ดว่า ถ้าลูกมีบุญมาก
กว่าพ่อแม่ ต้องยกให้คนอื่น จึงจะเลี้ยงรอด
พ่อแม่เลี้ยงเองไม่โต เลี้ยงไม่ได้”

“ผู้ใหญ่แถวบ้านยาย เวลาเห็นยาย
เดินไปไหนก็ตาม ตอนเป็นเด็กๆ ชอบล้อ
ยายว่า ‘ตาพลอยน้อย’ เพราะยายหน้า
เหมือนพ่อ พ่อของยายชื่อพลอย ถ้าผู้ชาย
หน้าเหมือนแม่ ผู้หญิงหน้าเหมือนพ่อจะเป็น
คนวาสนาดี”

สมัยนั้น ยังไม่มี พ.ร.บ. ประถมศึกษา
(๒๔๖๔) ผู้ใหญ่สมัยนั้น จึงไม่นิยมให้เด็ก
ผู้หญิงเรียนหนังสือ แต่เด็กผู้ชายให้เรียนกับ
พระตามวัด

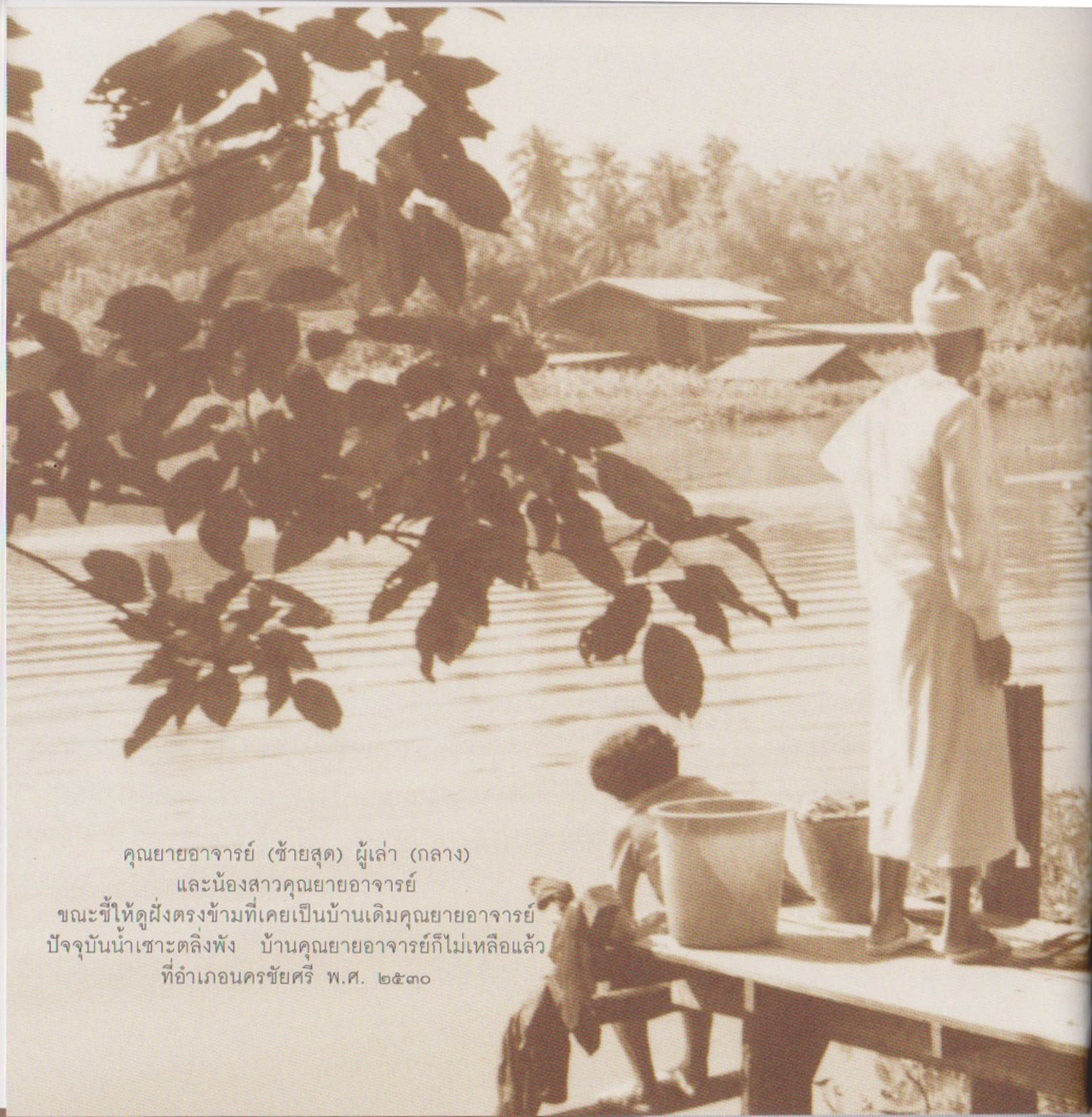
คุณยายเล่าว่า

“พ่อแม่ให้ยายช่วยทำงานบ้านกับ
ช่วยทำนา คนสมัยก่อน เขากลับลูกผู้หญิง
เรียนหนังสือแล้วแอบแต่งเพลงยาว เขียน
จดหมายรักโต้ตอบกับผู้ชาย”

“ แ ข้ ง เ ห ลี ก ”

“ยายตื่นตีสี่ทุกวัน เพราะพ่อยาย
ขยันมาก ปลูกปลูกทุกคน ถ้าใครไม่ตื่นจะถูก
พ่อเมียน ตี ๕ ชีควายไปไถนากับพี่ชาย เอา
ไถแบกขึ้นไหล่ยาย นั่งหลังควาย พี่สาวช่วย
แม่ทำกับข้าว หุงข้าว ไปส่ง ๘ โมง ที่เหลื่อ
เก็บไว้กินเพล ๑๐ โมงเช้าปลดไถ ถ้าทำนา
หว่านจะทำเฉพาะเช้า-เพล เพลกินข้าวเสร็จ
พาควายไปลงคลองบางกล้วยอาบน้ำ ภูชี้ไคล
ให้หญ้า เย็นมาไล่ควายเข้าคอก สุมไฟไต้ยุง
ให้ควาย กลางคืนพ่อจะนอนบนแคร่เฝ้าควาย
อยู่ใต้ถุนบ้าน เย็นแม่หุงข้าวให้ลูกๆ กิน ถ้า
ช่วงว่างจากนา ก็จะเปิดคอกออกเอาควาย
ไปเลี้ยง ไล่ไปกินหญ้าที่ท้องนา”

“ยายทำงานเก่งตั้งแต่อยู่บ้านแล้ว ยาย
ออกจากบ้านไปไถนา ตั้งแต่พระอาทิตย์ยัง
ไม่ขึ้น เห็นดาวประกายพริ้วพันยอดไม้ไสแจว

คุณยายอาจารย์ (ซ้ายสุด) ผู้เล่า (กลาง)
และน้องสาวคุณยายอาจารย์
ขณะที่ให้ดูผังตรงข้ามที่เคยเป็นบ้านเดิมคุณยายอาจารย์
ปัจจุบันน้ำเซาะตลิ่งพัง บ้านคุณยายอาจารย์ก็ไม่เหลือแล้ว
ที่อำเภอนครชัยศรี พ.ศ. ๒๕๓๐

ทำนากันสามคนพี่น้อง ยายตั้งใจทำนาของ
ยายอย่างดีที่สุด ในนาของยายไม่มีหญ้าเลย
เก็บเตียนหมด มีแต่ต้นข้าว เวลาได้ข้าว ได้
ข้าวมาก ก่อนจะทำนา ยายคุยกันนิดเดียว
แล้วต่างคนต่างช่วยกันทำ(เดิมบ้านยายฐานะดี
แต่พอพ่อแม่มีลูกหลายคน (๙ คน) ฐานะ
ยากจนลงต้องเป็นหนี้สินน้อย ยายกับพี่
รวม ๓ คน ช่วยกันทำนาใช้หนี้ได้หมด) ข้าง
บ้านของยาย เขามีนา ๑๐๐ กว่าไร่ มีลูกไม่
กี่คน ไม่ได้เล่นการพนันเลย แต่หาได้ 'ไม่รู้
จักกิน ไม่รู้จักใช้' มีเท่าไรก็ไม่เหลือ"(๓ มี.ค.
๒๕๒๔)

"ยายตื่นแต่เช้า กับพี่น้องผู้หญิง
สามคนไปทำนา บางทีก็แข่งกับอีกบ้านที่
เขาเป็นผู้ชาย นาเขาอยู่ข้างๆ พวกยายจะไป
ถึงก่อน เดินเร็วไปเร็วกว่า เวลาดำนาปลูก
ข้าวก็ทำได้เร็วกว่า ทำจนขณะเขาอยู่เรื่อยๆ
เขาเลยเรียกยายว่า 'อีแข่งเหล็ก'"(๗ ก.ค.
๒๕๒๕)

"สัตว์เลี้ยงของยาย"

คุณยายได้เล่าถึงเรื่องในอดีต ตอน
หนึ่งว่า "บ้านยายเลี้ยงควาย ๓ ตัว เป็น
ตัวผู้หมด ตัวเมียยายไม่เลี้ยง ยายนั่งขี่หลัง
ควายไปทำนา ชี้อ้อแอ้น หลังมันแอ้น แล้ว
ก็มีอ้อใหม่ อ้อมูล เวลาควายมันติดสัด มันจะ
วิ่งไล่ตามตัวเมียไปเร็วมาก ยายต้องวิ่งไล่
ตามมันแต่วิ่งไม่ค่อยทัน ต้องตามไปถึงตอน
ที่มันไปหาตัวเมียแล้ว แล้วค่อยเอามันกลับ
มาบ้าน เวลานั้นแก่ ฟันหักกินหญ้าไม่ไหว
พ่อยายกับยายก็จะไปเกี่ยวหญ้าอ่อนๆ มาให้
กิน นอนเคี้ยวไปเรื่อยๆ แก่หนักเข้าก็ตาย"

"บ้านยายเลี้ยงหมาไว้เฝ้ากันขโมย
๒ ตัว ชื่อ อ้อแดงกับอ้อเขียว เวลายายไป
ทุ่งนา มันจะวิ่งตามไปด้วย เวลาหุงข้าวก็จะ
รินน้ำข้าวไว้เลี้ยงมัน"

"บ้านยายเลี้ยงไก่และเป็ด เป็ดมี

๕ ตัว ตัวเมีย ๔ ตัว ตัวผู้ ๑ ตัว เข้าเปิด
ดอกให้ออกไปหาอาหารกิน ตอนเย็นพากลับ
เข้าดอก ยายเลี้ยงไก่ ให้ไก่เกาะคอนอยู่ข้าง
บนดอก เปิดอยู่ข้างล่าง เพราะไก่บินได้สูง”

“ ตำนานทำนา ”

คุณยายเล่าให้ฟังว่า “ที่บ้านยาย ทำ
นาปีเป็นส่วนใหญ่ นาหว่านทำบางครั้ง ส่วน
ใหญ่เป็นนาดำ เวลาหน้าดำนา บางครั้งขอ
แรงเพื่อนบ้านมาช่วย เรียกว่า ลงแขก เริ่ม
ทำกันตอนเช้าฤดูฝนแล้ว สมัยก่อนยายมีนา
๒๐ ไร่ มีคนมาช่วยลงแขกเดี่ยวเดี๋ยวก็นเสร็จ”

ท่านบอกว่า “เวลายายทำนา จะต้อง
ไถพลิกดินขึ้นมาก่อน จับควายเลี้ยงๆๆ แล้ว
ก็ไถ ใส่ข้าว ๓ เดือนก่อน เวลาเกี่ยวก็เกี่ยว
ข้าว ๓ เดือน, ข้าวเบา, ข้าวกลาง, ข้าวหนัก
ไล่กันเป็นลำดับ” (ข้าวหนัก คือ ข้าวนาปี)

(๒๙ ม.ค. ๒๕๓๕)

“คุณพ่อของคุณยายเป็นคนดูทิศทาง
ของการทำนาเก่ง มีสมุดข่อย เป็นตำราโบราณ
พอเดือน ๓ ฟาร์้องทิศไหนก็จะรู้ว่า ปีนี้ น้ำ
น้อยหรือน้ำมาก จะแล้งหรือจะได้ข้าวสมบูรณ์
จะได้น้ำมากน้ำน้อยรู้หมด ยายจึงได้รู้จักว่า
ข้าวที่ปลูกตรงไหนจะปลูกข้าวเบา ข้าวหนัก
ข้าวนาปี ข้าว ๓ เดือน ข้าวแต่ละชนิดจะ
ปลูกคนละแปลง”

“สมัยก่อนพoyายดำนาของตัวเองเสร็จ

หมายเหตุ : การทำนามีหลายแบบ

* (ข้าว) นาปี คือนาที่ทำปีละครั้ง ทำแล้วจะได้ข้าวที่เมล็ด
ข้าวมีน้ำหนักดี มีคุณภาพดี เรียกว่า ข้าวหนัก

* (ข้าว) นาสามเดือน คือนาที่ทำปีละ ๒-๓ ครั้ง ทำแล้ว
ผลผลิตที่ได้เป็นเมล็ดข้าวที่มีน้ำหนักเบา เมล็ดหักง่าย และ
คุณภาพด้อยกว่าข้าวนาปี เรียกว่า ข้าวเบา

* (ข้าว) นาดำ คือนาที่ปลูกโดยใช้ต้นกล้าดำลงไปนา
ผลผลิตที่ได้จะได้ผลดี รวงข้าวจะใหญ่และหนัก มักทำในที่ลุ่ม
มีน้ำอุดมสมบูรณ์

* (ข้าว) นาหว่าน คือนาที่ปลูกโดยใช้เมล็ดข้าวหว่านลงไป
ผลผลิตไม่ค่อยได้เต็มที่ มักทำในที่ดอน มีน้ำน้อย (๙ เม.ย.
๒๕๓๓)

ก็ไปหาลำโพงรับจ้างเขาด้านวันละ ๕๐ สตางค์
ไว้เป็นค่าขนม ดูลิเก ดูละครของยายเอง”

วันหนึ่ง อาหารเช้าของคุณยายเป็น
ข้าวต้มใส่รำและ wheatgerm และมีน้ำข้าว
๑ ถ้วย คุณยายบอกว่า

“อยู่บ้านนอกปลูก สีข้าวเอง ไม่ได้ขัด
ข้าวให้ขาว มีรำน้อย ไม่เคยกินรำเลย มาอยู่
นี้กลับต้องกินรำ รำเขาให้หมูกิน ยายหุงข้าว
กับหม้อดิน พอเดือดก็รินเอาน้ำข้าวไว้คลุก
กับข้าวเย็นที่เหลือให้หมาบ้านยาย ไข่เขียว
กับไข่แดงกิน”

“สมัยก่อนที่ยายอยู่บ้านนอก ตอนเช้า
มืด ตี ๔ จะเห็นดาวลูกไก่เรียงอยู่ชัดเจน
บนท้องฟ้า เห็นดาวประกายพรึกใสอยู่บน
ยอดไม้ ปีไหนที่ดาวประกายพรึกใสสว่างมาก
ปีนั้นข้าวในนาจะได้มาก ข้าวปลาอาหาร
สมบูรณ์ ปีไหนไม่ค่อยสว่างข้าวก็จะได้น้อย”

“หน้าหนาวตะวันต้องเดินอ้อมข้าว
เพราะช่วงเดือน ๑๐-๑๑ นี้ ข้าวกำลังตั้งท้อง

เดือนนี้ข้าวตั้งท้องออกรวง ตะวันเดินตรงๆ
ไม่ได้ กลัวแม่โพสพจะร้อน (ถ้าถูกแสงแดด
เต็มที แดดจะเผาทำให้รวงข้าวไหม้เกรียม
ได้) พอช่วงเดือน ๔ เดือน ๕ เกียวข้าวแล้ว
ตะวันเดินตรงจากทิศตะวันออกไปทิศตะวัน
ตกเลย ตะวันอ้อมข้าวกลางวันสั้น กลางคืน
นาน ตะวันเดินตรง กลางวันนาน กลางคืน
สั้น”(๒๘ ต.ค. ๒๕๒๘)

คุณยายบอกว่า

“แม่โพสพมีจริงเป็นผู้หญิงสวย พ่อ
ของยายเล่าให้ฟังว่า มีอยู่คราวหนึ่งพ่อ (เป็น
ชาวนา) เอาเท้าไปเตะข้าว เพื่อจะเกลี่ยข้าว
ให้เสมอกัน กลางคืนพ่อฝันเห็นผู้หญิงคนหนึ่ง
สวยมากมายืนร้องไห้”(๒๙ พ.ย. ๒๕๓๓)

“ที่บ้านยาย เวลาทำนาแล้วข้าวเริ่ม
ออกรวงจะตั้งท้อง จะจัดให้มีพิธีทำขวัญข้าว
โดยต้มขนมเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปวาง แล้วบอก
แม่โพสพ ข้าวบ้านยายเวลาปลูกจะได้ข้าว
ออกรวงเต็มๆ สมบูรณ์ทุกปี ยายมีนา ๒๐

ไร่ ก็ได้ข้าวมาก (เวลาข้าวออกรวง ชาวนาจะมีพิธีทำขวัญข้าว คือ ทำบายศรีรับขวัญข้าว ถ้าทำขวัญข้าวแล้วปีนั้น ทำให้ข้าวจะออกรวงเต็มสมบูรณ์ ผลผลิตดี)

ดังนั้น เวลายายทานข้าว ยายจะทานข้าวให้หมด ไม่ให้มีเหลือแม้แต่เมล็ดเดียว ยายจะพูดกับแม่โพสพ ให้รักลูก (คุณยาย) มากๆ นะ แล้วหาข้าวให้ลูก ให้พระ ให้เด็กวัด ให้ทุกคนมีข้าวทานกันเยอะๆ ไม่รู้จักหมดสิ้น ถ้ายายทานข้าวเหลือ (น้อยครั้งมาก) ยายจะขอโทษแม่โพสพที่ทานข้าวเหลือ"

คุณยายบอกว่า

"ยายเป็นชาวนา ยายรู้คุณค่าของข้าว แม้เพียง ๑ เมล็ด ก็เป็นต้นข้าว ๑ ต้น เพราะฉะนั้นห้ามดูถูกข้าว"

คุณยายเล่าว่า

"พ่อของยายจะสร้างยุ้งข้าว" ไปดูฤกษ์ พระท่านบอกว่า ทุกคนในบ้านไม่มีใครตั้งยุ้งข้าวได้ นอกจากยายคนเดียว เพราะยาย

มีบุญพอ ตอนยายอยู่บ้าน ทำนาได้ข้าวเต็มยุ้ง"

"เวลานวดข้าว ที่บ้านยายจะใช้ครก กระเดื่องขึ้นไปเหยียบบนไม้ แล้วปล่อยให้ตัวสากที่ติดอยู่กับไผ่ยาวนั้น ตกลงมาบนข้าวที่อยู่ในครกไม้ใบโตๆ ทำหลายๆ ครั้ง จนเปลือกข้าวหลุดออก แล้วจึงใส่กระดัง (ที่สานเอง) พัดข้าว เอาข้าวเปลือกออกได้เป็นข้าวสาร หน้าบ้านยายจะมีไม้ไผ่ขึ้นเป็นกอใหญ่ ที่บ้านยายจะถักกระบุงตะกร้าใช้เอง พี่ๆ น้องๆ จะถักกันได้ทุกคน"

• ยุ้งข้าวบ้านยาย จะต่อออกจากตัวบ้านไม้ที่อยู่ใช้ ยกพื้นให้สูงพอพื้นไม้ให้น้ำท่วม ทำบันไดไม้ขึ้นไป พื้นที่กว้าง เวลาข้าวที่นวดแล้วจะแบกขึ้นไปไว้บนยุ้ง มีชายคายื่นจากบ้านไปคลุมเป็นหลังคา กันฝนมุงจาก และใช้ไม้ไผ่เป็นโครง และใช้ไม้ไผ่ทำเป็นฝากัน ไข้ควายตากแห้งแล้วนวดทาที่ฝากัน และจะมีพิธีสู่ขวัญยุ้งข้าวด้วย ใช้ข้าวดำ ข้าวแดง กลัวย่น้ำว่า บัวลอย (๔ ก.ค. ๒๕๒๖)

“ จี วิ ต ข น บ ท ”

“ก่อนนอน หลังจากทำงานทุกอย่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ยายจะป็นขึ้นไปล้างเอาลูกนกกกระจอกในกระบอกไม้ไผ่ได้หลังคา ยุงข้าวออกมาเล่น แล้วจึงจับใส่รังคืน”

“ที่บ้านยาย แม่จะทอดผ้าใช้เอง มีกีด้วย คุณยายจะเป็นคนช่วยกรอด้าย พี่สาวก็จะช่วยแม่ทอด้าย แม่ทอดผ้าใช้เองบ้าง ขายบ้างเล็กน้อย”

คุณยายเล่าว่า “ยายชอบทำทานมาตั้งแต่เด็กแล้ว สมัยยายเด็กๆ มีคนขอทาน เขาเดินมาขอข้าวสารที่บ้านยาย ยายก็วิ่งขึ้นบ้านไปตักข้าวสารมาให้เขา ๑ กระป๋อง แล้วเขาก็เดินไปต่อ บางคนมาขอข้าวเปลือกยาย ก็ขึ้นยุ้งตักข้าวเปลือกให้”

คุณยายเล่าว่า

“ผู้ใหญ่ที่บ้านยายบอกว่า แม่ยาย

เป็นลาวเวียงจันทร์ ตอนเด็กๆ ยายเคยพูดภาษาลาวกับแม่ แต่ตอนโตจำไม่ได้เสียแล้ว”

(๒๑ ม.ค. ๒๕๓๕)

“ เด็กชน เด็กฉลาด ”

ในวัยเด็ก คุณยายเป็นเด็กที่ร่าเริงแจ่มใส เบิกบาน ว่องไว ใจกว้าง ชอบเล่นสนุกสนานกับเพื่อนฝูง ไปไหนไปด้วย ไม่เคยขัดใจเพื่อน เพื่อนๆ รักคุณยายทุกคน

คุณยายบอกว่า

“เด็กชนเป็นเด็กฉลาด ยายรู้ เพราะยายเคยชนมาก่อน”

“สมัยเด็ก เวลายายขึ้นหลังควายไปนา ยายจะนั่งร้องเพลงไปบนหลังควาย หรือแต่งกลอนที่คล้องจองกันเป็นเรื่องเป็นราว ส่วนใหญ่ยายจะแต่งเองหมด พ่อยายชอบว่า

‘อีจันท์มันร้องเพลงอยู่เรื่อย’ ช่วงหน้าน้ำ
เดือน ๑๑ เดือน ๑๒ เขาจะเล่นเพลงเรือ
เพลงพวงมาลัย เพลงฉ่อย ยายชอบไปกับ
พวกพี่ๆ เขาจะพายเรือแล้วร้องเพลงรับกัน
ไปมา หรือช่วงที่มีลอยกระทง ยายก็ชอบไป
เล่นกับเขา”

“ตอนเด็กอยู่บ้านนอก ยายจะเป็น
คนที่ซนที่สุดในหมู่พี่น้อง พ่อจะดุและตียาย
เก่ง ก่อนพ่อจะเสีย พ่อบอกว่า ‘ลูกทุกคนญาติ
อีจันท์มากที่สุด’”

“ยายชอบว่ายน้ำมาก ว่ายน้ำเก่งที่สุด
เดียวๆ ก็กระโดดลงน้ำ เล่นช่อนหากับเพื่อน
ในน้ำ ดำน้ำแล้วก็โผล่ขึ้นมา ตอนแรกยาย
ว่ายน้ำไม่เป็นเพื่อนๆ ผลักตกลงไปในน้ำ ยาย
ก็จมลงไปแล้วทะเล่สิ่งขึ้นมา เพื่อนก็ช่วยกัน
คว้าไว้ ยายจึงรู้ว่าถ้าจมลงอีกที ก็จมไปเลย
จากนั้นยายก็ว่ายน้ำเป็น ยายว่ายน้ำแข่งกับ
พวกผู้ชายข้ามแม่น้ำนครชัยศรี สมัยก่อน
กว้างกว่านี้มาก สมัยนี้ตื้นเขินไปมาก แต่

แข่งสู้ผู้ชายไม่ไหว แรงสู้เขาไม่ได้ ยายชอบ
เล่นน้ำ อยู่ในน้ำ จนบางครั้งปากเขียว พ่อ
ต้องถือไม้เรียวไปตามขึ้นมาจากน้ำ จึงยอม
ขึ้น พอขึ้นมาก็ถูกพ่อตี ร้องให้อยู่เป็นประจำ”
(๑๑ ก.ค. ๒๕๒๕)

“สมัยเด็ก ยายมีเพื่อนเยอะ เพื่อนๆ
รักยายทุกคน เพราะยายตามใจเพื่อน ไม่
ขัดใจเขา เขาจะพาไปไหนก็ไปกับเขา เขาจะ
เล่นอะไรก็เล่น มีเพื่อนทั้งบ้านเหนือ บ้านใต้
บางที่พวกเพื่อนบ้านเหนือกับบ้านใต้ยกพวก
ตีกัน ยายทำตัวเป็นกลางอยู่ตรงกลาง ยาย
ไม่ไปตีกับเขา ไม่รู้จะช่วยใคร”

“มีอยู่คราวหนึ่ง เล่นน้ำขึ้นน้ำลง เพื่อน
มาดึงหุ้ยาสองข้างขึ้นลง เวลาร้องน้ำขึ้นก็
ดึงหุ้ยขึ้น เวลาร้องน้ำลงก็ดึงหุ้ยลง ดึงแรงๆ
จนหุ้ยข้างขวาของยายฉีกขาด เป็นแผลเลือด
ออก ผู้ใหญ่แถวนั้นเห็นเข้าก็ช่วยเก็บใบไม้
ที่เป็นยามาตำปัดแผลให้ ยังมีรอยที่ริมหุ้ยข้าง
ขวาอยู่เลย แต่ยายก็ไม่โกรธเขา”

“บางครั้งพอเพื่อนเพลอ ยายจะไปจี
เวยเพื่อน มันก็ร้อง ยายก็รีบวิ่งหนี เพื่อนมัน
ไม่เคยวิ่งตามทัน หรือจับยายได้เลย”

“สมัยก่อน ยายเล่นกับเพื่อนไปเอา
ดินข้างตลิ่ง มาปั้นเป็นตัวคนมีหัวมีแขนมีขา
หรือบางทีก็ปั้นเป็นวัว, ควาย บางทีก็เล่น
ขายของเอาใบไม้มาตัดเป็นขนม ใส่กะลา
ขาย หรือเก็บผักของต้นโมกข์ มาเล่นเป็น
กรรไกร”

“เล่นงูกินหาง รีรีข้าวสาร มอญซ่อน
ผ้า ซ่อนหา เล่นขี้ม้าก้านกล้วยกับพี่ชาย”

“ตอนเด็กๆ ยายก็ชอบปีนขึ้นต้นฝรั่ง
ต้นมะม่วง, พุทรา, หว้า, มะขามเทศ ขึ้นไป
นั่งกินฝรั่งอยู่ข้างบน ขึ้นไปห้อยโถงเตง
โถงเว้าอยู่เป็นนาน จึงยอมลง หรือไปเก็บ
มะขามเทศมากินกัน”

“ตอนเด็ก ยายไม่ชอบทานยา ทาน
ยายาก ชนด้วย เวลาจะทานยา เขาจะจับ
มือ มัดมือ จับขาคแล้วหนีบไว้ เขาจะเอา

กระบอกไม้ไผ่ลำเล็ก ๆ ที่ตัดปลายเฉียงขึ้น
ใส่ยาแล้วบีบปากให้อ้าขึ้น เอาส่วนปลายไม้ไผ่
ที่ตัดเฉียง กดฟันไว้ แล้วกรอกยาเข้าปาก”
(๑๙ มี.ค. ๒๕๓๕)

“ยายชอบพายเรือแข่ง หน้าน้ำเดือน
สิบเอ็ดสิบสอง เขามีแข่งพายเรือ เรือ
ลำหนึ่งก็มีฝีพายหลายๆ คน ยายไปช่วย
เขาพายเรือแข่ง ยายจะมีไม้พายประจำตัว
ทำด้วยสีทอง”

“ยายชอบวิ่งตามพี่สาวไปลงเรือ เล่น
เพลงเรือ หรือตามไปดูลิเก, โขน ที่เขาเล่น
ตามงานวัดบ้างงานศพ พี่เขาจะไม่ค่อย
อยากให้ยายไปด้วย แต่ยายจะกระโดดลง
เรืออย่างรวดเร็ว ก่อนที่พี่สาวจะห้ามทัน
บางครั้งก็ตามพี่สาวไปดูลิเก โขนที่เขาเล่น
ตามงานวัด เวลากลับบ้านดึกๆ ยายหิว
มาก จะรีบเข้าไปในครัว คดข้าวในหม้อที่
เหลือ แล้วราดน้ำปลา ทานเสร็จแล้วก็เข้า
นอนเลย”

“ คุณ ย า ย กั บ ผี ”

“สมัยอายุ ๗-๘ ขวบ ยายนอนอยู่บนเรือนไม้กับแม่ พอเที่ยงคืนมันจะมาร้องและมาโผล่ที่เรือนคุณยาย หน้าเท่ากระดิ่ง ยายร้องให้แม่ช่วย ร้องกล้วๆ เป็นอย่างนี้ อยู่เรื่อยๆ ใครๆ เขาก็หาว่ายายถูกผีเข้า เขาก็ไปตามหมอผีมาไล่ผี ยายบอกว่าไม่ได้ถูกผีเข้า ยายเห็นจริงๆ หมอผีมาถึงเขาก็เอาไม้เรียวตียาย ยายเจ็บก็ร้อง แล้วสู้ ดิ่งเอาไม้จากหมอผีมาหักทั้งหมด ตั้งแต่นั้นมาผีก็ไม่ได้มาอีก”(ก.ค. ๒๕๒๕)

“พออายุ ๑๕-๑๖ ขวบ ยายกำลังไปทุ่งนา สมัยนั้นนาไกลจากบ้านมาก ต้องไปแต่เช้ามืด ยายขี่ควายไปด้วย ผ่านทุ่งไปได้หน่อย มีป่าละเมาะเล็กๆ แล้วก็มีผู้ชายนั่งผ้าเตี่ยว เดินมาห่างจากยายไม่มาก ร้องเรียกชื่อยาย ยายหันไปดูถามว่า เรียกทำไม

ชายคนนั้นไม่ตอบ ขี่ควายไปได้อีกหน่อย หันกลับมาดูใหม่ ไม่เห็นผู้ชายคนนั้นแล้ว พอกลับบ้าน ยายก็ไปถามคนข้างบ้านว่า เมื่อเข้าตอนไปนา เดินตามไปเรียกทำไม เขาก็ตอบว่า ไม่ได้ไป และไม่รู้เรื่องยายจึงรู้ว่า เป็นพวกกายปีศาจ มันตามมาหลอกยาย”

“เศรษฐกิจบ้านนอกสมัยก่อน เวลาเขาจัดงานศพ เขาจะมีลิเก, โขน เล่นให้คนไปงานศพดู แล้วแต่ฐานะของเจ้าภาพงานนั้น เพื่อให้คนไปงานไม่เศร้าโศก”

“เวลายายเดินตามพี่สาว ไปดูลิเกตามงานวัดตึกๆ ไปกับเพื่อนเป็นกลุ่ม ยายจะถูกจับให้เดินหน้าบ้าง เดินตามหลังบ้าง ถ้ากลัวเจอผีข้างหน้า เขาก็ให้ยายเดินหน้า ถ้ากลัวผีมาข้างหลังก็ให้ยายเดินตามหลัง มีอยู่คราวหนึ่งไปกันเป็นกลุ่ม เจอผีตัวสูงๆ อยู่กลางสะพาน พวกที่ไปด้วยกัน กลัวจนจับไข่มมร่วน ยายไม่กลัว ยายไม่เป็นไร”

“ วั ย รุ่ น . วั ย ส า ว ”

ความคิดของคุณยายในวัยสาว จะแตกต่างจากเพื่อน ในขณะที่คนส่วนใหญ่เริ่มจะสนใจในเพศตรงข้าม แต่คุณยายไม่สนใจเลย แม้ว่าจะมีผู้ชายหลายคนมาชอบก็ตาม

“สมัยยายเป็นสาววัยรุ่น มีผู้ชายมาชอบยายเยอะ ยายทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ ถ้าเขามาคุยด้วย ยายก็พูดไปอีกเรื่องหนึ่ง เป็นคนละเรื่อง เขาพูดเหนือ ยายไปได้ พอเขาเบื่อ ก็เลิกมายุ่งเอง”

“สมัยสาว ๆ ยายไม่เคยสนใจผู้ชายเลย เวลานั้นท่วม พวกผู้ชายมันแก่งพายเรือมาร้องขอกะลาวิดน้ำที่หน้าบ้าน ยายเห็นก่อน จึงรีบปิดประตูเจียบ ทำเหมือนไม่มีใครอยู่บ้าน เดียวมันก็ไป บางทีเวลายายจะไปไหน ถ้าพวกผู้ชายรู้จะตามตื้อยาย เดินตามยาย แต่ยายรู้ทัน ยายจะรีบเดินหลบเข้าไป

ในกลุ่มคน ซึ่งพวกผู้ชายจะตามยายไม่ทัน บางทีผู้ชายมันแก่งดักรออยู่บนสะพาน เวลายายพายเรือผ่านไป พอยายเห็นก่อน ยายจำเรือพรวดเดียวผ่านสะพานไปเลย พวกนั้นไม่ทันได้พูดอะไร”(๒๓ ก.พ. ๒๕๒๔)

“ตอนสาว ๆ ยายเปรี้ยวมาก พี่น้องผู้หญิงสามคน ยายเป็นคนกลาง พอทำนาเสร็จ ยายก็ออกไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ เพื่อนยายเยอะตระเวนไปทั่ว ยังหลบพวกผู้ชายได้ ยายมีเหลี่ยมในการหลีกพวกผู้ชาย น้องสาวยาย ส่วนใหญ่จะเฝ้าอยู่บ้านตลอดไม่ค่อยได้ไปไหน ยังมีผู้ชายมาขอไปแต่งงานได้”(๒๖ มี.ค. ๒๕๒๔)

“ยายสอนตัวเองตลอดเวลา ตั้งแต่ยายอยู่บ้านจับปลา พ่อสอนให้จับเฉพาะพอทานหม้อหนึ่ง ๆ ไม่ให้จับมาก ไม่ให้จับเอาไปขาย ยายทำนาตีวัวตีควายบ้าง แต่พออายุ ๒๖ ยายก็รักาศิล ๕ ตลอด”

“ตอนอยู่บ้านนอก วันพระ ยายจะ

ตามผู้ใหญ่เข้าวัดฟังพระเทศน์ ช่วงเช้าพรรษา
พ่อยายจะเข้าวัด รักษาศีลและไม่กินเหล้า”

“ตอนที่พี่สาวคนโตแต่งงานไป มีลูก
หลายคน ยายจะรีบทำนาของที่บ้านให้เสร็จ
เร็วๆ แล้วรีบไปช่วยทำนาของพี่สาว แล้วจึง
กลับบ้าน เพราะพี่มีลูกเล็กๆ หลายคน สาม
ก็ไม่ได้ช่วยอะไรมาก” คุณยาย เป็นผู้มีน้ำใจ
ต่อทุกคน เสียสละเป็นอุปนิสัย

คุณยายเล่าว่า

“สมัยเด็กๆ ยายอายุ ๑๑-๑๒ ปี เพื่อนๆ
พาไปดูหมอดู เป็นชายชราอายุมาก เขาเอา
วัน เดือน ปี ยายมาดู แล้วนับเลขบอกว่า
ยายเป็นคนเข้ากับคนได้ทุกชั้น เพราะคนที่
เข้ากับคนได้ทุกชั้น จะเป็นคนไม่เอาเรื่องใคร”
(๒๙ ส.ค. ๒๕๒๕)

บันทึกบทสอง

“จุดฝันแปรชีวิต”

“ยายรักแม่มาก

ยายจะใกล้ชิดแม่มากกว่าพ่อ เพราะพ่อดุชอบตี
ยาย และยายก็ซนมาก แม่ยายชอบทำขนมให้ลูกๆ
ทาน เช่น ขนมต้ม ข้าวต้มมัด มันต้ม กระจยาสารท
เวลาทำกระจยาสารท แม่จะทำเก็บใส่กระจาด แหวน

ห้อยจากข้อหลังคาลงมา ยายหิวก็จะไป
หยิบทาน”

“บางทีแม่จะเก็บเงินไว้ตามข้อใต้หลังคา
บ้าน ใส่กระบอกไว้ ไม่มีใครเห็น บางทีก็ใส่
ตุ้มผึ้งดินไว้”

“พ่อยายชอบกินเหล้าทุกวันๆ ละ
สิบสตางค์ พอตกเย็น ก็จะเดินไปหัวสะพาน
ทำน้ำมีเจ็กพายเรือมาขายเหล้า ‘เหล้าเนื้อ
เหล้าเนื้อ’ พ่อยายก็จะซื้อ ๑ กิ่ง (๑ ถ้วย
ที่คนจีนใช้ตวงเหล้า) ยกเว้นช่วงเข้าพรรษา
เท่านั้น ที่พ่อจะหยุดทานเหล้า”(๑๑ ก.ค.
๒๕๒๕)

“ปกติพ่อจะเป็นคนเงียบ ไม่พูดคำ
หยาบกับลูก ตอนนั้นยายอายุ ๑๑-๑๒ ขวบ
วันนั้นพ่อกินเหล้าเมาแล้วก็นอนบนพื้มผ้า
ตามประสาคนเมาบนแคร่ในคอกควายใต้ถุน
บ้าน แม่รำคาญด่าพ่อว่า ‘ไอ้คนกระจอก อาศัย
รังเขาอยู่’ พ่อโมโหมาก เพราะพ่อเป็นคนจน
กว่าแม่ แม่เป็นคนรวย พ่อจะรู้สึกเป็นปมด้อย

คำว่าไอ้คนกระจอกนี้ คนกระจอกเป็นนกที่
ไม่ทำรังของตัวเอง ทำรังไม่เป็น จะอาศัย
ตามคาคบไม้ หรือกระบอกไม้ไผ่ พ่อตะโกน
ว่า ‘ลูกทุกคนได้ยินใช่ไหม แม่ด่าพ่อ’ ยาย
รักแม่มาก ยายกลัวว่าแม่จะถูกพ่อตี ลูกทุก
คนกลัวพ่อหมด ยายเลยตอบไปว่า ‘เปล่า
หรอกพ่อ แม่ไม่ได้ว่าพ่อ’ พ่อโกรธจัดมากพูด
ขึ้นว่า ‘ลูกทุกคน เอ็งว่าแม่ไม่ได้ด่าพ่อให้มัน
หูหนวก ๕๐๐ ขาติ’”

“ตั้งแต่นั้นมา ยายกลัวหูหนวกมาก
ยายคิดมาตลอด คิดว่าจะมาขอโทษพ่อ
ตอนพ่อจะตาย เพราะคำของพ่อแม่เป็น
คำศักดิ์สิทธิ์ พ่อแข่งครั้งนี้ ยายพูดอยู่เพียง
คนเดียว”

“ก่อนพ่อจะตาย พ่อยายเป็นริดสีดวง
ทวาร เลือดออกมากตาย วันนั้นแม่ให้ช่วย
ประคองพ่อ แม่ป้อนข้าวให้พ่อ พ่อตาเหลือก
ยายไม่รู้ว่าพ่อเป็นอะไร บอก ‘แม่ๆ พ่อเขา
ตาเหลือก’ แม่บอกว่า ‘มึงวางๆ’ แม่บอกให้

วางพ่อนอนลง ยายก็วาง ตอนนั้นยายไม่รู้
ว่าคนจะตายเป็นอย่างไร แล้วยายก็พาเรือ
ไปดูข้าวในทุ่งนาคนเดียว ตอนนั้นยายเป็น
คนดูแลข้าว หน้าน้ำเดือน ๑๑-๑๒ น้ำหลาก
ดูพระอาทิตย์ตก กลับมาถึงบ้าน พี่น้องอยู่
กันพร้อมหน้าทุกคน พอยายมาถึงทุกคนก็
ถามว่า 'เอ็งหายไปไหนมาๆ พ่อตายแล้ว
ใครๆ เขาขอขมาพ่อกันหมด ขาดเอ็งคนเดียว'
ยายเสียใจมากแทบช็อค คิดอยู่ตลอดเวลาว่า
จะทำอย่างไรจึงจะอโหสิพ่อได้ มิฉะนั้นคง
หนวก ๕๐๐ ขาดิ"

“ หัวใจที่เด็ดเดี่ยว ”

“ปี ๒๔๗๐ พ่อดีมีคนเขาพูดกันว่า
ที่วัดปากน้ำเขาสอนให้เห็นธรรมะ ถ้าถึง
ธรรมะ ไปนรกไปสวรรค์ได้ ไปพูดกับคนตาย
แล้วได้ ตั้งแต่นั้นยายตั้งใจแน่วแน่คิดหา

หนทางไปวัดปากน้ำให้ได้ ยายเตรียมตัว
เรื่อยมาตลอด ทำนาเตรียมทุกอย่างให้พร้อม
ไม่เป็นหนี้สินใคร หาข้าวให้เต็มยุ้ง มีที่ดิน
ทำนา มีบ้านพร้อม ให้ความร่มเย็นทุกอย่าง
จัดงานทางบ้านจนเรียบร้อย”

รวมเวลาที่เตรียมตัวให้พร้อม ประมาณ
๗-๘ ปี (ตอนพ่อเสียชีวิตใหม่ๆ ที่บ้านยาย
ยากจนลงเป็นหนี้ พอยายโตขึ้น ขยันขันแข็ง
ทำนาได้ผลผลิตดีตลอด ใช้นี้ได้หมด ฐานะ
ทางบ้านดีขึ้น ยายมีนา ๒๐ ไร่ ยกให้พี่น้อง
ตอนหลังพระอ่อนท่านขายไปเมื่อปี พ.ศ.
๒๕๒๕ แล้วเก็บดอกธนาคาร เอาดอกผลมา
ใช้ทำบุญบ้าง รักษาตัวบ้าง ถ้าท่านมรณภาพ
ท่านจะยกเงินนี้ มอบให้แก่วัดกลางบางแก้ว)

“ยายออกจากบ้านเมื่ออายุได้ ๒๖ ปี
กว่ายายจะมาถึงวัดปากน้ำ กว่าจะได้ธรรมะ
ไม่ใช่ได้มาง่ายๆ ยายยกสร้อยทองเส้นโตๆ
ยาวๆ เข็มขัด ทองรูปพรรณต่างๆ ที่เป็น
ของยาย รวมทั้งที่นาส่วนที่เป็นของยายยก

ให้แม่และพี่น้องหมด ไม่เอาอะไรเลย ขอให้
แม่อนุญาตให้มากรุงเทพฯ จะไปวัดปากน้ำ
เท่านั้น พี่น้องเขาไม่ยอมให้มา เขาจะให้
ทอง ทำสร้อยทอง สร้อยข้อมือให้สารพัด
แต่ยายไม่ตอบอะไรทั้งสิ้น นึกอย่างเดียวว่า
ไม่เอา จะไปวัดปากน้ำเท่านั้น แม่หยิบเงิน
ส่งให้ยาย ๒ บาท แล้วหันหน้าเข้าข้างฝา
ร้องไห้ ยายแม้จะรักแม่เพียงใดก็หันหลังลง
บ้าน ตั้งใจอย่างเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ว่าจะต้อง
ตามหาพ่อให้ได้ แล้วค่อยกลับมาหาแม่อีก”
(แต่ก็ไม่ได้กลับมาตอนแม่ตาย แม่ยายเป็น
อหิวาต์ตกโรค พอยายได้ธรรมะ ยายก็ช่วย
แม่ไปไว้ชั้นดาวดึงส์ด้วย) (๑๕ มิ.ย. ๒๕๒๔)

“แม่ของยายไม่ค่อยได้ทำบาปใส่บาตร
พระประจำ วันพระก็ไปวัด เวลาละโลกแล้ว
ยายนำแม่ไปไว้ใกล้ๆ กับวิมานของพ่อ อยู่
ใกล้กัน”

“อายุ ๒๖ ปี ตอนยายออกจากบ้าน
ยายตั้งใจรักษาศีล ๕ มาตลอดเลย คิดว่า

ยุ่งเราตบมันเท่าไรๆ ก็ไม่หมด เลยเลิกตบยุ่ง
ตั้งแต่นั้นมา”(๒๘ ก.พ. ๒๕๓๖)

“น้ายาย ชื่อ น้ายิ้ม เป็นญาติทางพ่อ
เขาทำงานอยู่กรุงเทพฯ เขาพาลงเรือมา
พามาอยู่บ้านพระยาอะไรก็ไม่รู้ ๒-๓ เดือน
น้าเป็นคนโสด ชอบเล่นไพ่ ดูลิเก เจ้าของ
บ้านเขาไม่ชอบ น้าก็เลยออกจากบ้านนี้ พา
ยายไปอยู่บ้านพระยาที่วังบูรพา ทำงานให้
เขา จนเขาไม่ยอมให้ออก ต้องหนีออกมา
ตอนตี ๕ น้าเขาชี้ให้ไปอยู่บ้านคุณนายเลียบ
ตรงแถวสะพานหัน บ้านนี้น้าเคยเป็นแม่ครัว
เขาไปวัดปากน้ำอยู่เรื่อยๆ วัดปากน้ำน้าเอง
ก็ไม่เคยรู้จัก ยายสมัครเป็นคนใช้อยู่บ้าน
คุณนายเลียบสามีแก่เป็นจีนนอก คุณนาย
เลียบแก่เป็นครึ่งจีน เข้าแกทำอาหารไปวัด
ปากน้ำ ๒ ห่อ จึงกลับถึงบ้านเป็นอย่างนี้
อยู่เรื่อยๆ แกมีลูกชายกับลูกสาว อย่างละ
๒ คน รวม ๔ คน ลูกชื่อ คุณแดง คุณกวย
คุณแบน คุณเกด”(๑๕ มิ.ย. ๒๕๒๔)

“ยายช่วยทำงานทุกอย่างสารพัด ยาย
ต้องซักเสื้อผ้า รีดผ้าให้กับเจ้านายทุกคน
หลายๆ ตะกร้า ทำความสะอาดห้องนอน
ทุกห้อง ทำความสะอาดบ้านทั้งหลัง ดูแล
ทุกอย่างจนเขารักและไว้วางใจให้ถือกุญแจ
กำปั่นเงินและกุญแจบ้านทุกดอก ลูกหลาน
ไม่ให้ถือ แต่ให้ยายเป็นคนคุมดูแล บ้าน
คุณนายเลียบมีเด็กลูกจ้างซื้อมาจากเมืองจีน
๗-๘ คน เขาจะทำงานหรือไม่ก็ตาม ยายทำ
หน้าที่ของยายไม่มีบกพร่องเลย ไม่เกี่ยง
งานเลย ยายอยู่ที่ไหน ยายทำงานให้เขาทุก

” ลูกของคุณนายเลียบ ขณะนี้เสียชีวิตหมดแล้ว เหลือ
แต่คุณเกิดคนเดียว

วันนี้ คุณเกิดลูกสาวคนสุดท้องของคุณนายเลียบมา
กราบคุณยายบอกว่า ไม่น่าเชื่อเลยว่าคุณยายจะดูแข็งแรงและ
สวยงามขึ้นกว่าอยู่วัดปากน้ำ หรือตั้งแต่สมัยอยู่บ้าน
จะตัวดำกว่านี้ ไม่ดูผ่องเท่านี้ หน้าไม่เหี่ยว เนื้อหนังยังตั้งอยู่
เดินแก่ง แข็งแรง สวยขึ้นมากยิ่งกว่าคนอายุ ๕๐ ปี (อายุจริง
๘๔ ปี) พอเข้ามาในวัดก็รู้สึกประทับใจตั้งแต่ความสะอาด
ความเป็นระเบียบ และเห็นพระท่านถนอมถนอมทำเป็นระเบียบ
แสดงให้เห็นจิตใจของผู้ที่ควบคุมดูแล คุณยายบอกว่า
“ยายเองนะแหละ”(๗ เม.ย. ๒๕๓๕)

อย่าง ทำจนเจ้านายกลัวเดช ใครๆ เขาก็
ต้องการยาย ไม่ยอมให้ยายออก เพราะยาย
เป็นคนขยัน งานต่างๆ ไม่ต้องให้เจ้านาย
เอ่ยปาก ยายทำให้เสร็จเรียบร้อย ดูแลรับ
ผิดชอบให้ทุกอย่างเหมือนเป็นของๆ ยาย
เอง”(๔ ก.ค. ๒๕๒๖)

“ยายอยู่บ้านคุณนายเลียบ บ้านช่อง
สะอาดสะอาด บันไดมีตะไคร่น้ำขึ้น ยาย
ขัดเสียดสะอาด ห้องน้ำห้องส้วมสะอาด ทุก
คนรำเริง เพราะอยู่บ้านสะอาด”

คุณยายเป็นคนตื่นเช้า ขยัน ทำงาน
คล่องแคล่วว่องไว ทำได้อย่างเรียบร้อย สะอาด
ตื่นก่อนนอนที่หลังเจ้านายเสมอ คุณยายเป็น
คนอดทน ข้างสังเกตุ จึงเรียนรู้ทุกอย่างได้
รวดเร็ว คุณยายทำงานหนักโดยไม่บ่นเลย
เพราะหวังที่จะได้ไปเรียนธรรมะที่วัดปากน้ำ

หลวงพ่อดมขโยบบอกว่า “คุณนายเลียบ
ไว้วางใจยาย ชนิดถ้าถอดหัวใจไปวางไว้ที่
คุณยายละก็ เชื่อมมือได้”(๓ พ.ย. ๒๕๓๔)

“พบครูคนแรก”

ต่อมา คุณยายทองสุข สำแดงปั้น^๓ ได้มาสอนธรรมะที่บ้านคุณนายเลียบ คุณนายเลียบก็เรียกให้คุณยายไปนั่งสมาธิด้วยกัน บนดาดฟ้า คุณยายตั้งใจมากและตั้งใจมาก รีบทำงานทุกอย่าง ให้เสร็จเรียบร้อยโดยเร็ว เพื่อจะได้ไปนั่งสมาธิได้ โดยไม่ให้บกพร่อง ต่อหน้าที่ คุณยายดูแลเอาใจคุณยายทองสุข ทุกอย่าง ซักเสื้อผ้า รีดผ้าให้ หวังเพื่อจะให้ คุณยายทองสุขสอนธรรมะ

“เวลาทำงานยายนึกถึงธรรมะตลอด เวลา ตีหนึ่ง ๔ ไม่คุยกับใคร พยายามนึกถึง ธรรมะให้ได้ต่อเนื่องตลอดเวลา เลิกงาน

^๓ คุณยายทองสุข มีลูกชาย ๒ คน คนหนึ่งเป็นตำรวจ ชื่อ ชิด ตอนที่มาสอนธรรมะบ้านคุณนายเลียบยังไม่ได้บวช เป็นแม่ชี

๓ หุ่่ม จะได้นั่งแล้วนอนประมาณเที่ยงคืน ทำอย่างนี้อยู่ประจำ”

การเรียนธรรมะของคุณยาย ก็ใช้ ภาวนาในใจว่า “สัมมา อะระหัง” พร้อมกับ นึกดวงแก้วหรือพระพุทธรูปแก้ว เป็นนิมิต ไว้ที่ศูนย์กลางกายซึ่งก็เหมือนกับคนอื่น ๆ ที่ จะพบปัญหา คือ ความฟุ้งและความเครียด เวลาที่สติอ่อนก็จะฟุ้งคิดถึงบ้าน คิดถึงพ่อแม่ พี่น้อง เวลาที่ตั้งใจมาก ก็จะเครียดจนมี นิสัยเป็นอยู่นาน จนเกิดความคิดว่า

“ธรรมะเป็นของจริงหรือ ถ้าจริงทำไม เราจึงไม่เห็น”

คุณยายทองสุขจึงแนะนำว่า “ธรรมะเป็นของจริง แต่ตัวเราต่างหาก ที่ทำไม่จริง” และ

“ธรรมะเป็นของเย็น ใจที่จะพบธรรมะ ได้ต้องเป็นใจที่เยือกเย็น”

การทำใจหยุดนิ่ง ถ้าบังคับใจจะตื่น เติลิด เหน็ดเหนื่อย ต้องค่อย ๆ ปล่อยประคอง

ไม่สนใจ เรื่องที่ผ่านเข้ามาในขณะที่ทำสมาธิ
เหมือนมีแขกมาบ้าน เมื่อเจ้าของบ้านไม่สนใจ
แขกก็จะเก้อเขินกลับไปเอง ให้มองศูนย์กลาง

กายไปเรื่อย ๆ ใจจะรวมตัวถูกส่วนพอดี
และหยุดในที่ที่ตั้งของเขาเอง
เมื่อคุณยายเข้าใจแล้ว ก็ปฏิบัติธรรม

จนเกิดความชำนาญ สามารถทำสมาธิได้
แม้ขณะที่ทำงาน เมื่อทำงานเสร็จจะขึ้นไปนั่ง
สมาธิบนดาดฟ้า กลางคืนก็นั่งในห้องส่วนตัว
ทำเช่นนี้ทุกวันเมื่อเวลาผ่านไป ๒ ปี คุณยาย
ได้เห็นดวงธรรมใสสว่างที่ศูนย์กลางกาย
ในขณะที่กำลังทำงานนั่นเอง เมื่อปฏิบัติต่อ
จนเข้าถึงกายธรรมโคตรภู คุณยายถึงกับ
รำพึงว่า

“เราได้เห็นธรรมะขั้นต้นๆ ยังสุขใจ
เพียงนี้ ถ้าได้เข้าถึงธรรมะขั้นสูงที่ลึกซึ้ง จะมี
ความสุขสักเพียงไหน นี่ถ้ามีใครเอาทองคำ
หนักเท่าตัวเรา มาแลกเอาธรรมะไป ไม่ให้
เราเห็นธรรมะอีก เราจะไม่มีวันยอม ในโลก
นี้ไม่มีอะไรช่วยเราได้ มีแต่ธรรมะนี้เอง ที่
เป็นที่พึ่งแท้จริงของเรา”

จากนั้น คุณยายก็ปฏิบัติตามคำ
แนะนำของคุณยายทองสุข คือ การเข้ากลาง
เห็นกายในกายเข้าไปเรื่อยๆ จนถึงธรรมกาย
ในที่สุด

“ตามหาพ่อ”

“การนั่งธรรมะจะไปดูนรก สวรรค์ ไม่
ใช่ของง่าย อย่างที่คนเดี๋ยวนี้พูดกันง่าย ๆ
กว่ายายจะทำได้ ต้องนั่งธรรมะเป็นเวลานาน
ไม่ใช่ว่านั่งธรรมะเข้าถึงธรรมกาย แล้วสามารถ
นำไปดูได้เลยเมื่อไร”

“ยายว่ายายมีบุญอย่างหนึ่ง ยายไม่
ได้รู้มากเหมือนพวกเรา พอนั่งเข้าที่นึกให้
เห็นใสก็เห็นเป็นดาวแวบ ๆ ก่อน พอเห็นเป็น
องค์พระเข้าถึงธรรมกาย ยายสุกก็สอนให้เข้า
๑๘ กาย จนคล่อง ทำอยู่เป็นเวลานาน ซ้ำ
แล้วซ้ำอีก ต้องเข้าสมาบัติตามหลักวิชา
ธรรมกายแยกธาตุ ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ
ธาตุ วิญญาณธาตุ ของทุกอย่างจากผม ขน
เส้น ฟัน หนัง ให้แยกเป็นธาตุ แล้วดูหมด
ทุกอย่างว่า ประกอบด้วยธาตุต่างๆ อย่างไร
ทำจนคล่อง ทำทุก ๆ วัน หลายเดือน (ทำ

คุณยายอาจารย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

จนคางเหลือง) คิดอยู่อย่างเดียวว่า จะไป
ช่วยพ่อ ยายกลัวบาปที่สุดที่พ่อแข่งไว้ ก่อน
ไปช่วยพ่อ ยายทองสุขให้ยายนั่งเข้าสมาบัติ
ประมาณ ๒-๓ วันก่อนจนตัวใส ใจใสมาก ๆ
แล้วอาราธนาทั้ง ๑๘ กาย เข้าไปอยู่ในกาย
พระพุทธเจ้า พระธรรมกายเป็นเหมือนป้อม
คุ้มกันทุกอย่าง อธิษฐานจิตขอพบพ่อ เราจะ
ไปต้องน้อมธรรมกายไป ถ้าไม่น้อมก็ไปไม่ได้
ไปด้วยกายอื่นไม่ได้ ธรรมกายก็ลอยลื่นๆ ไป
ที่แห่งหนึ่ง เป็นทะเลเพลิงไฟลุกสูงมาก มอง
ด้วยตาธรรมกายไปจนสุดสายตา มีแต่ไฟลุก
ท่วม พอพระธรรมกายค่อยๆ ลอยลงไปใน
นรก กายธรรมเป็นเหมือนเกราะคุ้มกันไฟ
ไฟนรกจะดับหมด (ตาธรรมกายมองเห็นพ่อ
อยู่ไกลขนาดกุฏิยายถึงโบสถ์) ยายคิดถึงพ่อ
อย่างเดียว เห็นพ่อปนอยู่กับสัตว์นรก ก่าย
กันไปก่ายกันมา จุ่มโคล่ๆ อยู่ในน้ำทองแดง”

“พ่อออกจากกลุ่มสัตว์นรก นุ่งผ้าเตี่ยว
เหมือนตอนตนมีชีวิตอยู่ ใบหน้าหมองคล้ำ

มีความทุกข์อย่างหนัก เดินเกาะเข้ายาย
ยายก็ร้องไห้ ยายสุกถามว่า ร้องทำไม ยาย
บอกว่า สงสารพ่อ ยายสุกให้นึกอธิษฐานบุญ
ที่ได้เข้าถึงธรรมกาย ให้ช่วยพ่อ ธรรมกายจึง
เลื่อนแผ่นฉนวนออกไปรับพ่อไว้สวรรค์ชั้น
ดาวดึงส์ วิมานพ่อหลังเล็กเก่า เศร้าหมอง
บริวารมีนิดเดียว พระธรรมกายบอกว่าเพราะ
วัดก็เข้า เหล้าก็กิน บุญก็ทำ กรรมก็สร้าง
เว้นตอนเข้าพรรษาเท่านั้น แล้วยายก็บอกให้
พ่อรับศีลจากพระธรรมกาย พระธรรมกาย
สอนให้พ่อภาวนา ‘สัมมา อะระหังฯ’ ยาย
เอาบุญของยายช่วยให้พ่อมีความสุข กาย
ของพ่อก็สวยงามผ่องใส เครื่องแต่งกายก็
เปลี่ยนเป็นของทิพย์”(๒๔ ก.ย. ๒๕๒๔)

ตั้งแต่นั้นมา ความทุกข์ใจที่ทับเท่า
ภูเขาดิ่งแน่นมาตั้งแต่พ่อตาย ก็หมดสิ้นออก
ไปจากอก คุณยายรู้สึกหมดกังวลและมีความสุข
ใจมาก คุณยายบอกว่า “ยายมีความสุข
จริงๆว่า ยายไม่ต้องกลัวมาทูลทวนอีก เพราะ

พระเดชพระคุณ หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

เวลาพ่อแม่ดูว่ายาย ยายไม่เคยเถียงเลย
ถึงจะตีจะด่าอย่างไร ก็ไม่เคยเถียงเลยสักคำ
แม้บางครั้งยายจะโกรธ น้ำตาไหลร้องไห้
ก็ไม่เคยเถียงเลยสักนิด”(๒๓ ก.ย. ๒๕๒๕)

คุณยายบอกว่า

“เราโชคดีมากที่ได้มาพบยาย ถือว่า
มีบุญมากนะที่มาพบยาย คนที่จะเอาเรื่อง
บุญบาป หรือไปตามหาพ่อแม่มาให้ฟัง มา
สอนอย่างนี้ไม่ค่อยมี อย่างที่ยายเห็น ที่ยาย
ไปช่วยพ่อ ยายยังเห็นชัดเจน จำได้ชัดเจน
ทุกวันนี้ยังนึกภาพได้ชัด เพราะยายทุ่มไป
ทั้งตัว ใจยายบริสุทธิ์จึงเห็นชัด”

ต่อมา คุณยายก็ได้วางแผนกับคุณยาย
ทองสุขที่จะไปบวชอยู่วัดปากน้ำ คุณยายบอก
กับคุณนายเลียบว่า ไม่สบาย ขอกลับบ้านไป
พักรักษาตัว ช่วงนั้นสุขภาพคุณยายไม่แข็งแรง
เพราะทำงานหนักพักผ่อนน้อย คุณนาย
เลียบจึงพาคุณยาย มาฝากไว้กับหลวงพ่
วัดปากน้ำ ให้ถือศีลปฏิบัติธรรมสัก ๑ เดือน

“พบหลวงพ่อดปากน้ำ”

“ตอนนั้นยายอายุ ๒๙ ปี ก่อนที่ยาย
จะออกจากบ้านคุณนายเลียบ ยายฝันเห็น
ว่า มีคน ๒ คนพายายพายเรือข้ามแม่น้ำมา
อีกฝั่ง พอถึงฝั่งก็พบต้นหว้าใหญ่ ใบหนา
มีกิ่งก้านสาขากว้าง หลังจากนั้น ๒-๓ วัน
ยายสุกกับคุณนายเลียบ ก็พายายมาให้กับ
หลวงพ่อดปากน้ำ”(๑๑ ก.ค. ๒๕๒๕)

วันนั้น เป็นวันพฤหัสบดี ตอนบ่าย
หลวงพ่อดปากน้ำลงสอนธรรมะ คุณยาย
ทองสุขพาคุณยายมาราบนมัสการฝากตัว
ทันทีที่พบหน้า หลวงพ่อดพูดขึ้นเลยว่า

‘มึงมันมาช้าไป’

คุณยายก็ได้แต่แปลกใจว่า ทำไม
หลวงพ่อดจึงพูดเช่นนั้น หลวงพ่อดส่งตัวคุณ
ยายเข้าในสถานที่ฝึกวิชาชั้นสูงทันที (เรียก
โรงงานทำวิชา) (๒๔ ก.ย. ๒๕๒๔)

“ปกติก่อนเข้าโรงงานทำวิชาได้ ต้อง

พระเดชพระคุณ หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

ผ่านแม่ชีหลายคน ต้องสอบกันก่อน โดยจะ
ส่งคนมาสอบถาม แล้วดูว่าตอบได้เรื่อง
ได้ราวไหม”

หลังจากอยู่วัดปากน้ำครบ 1 เดือน
คุณยายตั้งใจว่าจะไม่กลับไปที่บ้านคุณนาย
เลียบอีก จึงได้ชวนคุณยายทองสุขโกนผม
บวชในคืนนั้น โดยเช่าผ้าขาวมาใส่บวชซึ่ง
หลวงพ่อดปากน้ำท่านก็ชอบออกชอบใจใหญ่

วันรุ่งขึ้น คุณนายเลียบมารับคุณยาย
กลับ พอเห็นคุณยายโกนผมแล้วและมีหน้า
ตาผ่องใสด้วยรัศมีแห่งธรรม ถึงกับตกตะลึง
ถามคุณยายว่า “แม่จันทร์ ไหนว่าจะกลับ
ทำไมบวชเสียล่ะ” คุณยายก็นิ่งเงยบไม่ตอบ

จากวันนั้น แม้เวลาจะผ่านไปนานกว่า
20 ปี จนถึงวันสุดท้ายที่จะละโลก คุณนาย
เลียบ เมื่อได้พบคุณยายที่วัดปากน้ำ ก็
จะต่อว่าอยู่เสมอๆว่า “แม่จันทร์ นะแม่จันทร์
บอกว่าจะมาแล้วจะกลับก็ไม่กลับ” ด้วยความ
ผูกพันที่มีต่อคุณยาย

“ ความอดทนเป็น บันไดสู่นิพพาน ”

“วันแรกสุดที่เข้าวัด หัวหน้าแม่ชีเป็น
คนจัดสถานที่ให้ยายนอน ตอนแรกให้นอน
ตรงมุมห้อง บางที่ย้ายมานอนตรงทางเข้า
ใกล้บันได แต่ยายก็ไม่คิดอะไร (ห้องนอนจะ
เป็นห้องโล่งยาว มีเตียงวางเรียงกันเป็นแถว
ยาวต่อๆ กัน ไม่มีฝากระหว่างเตียง) มุ้งที่
ใช้นอนก็ขาดและเก่า เตียงก็มีไม้เก่าๆ พาด
ที่นอนก็เก่าสกปรกมีแต่เรือด แต่ยายเป็นคน
รักความสะอาด ยายค่อยๆ เก็บเรือดที่
ละตัวใส่ลงกระโถน เก็บไปทุกวันจนหมด
ปัดกวาดเช็ดถูทำความสะอาด จนเตียงของ
ยายสะอาดสุดกว่าใครทั้งหมด พอยายทำ
หนักเข้าๆ ของพวกนั้นสกปรก พวกนั้นอาย
มันก็เลยต้องทำให้สะอาดบ้าง แต่ยายก็ดีกับ
เขาทุกคน ไม่ว่าอะไร ยายใช้ความเงยบ

ภาพของใช้ส่วนตัว
ของ
คุณยายอาจารย์

กระโถนประวัติศาสตร์ที่คุณยายใช้จับตัวเรือด
จากที่นอนไปทิ้งทุกวัน
ช่วงที่เข้ามาวัดปากน้ำวันแรกๆ

กระโถนใบนี้จะอยู่คู่กับใบแรก
คุณยายเอาไว้ใช้บ้วนน้ำลายหรือทิ้งเศษผง
แต่จะมีกระดาษรองกันกระโถน
และปิดปากกระโถนเวลาใช้ทั้งสองใบ

ที่ ๒๒๓/.....

ลายมือชื่อ.....

หรือลายพิมพ์นิ้วแม่มือขวา.....

ประวัติย่อ

ชื่อ.....นามสกุล.....

วิทยฐานะ.....เกิดวัน.....ปี.....

วันที่.....พ.ศ. ๒๔๕๒

บิดา.....มารดา.....

ภูมิลำเนาเดิม ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....สถาน.....

สีผิว.....ตำหนิ.....

บัตรแม่ชีไทย ของคุณยายอาจารย์ พ.ศ. ๒๔๘๓

การบวช

ชื่อ แม่สีดก นามสกุล รณนภณ
บวชเมื่อวันที่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
วัด ปากน้ำ — สำนัก
ตำบล ปากน้ำ อำเภอ ปากน้ำ จังหวัด สมุทรปราการ
ผู้บวชให้ พระครู...
วัด ปากน้ำ — สำนัก
ตำบล ปากน้ำ อำเภอ ปากน้ำ จังหวัด สมุทรปราการ
ลายมือผู้บวชให้

สำนักเดิม

ชื่อ แม่สีดก นามสกุล รณนภณ
วัด ปากน้ำ — สำนัก
ตำบล ปากน้ำ อำเภอ ปากน้ำ จังหวัด สมุทรปราการ
อยู่เมื่อวันที่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
ลายมือเจ้าอาวาส

ลายมือหัวหน้าแม่ชี แม่สีดก

ความอดทน ข้างนอกยายดีกับเขาทุกคน จน
ยายชนะเขาด้วยความดี ยายทำแต่ความดี
อย่างเดียว ทำจนพวกนั้นยอมแพ้ความดีของ
ยาย” (๒๗ ม.ค. ๒๕๒๘)

เตี้ยง ที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าห่มที่ได้
รับ คุณยายจะเช็ดขัด ชักล้างให้สะอาด ไม่
ว่าจะเป็นด้านบน ด้านล่าง แม้จะเป็นของ
เก่า แต่คุณยายก็ทำจนสะอาดมาก ไม่มีฝุ่น
หรือใยแมงมุมเลย

คุณยายนอนจับตัวเรือดที่มากัดคุณยาย
ทุกคืน คุณยายมีกระโถนใบเล็กอยู่ ๒ ใบ
เอากระดาษรองที่ก้นกระโถนพอเรือดมากัด
คุณยายเก็บจับใส่กระโถน เขาก็เอาไปปล่อย
ทำอย่างนี้จนเรือดถูกจับไปปล่อยหมด เอา
ชนะตัวเรือดได้

ทุกคนต่างชมว่า เตี้ยงของคุณยาย
สะอาดที่สุด มุ้งเก่าขาด คุณยายก็เย็บปะชุน
จนเรียบร้อย ชักสะอาดมาก น่าใช้ มีแต่
คนชอบมานั่งเตี้ยงของคุณยาย เพราะ

สะอาดน่าใช้

คุณยายเล่าว่า พวกแม่ชีชอบเก็บเสื้อผ้า
ใช้แล้วไว้หลายๆ วัน เอาไว้ซักพร้อมๆ กันที่
เดียว แต่คุณยายจะซักผ้าทุกวัน ไม่ชอบให้
เก็บหมักหมมไว้ คุณยายว่ามันสะสมความ
สกปรก คุณยายรักความสะอาดมากทั้ง
ภายนอกร่างกายและภายในจิตใจ

คุณยายรักความเป็นระเบียบ ไม่ชอบ
วางของทิ้งเรี่ยราด คุณยายเล่าว่าในโรงงาน
ทำวิชา พวกแม่ชีจะมีอาสนะรองนั่ง (บาง
คนมีหมอนไปด้วย) ส่วนใหญ่เวลานั่งสมาธิ
เสร็จ แม่ชีจะไม่เก็บอาสนะไปด้วย คุณยาย
ต้องคอยเก็บให้อยู่เสมอๆ ครั้งหนึ่งคุณยาย
รำคาญ จึงนำอาสนะที่ทิ้งไว้ไปซ่อน เวลาจะ
ใช้เขาก็หาทั้งใหญ่ คุณยายจึงเอาออกมาให้
และบอกว่าใช้แล้วให้เก็บไปด้วย มันเกะกะ

“เมื่อยายมาอยู่วัดปากน้ำวันแรกๆ เขา
กินข้าวกันเป็นสำหรับๆ ละหลายๆ คน เขา
ไม่ยอมให้ยายกินด้วย หาว่ายายเป็นวันโรค

ยายก็เฉยๆ ไปขอข้าวเขาราดแกงที่เป็นจานๆ มาทาน ทานเสร็จยายก็ไปไม่สนใจอะไร สมัย ยายอยู่กับหลวงพ่อลำบากมาก ไม่มีเงินเลย ผ่าถุงก็มีผ้าม้าสองสามผืน เวลาจะออกกิน ข้าวที่ครัวก็ต้องผลัดเป็นผ้าถุงขาวที่เช่าเขา เข้ากินข้าวต้ม เพลกินข้าวสวย เย็นกินน้ำฝน ในตุ่ม เป็นอย่างนี้มาตลอด ไม่เคยขอเงิน หลวงพ่อวัดปากน้ำ หรือขอไปโน้นไปนี่เลย เวลายายออกจากบ้านคุณนายเลียบ ยาย ขอผ้าห่มผืนเก่าๆ ที่ไม่ใช้แล้วมาห่มด้วย ผืนหนึ่ง แล้วได้ของใครไม่รู้ที่ขาดๆ ปะแล้ว ปะอีกหนึ่งผืน มุ้งก็ขาดเก่าปะแล้วปะอีก จน อีกนาน กระทั่งมีคนเขาเอาผ้าขาวมาทำบุญ จึงได้มีผ้าขาวใช้”(๑๖ มิ.ย. ๒๕๒๔)

คุณยายเล่าว่า

“เวลายายเดินไปกินข้าวที่โรงครัว ยายไม่ชอบพูดไม่ชอบสงสัยกับใคร แม่ชีที่อยู่ ในครัวเขาเห็นหน้าใหม่ๆ พอตักข้าวได้ก็ กระแทกจานใส่ให้อย่างแรงๆ ทุกที แต่ยายก็

ไม่ว่าอะไร เฉยเสีย คิดว่าเขาคงเหนื่อย ยาย ไม่ชอบทะเลาะกับใคร คิดแต่ว่ายายทานข้าว ของหลวงพ่อ ยายไม่ได้ทานข้าวของเขาก็ แล้วกัน ใจยายสบายๆ แล้วในที่สุด ยายก็ มาเป็นหัวหน้าเขา” (๒๗ ม.ค. ๒๕๒๘)

“ยายไม่รู้หนังสือมาจากบ้านนอก ทำ ตัวเหมือนเป็นคนโง่ๆ พูดภาษาคนกรุงเทพ ไม่เป็น ทำให้พอเข้าโรงงานทำวิชา จึงไม่ ต้องพูดกับใคร ไปไหนก็ไปไม่เป็น เลยไม่ต้อง ไป ยายเคยหลงทาง ตอนไปกับยายทองสุข ไปสวนกุหลาบ จะนั่งรถเมล์กลับไปตลาดพลู ยายทองสุขพาขึ้นรถผิดไปบางลำภู เพราะ อ่านหนังสือไม่ออกทั้งคู่ เพราะอย่างนี้ยายจึง อยู่แต่วัด ทำธรรมะอย่างเดียว”

คุณยายเล่าว่า

“สมัยยายอยู่โรงงานทำวิชา ใครเขา จะบ่นว่าอย่างไร ยายเฉยๆ ไม่เอาเรื่องใคร ทั้งนั้น ยายทำเป็นไม่รู้ แล้วในที่สุดเขาก็ เจียบไปเอง ยายทำตัวเหมือนผ้าขี้ริ้วเข็ดเท้า

ยายอยู่ในหมู่คณะไหน หรืออยู่ที่บ้านใครก็ตาม ไม่ใช่บ้านเรา ยายจะลดตัวลงตลอดเวลาทำตัวเป็นผ้าขี้ริ้วเช็ดเท้า ให้เขาเช็ดให้พอ แล้วเราจะมีความสุข แล้วเราก็จะเด่นขึ้นมาเอง เขาจะด่าว่าเสียดสีอย่างไร ยายไม่รู้สึกละไร ใครจะอย่างไรก็ช่าง ยายสนใจแต่เรื่องธรรมะของยาย”(๑๐ ม.ค. ๒๕๒๗)

“ ทำ วิ ช ข า ”

คุณยายเล่าให้ฟังว่า “สมัยหลวงพ่อดำปากน้ำท่านเทศน์หรือสอนคน ท่านจะใช้บาลีและธรรมะควบคู่กันไปตลอดเวลา ท่านว่าบาลีแล้วแปลพูดเป็นธรรมะอย่างนี้ตลอด พอหลวงพ่อบวชท่านก็เที่ยวค้นหาศึกษาวิชาทั้งเรียนบาลีและการปฏิบัติ พอท่านสร้างโรงทานเสร็จ ท่านหยุดไม่ออกไป

ค้นแสวงหาความรู้ที่ไหนอีกเลย ท่านเริ่มคิดหัวทำวิชาอยู่หลายปี จนกระทั่งยายไปถึงหลวงพ่อ”(อาทิตย์ ๒๒ มิ.ย. ๒๕๒๖)

“สมัยที่ยายเข้าไปในโรงงานทำวิชาใหม่ๆ ยายป่วยอยู่ ๗ วัน ธรรมะของยายมืดลงไม่สว่าง แต่ยายไม่เคยเสียกำลังใจเลย เพราะยายคิดว่ามีได้ ก็สว่างได้ ยังไม่เห็นก็ต้องเห็นได้ ยายทำใจกลางๆ ตลอด แล้วธรรมะยายก็กลับเหมือนเดิม เชี่ยวชาญกว่าเดิม”(๑๖ มิ.ย. ๒๕๒๔)

คุณยายเล่าว่า “โรงงานทำวิชาเป็นกุฏิหลังใหญ่ มีเพิงออกไป ๒ ข้าง แฉกที่กั้นพระกับแม่ชีไม่สูงนัก พอไม่ให้ข้ามได้และไม่เห็นหน้ากัน หลวงพ่อดำปากน้ำนั่งกับพระ มีพระนั่งทำวิชาประมาณ ๓๐ รูป แม่ชีกับผู้หญิงที่ไม่ได้บวชชี แต่ถือศีล ๘ รวมประมาณ ๓๐ คน”

คุณยายเล่าว่า สมัยหลวงพ่อดำปากน้ำท่านป้องกันมาก ระวังมาก ระหว่างเรื่องผู้ชาย

พระเดชพระคุณ หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

กับผู้หญิง ตีรั้วสังกะสีล้อมระหว่างผู้หญิง
ที่ทำวิชากับพระไม่ให้เห็นกันเลย แม้แต่
หน้าข้างพระก็ไม่ให้ผู้หญิงเห็น หรือผู้หญิง

ที่แก่แล้วก็ตาม ท่านห้ามไม่ให้เข้ากุฏิพระว่า
“ไอ้แก่ละตัวดี”(๕ เม.ย. ๒๕๒๘)

“ชุดที่ทำวิชาแบ่งเป็น ๒ ผลัด

หัวหน้าเวรที่ ๑ กับผู้ช่วย ยายเป็น ‘หัวหน้าเวรที่ ๒’ คนเก่งๆ ที่หลวงพ่อยกใช้งาน นอกจากยาย แล้วก็มี ฉลวย ญาติ ตรีนามัย(ละมัย) ยายปุก ส่วนคนอื่นยายจำชื่อไม่ได้ จำได้แต่หน้า”

หัวหน้าเวร จะเป็นผู้ทำวิชาเก่งมาก เรียกว่าชาดรู้ หลวงพ่อท่านจะมี “เตียงชาดรู้” ไว้ให้โดยเฉพาะ เป็นตั้งไม้สำหรับนั่งสมาธิ มีมุ้งครอบ มุ้งนี้จะพอดีครอบตัวเป็นตัวบังคับ คุณยายเล่าว่า “นั่งไปนานๆ บางทีเพลอหลับไปนิดก็มี ถ้าตัวเอียงไปทางไหนก็จะถูกยุ้งกัด พอรู้ตัวก็รีบนั่งใหม่” คนนั่งจึงต้องนั่งตัวตรง มีสติ เรียก “มุ้งชาดรู้”

สิ่งเหล่านี้จึงเป็นบทฝึก ทำให้คุณยายมีทำนั่งแบบกายตรงดำรงสติมั่น หลังของคุณยายตรง เป็นฉากสง่างาม แม้สมัยที่คุณยายอายุ ๙๐ ปีแล้วก็ตาม หลังของท่านก็ยังคงตรงมาก มากกว่าเด็กสาวบางคน

“สมัยยายไปถึงหลวงพ่อวัดปากน้ำ

มีคนทำวิชาอยู่แล้วเกือบสามสิบคน ตอนยายเข้าไปใหม่ๆ นั่งข้างหลังไม่ค่อยรู้เรื่อง แต่พอไปได้ไม่นาน หลวงพ่อดำถามวิชา เหตุผลของแต่ละคนเรียงทีละคน แล้วก็ถามยาย ยายตอบได้เรื่องได้ราว จนกระทั่งได้ย้ายขึ้นมานั่งอยู่ข้างหน้า อย่างเช่น หลวงพ่อท่านถามยายว่า นกพิราบมันบินมาเกาะที่หลังคาโบสถ์ แล้วมันหันกลับไป มันคิดอย่างไร ยายตอบว่า นกมันบินมาแล้ว มันหันกลับไปดูทิศทางที่มันบินมา ยายบอกว่ามันรู้อยู่ในใจ เกิดความรู้ขึ้นมาในใจ จึงตอบออกไปอย่างนั้น แล้วยายก็ตอบได้ถูก เวลาหลวงพ่อใช้ยาย ยายจะตอบถูกเป็นส่วนมาก บางทีหนึ่งจะตอบได้เก้าสิบ ถึงเก้าสิบห้า สดางค์แบบนี้อยู่เรื่อยๆ ที่ขาดไปนิดหน่อย เพราะบางครั้งญาณของยายเคลื่อนไปบ้าง แต่ปกติญาณของยายจะไม่เคลื่อน หลวงพ่อยิ่งใช้งานก็ยิ่งคล่องขึ้น พอตอบถูกหลวงพ่อก็ยิ่งต่อธรรมะ ต่อวิชาให้มากขึ้นๆ ยายใช้

เวลาอยู่ ๓ ปี จึงดีธรรมะได้แตกฉานเชี่ยวชาญ
รู้คล่องรู้หมดทุกอย่าง เหมือนหลวงพ่อใช้ให้
หยิบเข็มสักเล่มในทะเล ก็รู้ว่าเอาไว้ที่ไหน
หลวงพ่อก็ตั้งให้ยายเป็นหัวหน้าขาดรู้ นั่ง
กลางวัน ๖ ชั่วโมง กลางคืน ๖ ชั่วโมง ยาย
ใช้เวลาอยู่ในโรงงาน ๓ ปี จึงแตกฉาน
เชี่ยวชาญในวิชาธรรมกาย ละเอียดลึกซึ่ง
มาก หลวงพ่อก็ต้องถามอยู่เสมอว่า เขา
คิดอย่างไร เขาก็คือ มาร ให้ไปดูว่าเขาคิด
อย่างไร พูดอย่างไร รู้สึกอย่างไร ๓ อย่างนี้
จะถูกถามเหตุผลอยู่ตลอด ต้องตอบให้ได้
มีภาคขาว(กุศลธรรม) ภาคดำ(อกุศลธรรม)
ภาคกลาง(อัปยาคฤต) สายต่างๆ สีต่างๆ
แต่ละภาคเขาก็มีสีต่างๆ สายต่างๆ ท่านจะ
ถามว่า ขาวคิดอย่างไร ดำคิดอย่างไร กลาง
คิดอย่างไร ธาตุธรรมต่างๆ เป็นอย่างไรต้อง
รู้ให้ชัดเจน ธาตุภาคขาว ธาตุภาคดำรบกัน
ต้องอาศัยภาคกลาง ธาตุภาคกลางไม่รบกับ
ใครอยู่เฉยๆ ภาคขาวก็พยายามไปให้ถึง

ที่สุดของภาคดำ ภาคดำก็พยายามไปให้ถึงที่
สุดของภาคขาว ทั้งสองภาค อาศัยธาตุดิน
น้ำ ลม ไฟ วิญญาณธาตุของภาคกลางกัน
อยู่ เหมือนแผ่นดินที่มีต้นไม้อาศัยอยู่ เช่น
ต้นกระถินณรงค์ เป็นธาตุธรรมอ่อน ต้น
พะยอม เป็นธาตุธรรมแก่ คนที่รบกันเหมือน
เด็กเล่น ถ้าในธาตุในธรรมเขารบกันจริงๆ
ถ้าเราปราบมารได้สำเร็จ เขาหยุดรบกัน ใน
โลกก็หยุดรบด้วย”

“อยู่ใกล้ครู ยิ่งรู้มากขึ้น”

คุณยายไม่รู้สึกเสียใจน้อยใจ ว่าได้รับ
ของแจกเก่าหรือสกปรก คุณยายเฉยๆ กับ
เรื่องเหล่านี้ ดีใจที่ได้รับเท่านั้น คิดแต่ว่าจะ
นั่งธรรมะให้ก้าวหน้า ถ้าหลวงพ่อวัดปากน้ำ
ถามอะไร จะได้ตอบได้ถูกเท่านั้น คุณยาย
กลัวและเคารพหลวงพ่อบอก ไม่อยากทำ

พระเดชพระคุณ หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

อะไร ที่หลวงพ่อบอกไม่ชอบและไม่อยากให้ทำ เวลาที่หลวงพ่อบอกสิ่งอะไร คุณยายจะพยายาม ทำอย่างเต็มที่ เพื่อให้ทำได้ตามที่หลวงปู่ใช้ ไม่เคยเถียงหรือปฏิเสธท่านเลย คุณยายสอน ตัวเอง เตือนตัวเองตลอดเวลา ท่านจะใช้ ความสังเกตว่า หลวงปู่ดูใครอย่างไร ท่าน จะไม่ยอมทำความผิดอย่างนั้น ท่านจะจำไว้ เป็นอย่างดี และถ้าท่านถูกตำหนิเรื่องใดก็ ตาม ท่านไม่ทำสิ่งนั้นอีกเลย ไม่ให้ตำหนิ เป็นหนที่สองได้เลย คุณยายบอกว่า “ยายไม่ ชอบให้หลวงพ่อบอกว่ายาย ว่าเป็นไอ้จี้ได้” ยายอยู่บ้านนอกยายรู้จักจี้ได้ดี เพราะเวลา หลวงพ่อบอกสิ่งงานใคร แล้วตอบไม่ถูกท่านจะว่า “ไอ้จี้ได้”

“ได้ มาจากเศษไม้ หรือขี้เลื่อยผสมกับน้ำมันยาง ใช้ เปลือกไม้ห่อไว้อีกชั้น เวลาก่อไฟหุงข้าว ต้องแบ่งมาสักหน่อย จุดไฟแล้วจึงเอาฟืนใส่ จะช่วยให้ฟืนติดไฟได้ง่ายขึ้น แต่อีก สักครู่หนึ่งก็ต้องคอยเชียว เพราะส่วนที่ถูกเผาไหม้จะกลายเป็น ซากขี้เถ้า ต้องคอยเชียวออกไม่งั้นไฟจะดับ (จากคำอธิบาย ของคุณเบญจวรรณ มนัสไพบุลย์)

“เวลาหลวงพ่อบอกว่าปากน้ำบอกวิชา ยายจะจ้อง จ้องอย่างเดียว จ้องจะเอาธรรมะ ของหลวงพ่อบอกจนหมด ธรรมะต้องเอาใจใส่ เหมือนแม่ไก่กกไข่ จะทำอะไรก็ทำไป แต่ ต้องรักษาใจให้ได้ เวลาหลวงพ่อบอกอะไร ยาย ยายตอบได้ทันทีเลย ใจยายคอยจ้อง เตรียมตัวอยู่ตลอดเวลาแล้ว เตรียมตัวอยู่ ก่อนแล้ว ถ้าซักก็ถูกดำ ‘ไอ้จี้ได้นะจ้’ ใจยาย เร็ว บางทีถ้าตอบไม่ได้ก็ใช้เวลา อย่างช้าก็ ห้านาทีเท่านั้นเอง ปิดลูกกระเบิดยังเร็วกว่า นี้เลย”(๑๘ มิ.ย. ๒๕๒๖)

“ตอนยายเข้าไปในโรงงานทำวิชา พื้นฐานการนั่งสมาธิของยายดี พอเข้าไปทำ วิชายายก็สามารถทำได้ทุกอย่าง มีคนเก่า อยู่ก่อนหลายคนแต่ไม่เอาธรรมะจริงๆ โถล ไปโน้นไปนี่ เวลาหลวงพ่อบอกเอาเหตุผล จึงตอบไม่ตรง แต่ยายไม่ไปไหน ยายตั้งใจ เอาธรรมะจริงๆ หลวงพ่อบอกท่านถามจากหยาบ ไปหาละเอียด ยายก็ตอบได้หมด เช่น ถาม

เรื่องนกบินมันมาจากไหน มันคิดอย่างไร มันจะไปไหน แล้วหลวงพ่อก็สอนค่อยๆ ยากขึ้น แล้วให้เข้าไปดูธาตุทั้งหมดไป ดูนินทรีย์ทุกชั้นตั้งแต่กายทิพย์ไปถึงกายพระอรหันต์ ละเอียดย ธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ นินทรีย์ของพระพุทธเจ้า พวกที่ชอบพูดว่า ทำวิชาไปนิพพาน มักจะเป็นพวกที่ชอบพูดแต่ทำไม่ได้”

“หลวงพ่อก็ให้ค้นไปดู วิชาธาตุ วิชาธรรม หลวงพ่อก็ถามอยู่เรื่อยๆ ว่า ถึงแล้วรึยัง ยายก็พยายามอย่างที่สุดที่จะค้นให้ได้ว่าเป็นอะไร จนใจยายละเอียดที่สุดจึงพบว่า วิชาธาตุ วิชาธรรม คือ ธาตุธรรมของพระพุทธเจ้าที่สะอาดบริสุทธิ์มากๆ อยู่บนพระนิพพาน ซึ่งไม่มีกิเลสเจือปนเป็นธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศธาตุ ที่สะอาดจริงๆ บริสุทธิ์มากๆ ของพระพุทธเจ้า” (ศุภร์ ๒๑ ส.ค. ๒๕๒๔)

“สมัยที่ยายทำวิชา หลวงพ่อวัดปากน้ำท่านสอนสังโยชน์เบื้องต้น สักโยชน์

เบื้องต้น กามคุณ ยายเห็นเป็นตัวกิเลสทะลุไปหมด แต่พอออกจากที่ก็ไม่เข้าใจว่า ‘บริโศคกามหมายถึงอะไร’ จึงมาถามแม่ชีที่เขาเคยแต่งงานแล้ว เขายกมาก็ที่ผิวเมียเขาแต่งงานกัน ยายจึงเข้าใจตั้งแต่นั้นมา หลวงพ่อท่านสอนตั้งแต่กามของมนุษย์ กามของเทวดาชั้นต่างๆ เทวดาชั้นจาตุมหาราชิกาเสพกามเท่ากับไก่กระพือปีก เทวดาชั้นดาวดึงส์ยามากก็เสพกาม เทวดาชั้นดุสิตไม่มีการเสพกาม” (๒๕๒๔)

“เวลาหลวงพ่อวัดปากน้ำถามยาย ยายจะตอบอย่างสั้นๆ พอหลวงพ่อเข้าใจจะไม่ตอบยืดยาว เพราะที่ทำวิชาจะต้องรักษาความเจียมให้มากที่สุด ถ้าหลวงพ่อก็ไม่ถาม ยายก็ไม่พูดถ้าหลวงพ่อก็ถามจึงพูด ถ้าใช้ก็ตอบ ถ้าไม่ใช้ไม่เรียกหา ยายก็จะอยู่เจียมๆ เฉยๆ”

“ยายรักความบริสุทธิ์ ความตรง และความจริง ถ้าไม่จริงยายไม่ชอบเลย”

“สมัยหลวงพ่อดำปากน้ำ ยายนั่งธรรมะ
ใจจดอยู่กับธรรมะอย่างเดียว ไม่ได้สนใจ
เรื่องการรับประทานอาหาร วันหนึ่งหลวงพ่อ
วัดปากน้ำถามยายว่า ปลาสดอร่อยตรงไหน
เป็นคำถามเดียวที่ยายตอบไม่ได้ ท่านก็
หัวเราะ เพราะว่ายายไม่เคยสนใจเรื่องการ
รับประทานอาหารเลยว่า จะอร่อยหรือไม่อร่อย
สนใจแต่ท่านให้อิ่ม แล้วกลับไปนั่งธรรมะ
ใจจดจ่ออยู่กับธรรมะตลอดเวลา”

มีอยู่ครั้งหนึ่ง หลวงพ่อดำปากน้ำถาม
ยายว่า “หลวงพ่อเห็นคนขาเป๋ ภายหลัง
ของเขามาเป๋ไหมวะ” ยายก็ตอบไปตามที่เห็น
(๒๕๓๒)

มีอยู่วันหนึ่ง หลวงพ่อดำปากน้ำ ถาม
คุณยายว่า วันนี้มีเจ้าภาพมาเลี้ยงพระกี่คน
กี่คณะ บังเอิญคุณยายท่านอ่านหนังสือไม่
ออก ท่านจึงตอบหลวงพ่อไม่ได้ นับตั้งแต่
วันนั้นเป็นต้นมา เมื่อเวลาคุณยายออกมา
ทานอาหารที่โรงฉัน คุณยายจะต้องนั่งสมาธิ

เข้าไปดูให้ทราบว่า วันนี้มีเจ้าภาพกี่คณะ
มาเลี้ยงพระ เป็นผู้หญิงหรือผู้ชายกี่คน เด็ก
กี่คนให้ตอบหลวงพ่อให้ได้ ถึงแม้ว่าหลวงพ่อ
ท่านจะไม่ได้ถามต่ออีกแล้วก็ตาม

สิ่งนี้ทำให้ท่านเป็นผู้ที่เพิ่มความ
ละเอียดรอบคอบ ความช่างสังเกตยิ่งขึ้นไป
อีก และติดเป็นนิสัยมาจนตลอดชีวิต เช่น
ท่านไปที่ไหนก็ตามแม้แต่ในวัด ท่านจะทราบ
ว่า บันไดที่ท่านเดินขึ้นมีกี่ขั้น เพราะท่าน
จะนับทุกครั้ง และแสดงให้เห็นว่าท่านเป็น
ผู้มีสติอยู่กับตัวตลอดเวลา หรือเวลาท่านคุย
กับแขกที่คุ้นเคยหรือคุยกับคนที่ใกล้ชิด ท่าน
ก็จะนับว่า กระดุมเสื้อที่เขาใส่มีทั้งหมดกี่
เม็ด หรือท่านจะนับกระดุมเสื้อของท่านที่
ใส่อยู่ว่ามีกี่เม็ด เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งท่านจะ
ทำจนติดเป็นนิสัยอันหนึ่งของท่านตลอด
(เพราะถ้าหลวงพ่อดำปากน้ำถามอะไร ท่าน
ตั้งใจจะต้องตอบให้ได้) หรือสาธุชนมากราบ
หลวงพ่อดำมขโย ท่านก็จะถามว่า มีคนมา

กราบหลวงพ่อก็คือคน ผู้หญิงหรือผู้ชาย เด็ก หรือผู้ใหญ่ อย่างละก็คน เป็นการฝึกพวกเรา ไปในตัว

คุณยายท่านจะพูดเสมอว่า เสียดาย ที่ชาตินี้ท่านไม่รู้หนังสือ กอ ข้อ ไม่กระดิก (อ่าน กอไก่ ขอไข่ ไม่ออก) ถ้าท่านได้เรียน หนังสือและได้เกิดเป็นผู้ชาย ท่านจะสามารถ เทศน์ได้เลย และจะทำอะไรได้มากกว่านี้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะถูกเขากันไว้ไม่ให้เรียน หนังสือ คุณยายอธิษฐานเรื่อย ๆ ว่า ภพชาติต่อไป สิ่งที่ไม่รู้อย่าได้มีเลย ให้เรียบ จบปริญาตรี ปริญาโท ปริญาเอก ดอกเตอร์ ไปทุกภพทุกชาติ จนกว่าจะเข้า นิพพาน

“บุญเป็นใหญ่ พอใจในสิ่งที่มี”

พระเดชพระคุณหลวงพ่อรัณมขโย ได้

กรุณาเล่าว่า

“มีอยู่ครั้งหนึ่ง หลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านไปเทศน์ ได้รับถวายพัดขนนกยูงมา ๑ ด้าม ท่านอยากให้ลูกศิษย์ จึงให้ทำฉลาก ขึ้นเท่ากับจำนวนลูกศิษย์ทำวิชา ให้ อธิษฐานจิตเองว่าจะเป็นบุญของใครก็ได้ รับพัด ทุกคนต่างดีใจเบิกบาน เหมือนกับ ว่าจะเป็นงานเลี้ยง แต่คุณยายท่านเงิบ คิด แต่อธิษฐานจิตเรียกบุญบารมีทั้งหมดว่า ‘บุญที่สร้างมาตลอดนี้จะพอหรือไม่กับการ ได้พัดเล่มนี้ ถ้าไม่ได้แสดงว่าบุญยังน้อย ต้องรีบสร้างความดีให้มากๆ ยิ่งขึ้นไปอีก’ และท่านไม่ได้แสดงความอยากได้จนออก นอกหน้า ท่านอยากลองดูว่าบุญของท่าน มากพอหรือไม่ โดยท่านดูบุญตัวเองก่อน แล้วจึงอธิษฐานจิตนั่งเฉยๆ สงบนิ่งๆ เวลา จับฉลากคนอื่นจับฉลากก่อน คุณยายจับ ฉลากเป็นคนสุดท้าย ท่านอ่านหนังสือไม่ออก เอาฉลากไปให้เพื่อนอ่าน เพื่อนก็บอกว่า ‘พี่

“ ยิง ใ ช้ ยิง ค ม ”

จันทร์ (คุณยาย) ได้พัฒนากยุง' เมื่อได้
ท่านก็ดีใจ เพราะพัฒน์ชื่อเหมือนนามสกุล
ของท่าน พัฒน์นี้หายาก ต้องเป็นบุญของ
คนนั้นโดยเฉพาะ เหมือนกับพระพุทธเจ้า
เสี่ยงบาตรให้บาตรลอยไป ผู้ได้รับได้ก็เป็น
บุญของผู้นั้น ซึ่งครั้งนั้นอชิตภิกขุ เป็นผู้ได้
บาตรเพราะเป็นหน่อเนื้อพุทธางกูร”

เมื่อคุณยายได้พัฒน์มาแล้ว ก็ไม่ติดใน
วัตถุ คุณยายทองสุขขอไปถวายพระ ท่านก็
ให้ท่านนึกถึงบุญก่อน แล้วจึงให้เป็นการทำบุญ
อีกต่อหนึ่งก่อน พัฒน์จึงเป็นกามบุญเท่านั้น
ท่านไม่คิดเสียดายในวัตถุนี้เลย (๒๒ ธ.ค.
๒๕๒๒)

ใจของคุณยาย จะจรดจ้องอยู่กับ
ธรรมะภายในตลอด ไม่สนใจกับลาภ, วัตถุ
สิ่งของ ซึ่งเทียบค่าไม่ได้กับธรรมะภายใน
ใจท่านจึงมักน้อย สันโดษเป็นปกติ ท่านหวัง
แต่บุญที่จะปราบกิเลสให้หมดสิ้นไป ด้วย
อหยาศัยแห่งพระบรมโพธิสัตว์

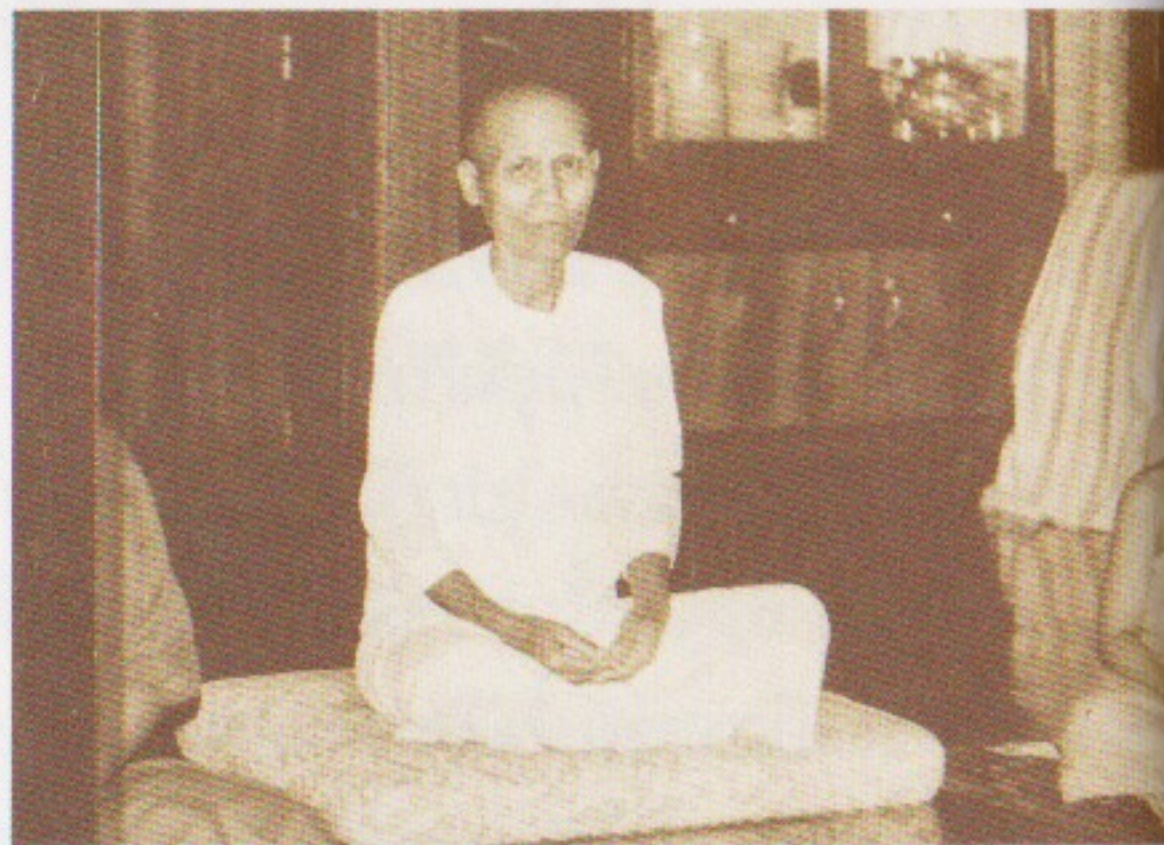
คุณยายเล่าว่า “เมื่อเข้ามาอยู่ในวัด
ปากน้ำ หลวงพ่อท่านก็ใช้งาน นั่งธรรมะจริง ๆ
จัง ๆ ใจของยายจะไม่ห่างจากศูนย์กลาง
กายเลย ดำรงสติมั่นตลอดเวลา ยายเป็นคน
ทำอะไรทำจริง ไม่หยุด ๆ หย่อน ๆ เวลาออก
จากเข้าที่ (นั่งธรรมะ) ไปทานข้าว ชักผ้า
ถูบ้าน ใจของยายจะประคองอยู่ในธรรมะ
ตลอด หลวงพ่อวัดปากน้ำจะเรียกใช้ยายเรื่อย
เพราะใช้แล้วได้เรื่องได้ราว ท่านจึงให้ยาย
เป็นหัวหน้าขาดรู้ เหมือนผู้ใหญ่ใช้เด็กคน
ไหนคล่อง ก็ชอบใช้แต่คนนั้น เหมือนมีด
เล่มไหนคม ก็จะใช้แต่เล่มนั้น ยิงใช้ยิงคม
ยายถูกใช้ทำวิชา ยิ่งถูกใช้ ญาณรู้ยิ่งแตกฉาน
เชี่ยวชาญลึกซึ้งกว้างขวางสุดจะประมาณ
ได้”(๒๙ พ.ค. ๒๕๒๕)

คุณยายบอกว่า “ความรู้ของยาย ตึก

๑๐๐ ชั้น ก็บรรลุไว้ไม่หมด”

สถานที่ทำวิชชา นั้น เมื่อเข้าไปแล้ว จะออกไปไหนไม่ได้เหมือนถูกขัง นอกจากว่า จะมีเหตุผลจำเป็นจริงๆ ที่จะขออนุญาต หลวงพ่อออกไป และคนในโรงงานทำวิชา สมัยนั้น มักจะขอหลวงพ่อดปากน้ำ ออกไปทำธุระข้างนอกวัดอยู่บ่อยๆ เช่น ขอกลับไปทอดกฐิน ทอดผ้าป่า กลับไปเยี่ยมบ้านบ้าง บางคนก็ทางบ้านเป็นผู้อุปฐากวัดอยู่ หลวงพ่อก็ไม่ยากขัด แต่เมื่อออกไปข้างนอกวัดบ่อยๆ ใจก็รับเรื่องภายนอกเข้ามา กว่าจะทำให้ใจกลับเข้าสู่ศูนย์กลางกายได้ สนิทก็ใช้เวลา วิชาความรู้ที่มีอยู่ก็หายบลงตามไม่ทันเพื่อน ไม่ทันหลวงพ่อ ส่วนคุณยายเหมือนถูกขัง หลวงพ่อไม่ยอมให้ออกไปไหนเลย

ช่วงนี้ชีวิตของคุณยายที่วัดปากน้ำ จะอยู่เพียง ๒ แห่ง คือ โรงงานทำวิชชา กับ โรงฉัน ทำให้บางครั้งคุณยายออกอุบายไปขอ

คุณยายอาจารย์ ณ บ้านธรรมประสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๑๒

หลวงพ่อบอกว่า “หลวงพ่อบอกเจ้าขา ลูกขอไปฝั่งพระนคร”

หลวงพ่อบอกว่า “ไปทำไม”

คุณยายตอบว่า “ลูกจะไปซื้อขนม”

หลวงพ่อบอกว่า “ไม่ต้องไป เดี่ยวข้าจะหาขนมมาให้เอง”

รุ่งเช้าก็มีขนม ๑ ถาดมาให้คุณยาย อีกครั้งหนึ่ง คุณยายก็บอกกับหลวงพ่อบอกว่า “ลูกอยากทานทุเรียน ขออนุญาตไป

ชื่อที่ฝังพระนคร” หลวงพ่อตอบว่า “ทุเรียน
อยู่ในท้องมึง นึกๆ เอาเดียวก็ได้” ต่อมาก็มี
ผู้นำทุเรียนมาทำบุญเลี้ยงที่วัด ตั้งแต่นั้นมา
คุณยายไม่เคยขอหลวงพ่อก่อนไปไหนอีกเลย

คุณยายเล่าว่า “หลวงพ่อดัดปากน้ำ
ท่านใช้ยายเหมือนคนอยู่ในบ้าน ท่านจะให้
หยิบเข็มเล่มหนึ่งออกมา ก็ต้องหยิบออกมา
ให้ได้ ของในบ้านยายจะต้องรู้ทุกอย่าง แต่
ยายทองสุข หลวงพ่อท่านใช้ให้หยิบอะไร
หยิบได้ไม่ถูก หลวงพ่อจึงให้ยายทองสุข
ออกไปเผยแผ่”(๒๔ มี.ค. ๒๕๒๔)

“ สู่ สงครามโลก ”

ต่อจากนั้นมาปี ๒๔๘๔ ได้เกิด
สงครามโลกครั้งที่ ๒ ขึ้น ประเทศไทยเข้าสู่
สงครามด้วย โดยญี่ปุ่นใช้ประเทศไทยเป็น

ฐานที่ตั้งทหาร เพื่อส่งทหารญี่ปุ่นไปรบใน
พม่า อินเดีย จีน โดยใช้เส้นทางรถไฟตัด
จากประเทศไทยเข้าไปพม่า (รถไฟสายมรณะ
ที่จังหวัดกาญจนบุรี) เป็นเส้นทางลำเลียง
อาวุธ กำลังทหารและเสบียงต่างๆ ดังนั้น
ฝ่ายสัมพันธมิตร มืออเมริกา อังกฤษ เป็นต้น
จะพยายามทิ้งระเบิดในประเทศไทย บริเวณ
ที่เป็นจุดยุทธศาสตร์

“หลวงพ่อดัดปากน้ำเคร่งครัด และ
เอาจริงมากกับการนั่งธรรมะครั้งละ ๖ ชั่วโมง
กลางวัน ๖ ชั่วโมง กลางคืน ๖ ชั่วโมง สมัย
สงครามโลก หลวงพ่อใช้งานยายหนัก ให้
เป็นหัวหน้าเวร ๒ ให้นอนแต่หัวค่ำพอ ๒
ทุ่ม ท่านสั่งให้นอนหลับ จะง่วงหรือไม่ก็ต้อง
นอน พอเที่ยงคืนก็มีคนมาปลุก ให้เข้าเวร
นั่งธรรมะตั้งแต่เที่ยงคืน ออก ๖ โมงเช้า
พวกที่ง่วงนอน ใช้ไม่ค่อยได้เรื่อง อ่อนแอ
เหาะเหายะ ท่านให้อยู่เวร ๑”

“ยายทานข้าวตอน ๑๐ โมง แล้วรีบ

เข้าเวรตอนเพล นั่งธรรมะตั้งแต่เพลไปถึง ๕ โมงเย็น พอ ๕ โมงเย็นท่านสั่งงาน ยายก็เก็บทุกคำพูดไว้ที่ศูนย์กลางกายของพระธรรมกาย แล้วกลับไปทบทวนถึงธรรมะ พักนอนตอนหัวค่ำ แล้วกลับมารับเวรต่ออีกที่ตอนเที่ยงคืน นั่งธรรมะถึง ๖ โมงเช้า เป็นอย่างนี้ตลอด แต่ตอนช่วงที่รับเวรต่อระหว่างนั้น ถ้าเป็นตอนยายจะเข้าเวร ยายจะเข้ามาฟังเวร ๑ เขาก่อนที่เขาจะเลิกว่าเขานั่งถึงไหน จนกระทั่งยายนั่งธรรมะต่อวิชาทันรู้ว่าเขาทำวิชาถึงไหน และก่อนที่ยายจะออกจากเวร ยายจะนั่งธรรมะอยู่จนกระทั่งเวร ๑ มารับเวร แล้วฟังหลวงพ่อดต่อวิชาให้เขาก่อนจนเรียบร้อย ยายจึงจะออกเวรเป็นคนสุดท้าย ยายเป็นหัวหน้าขาดรู้ เวลาหลวงพ่อดถามอะไรยายจะต้องตอบให้ได้”(๖ พ.ย. ๒๕๒๘)

“ระหว่างที่นั่งไม่ได้ซี่ ไม่ได้เหยียวนเลย (ภาษาคนโบราณ) เพราะเวลาเข้าที่จิตตั้งเข้า

ข้างใน ทั้งภายนอกหมด เอาใจเข้าข้างในอย่างเดียว ตอนสงครามงานหนักที่สุด ต้องรับผิดชอบเหมือนแบกโลกทั้งโลกเอาไว้ นักมากพอสงครามเล็กก็เบาลง”

“พอห้าโมงเย็น หลวงพ่อจะต้องถามพวกทำวิชา ‘คืนนี้ลูกระเบิดลงกี่โมง จะทิ้งระเบิดที่ไหน’ ใครตอบไม่ถูกท่านจะด่า ‘ไอ้จี้ได้’ ครั้งหนึ่งไม่มีใครตอบถูก ยายนั่งสมาธิดูเข้าไปในธรรมกายของยายเห็นชัดเลย ยายก็ตอบหลวงพ่อกว่าจะมาดีหนึ่ง พอดีหนึ่งเสียงหวอดัง มันมาจริงๆ หลวงพ่อกจะสั่งทำวิชา ก่อนล่วงหน้า ให้ใช้ธรรมกายปิดระเบิด ‘ไอ้ลูกจันท์เอาไปลงทะเลนะ เอาไปเข้าป่านะ’” (๒๓ ก.ย. ๒๕๒๕)

“ยายก็นึกว่า ‘ลงทะเลก็ลงทะเล เข้าป่าก็เข้า ขออย่าด่าไอ้จี้ได้ก็แล้วกัน’ ยายก็ใช้ธรรมกายปิดลูกระเบิด ปาฏิหาริย์ธรรมกายนับอสงไขยไม่ถ้วน เอาประเทศมาซ่อนไว้ในองค์พระ เอาสะพานพุทธ หัวลำโพง จุด

คุณยายอาจารย์ ฦ นำนธรรมประสึทธิ พ.ศ. ๒๕๑๒

ยุทธศาสตร์ที่สำคัญๆ มาซ่อนไว้ในองค์พระ
ให้พวกนั้นเห็นเป็นป่า เป็นแม่น้ำ เป็นทะเล
บ้าง แล้วปิดลูกกระเบิดไปลงที่ไม่มีคนอยู่”

เรื่องนี้ปรากฏเล่ากันสืบมาว่า คนแถว
สะพานพุทธมักจะเห็นแม่ชีลอยขึ้นไปปิดลูก
กระเบิด หรือบางคนบอกว่าเห็นเป็นมือใหญ่ๆ
ปิดลูกกระเบิด หนังสือพิมพ์สมัยนั้นลงข่าวอยู่
บ่อยๆ ซึ่งผู้สูงอายุหลายคนก็ยืนยันว่า มี
หลายคนเห็นจริงๆ

ด้วยความที่เป็นงานเกี่ยวกับความ
เป็นความตายของคนของบ้านเมือง คุณยาย
ทำด้วยความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ แม้จะไม่
หยุดพักรับประทานอาหาร พออิมคุณยายก็
รีบทำธรรมะละเอียดต่อ กวดขันตัวเองอยู่
เป็นประจำ

คุณยายเล่าว่า

“มีอยู่วันหนึ่ง ระเบิดลงที่วิหารวัด
ขุนจันทร์แหลกละเอียด ใครๆ ว่าระเบิดลง
วัดปากน้ำทั้งนั้น เพราะช่วงนั้นระเบิดเจียด

วัดปากน้ำอยู่เรื่อยๆ ตอนนั้นเป็นเวลาเพล
พอดี ๑๑ โมง ยายทานข้าวอิ่มใหม่ๆ ข้าว
มันยังจุกแน่นอยู่ในท้อง เพิ่งเดินกลับไปนั่ง
เข้าที่ได้ไม่นาน จิตมันยังไม่ละเอียดดี เพราะ
เวลาปิดลูกกระเบิดจะรบกับเขาต้องปาวิทยุ
กาย ธรรมกายให้เต็มไปหมด ธรรมกายกาย
เดียวไม่พอ สู้เขาไม่ไหว ต้องปาวิทยุกาย
นับไม่ถ้วน ให้เต็มพริบไปหมด นับอสงไขย
โกฏิกายไม่ถ้วน จึงจะปิดลูกกระเบิดได้ ไม่งั้น
สู้เขาไม่ได้ ปิดลูกกระเบิดนี้ยังเป็นของไม่ยาก
วิชารบของหลวงพ่อยากและละเอียดลึกซึ้ง
ยิ่งนัก ยากที่ใครจะทำได้ ต้องรู้เห็นธาตุต่างๆ
สายต่างๆ สีต่างๆ ยายเอาใจจรรดอยู่ใน
ธรรมะทุกอิริยาบถ ใจยายอยู่ในตัวตลอดเวลา
ไม่นึกอะไร นึกตั้งแต่ธรรมะอย่างเดียว ต้อง
เอาใจใส่เหมือนแม่ไก่กกไข่ คอยกกไว้เรื่อยๆ
จะทำอะไรก็ทำไปแต่รักษาใจไว้ให้ละเอียด,
ยายพยายามทำอย่างดีที่สุด ไม่ให้หลวงพ่อดำ
ท้านิยายได้ ยายกลัวหลวงพ่อกว่ากลัว

ลูกกระเบิดเสียอีก”(๖ ธ.ค.๒๕๒๗)

“มีอีกคนหนึ่ง เป็นหัวหน้าทำวิชา เวลาเสียงหอนมากลัวมาก ปัสสาวะราด มือถือดวงแก้วกายสิทธิ์ดวงหนึ่ง เอาลงไปส้วม ด้วย ตกใจมาก ทำแก้วหล่นในโถส้วม ต้อง ล้วงเอาขึ้นมา สมัยนั้นยายยังสาว ไม่เคยเห็น ว่า ลูกกระเบิดเป็นอย่างไร เลยไม่กลัวอะไร ทั้งนั้น”(๒๓ ก.ย. ๒๕๒๕)

“ลูกกระเบิดครั้งสำคัญที่สุดในประวัติ ศาสตร์^{*} หลวงพ่อวัดปากน้ำถามยายเพียง คนเดียว ยายเข้าไปดู แต่ยายไม่เคยเห็นลูก กระเบิดหรอกนะว่ารูปร่างเป็นอย่างไร ท่าน ถามว่า ถ้าลูกกระเบิดนี้ลงประเทศไทยจะเป็น อย่างไร ยายตอบว่า พระนครจะราบเป็น หน้ากลอง ตึกตุน ตึกตาก็ไม่มีเหลือเลย หลวงพ่อท่านเงิบ เรื่องนี้ถูกปิดเป็นความลับ แม้แต่พวกทำวิชาด้วยกัน พระในวัดไม่มี ใครรู้เลย หลวงพ่อสั่งให้ลุงประยูร (มัคคทา ยกวัด) เก็บสมบัติสำคัญๆ ของวัดหมด ให้

ออกไปจากวัด แล้วอีก ๗ วันค่อยกลับมา แล้วหลวงพ่อก็สั่งให้ปิดลูกกระเบิดเต็มที สั่งให้ ปิดใหญ่เลย ไปลงทะเลบ้าง ป่าบ้าง ญีปุ่น แพ้ ประกาศเลิกสงครามเลย ยายเอาจน สงครามเลิกได้”

คุณยายเล่าให้ฟังว่า

“ยายภูมิใจที่ปิดลูกกระเบิด ให้ออกไป จากประเทศไทยได้ หลังจากนั้นหลวงพ่อก็ เรียกประชุมลูกศิษย์ ขมยายต่อหน้าที่ประชุม ว่า ‘ลูกจันทร์นี่ เป็นหนึ่งไม่มีสอง’ จำได้ขม ครั้งเดียว หลวงพ่อไม่ค่อยขมใคร แต่ขมยาย”

มาภายหลัง คุณยายก็ยังพูดว่า “สร้าง วัดยังง่ายกว่าปิดลูกกระเบิดอีกนะ” (๒๘ พ.ค. ๒๕๒๕)

สมัยสงครามโลก อาหาร, ยา, เสื้อผ้า ขาดแคลนมาก เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ผู้คน

^{*} ก็คือ ลูกกระเบิดปรมาณู ๒ ลูก ที่ไปลงที่อิโรชิมา และนางาซากิ

อพยพจากเมืองหลวง (กรุงเทพฯ) ออกไปต่างจังหวัดกัน เพราะจุดที่ถูกทิ้งระเบิดจะเป็นเมืองหลวง คนที่อยู่มักจะยากจนและไม่รู้จะหนีไปไหนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้อาหารเลี้ยงพระ สามเณร, คนในวัดขาดแคลน จึงแก้ปัญหา ด้วยการปลูกต้นมะละกอรอบวัด อาหารมื้อเช้าที่มีอยู่ทุกวัน คือ ข้าวต้ม กับมะละกอดิบดองเค็ม และเต้าหู้ยี้ (บางที่เรียกว่า จิ้นแดงบุกในสมัยนั้น) เป็นปีๆ มะละกอที่ดองใช้ทุกส่วน คือ ลูก, ลำต้น, ก้านใบ, จนถึงราก พอสงครามเลิกมีผู้อพยพตัดฟันต้นมะละกอทั้งหมด เพราะกลัวว่าคุนยายท้วม (หัวหน้าแม่ชี ที่ดูแลอาหารพระทั้งหมด) จะทำเลียงทั้งวัดต่อไปอีก

สูตรมะละกอดอง

(คุนแม่ท้วม หุตานุกรม วัดปากน้ำ)

เอามะละกอดิบมาปอกเปลือกออกให้หมด แล้วล้างน้ำให้สะอาด หั่นเป็นชิ้นเล็กๆ สี่เหลี่ยมลูกเต๋าแล้วเอาไปตากแดดพอ

เหี่ยว เอามาคลึงกับเกลือปนบนไม้กระดานจนเข้าเนื้อดีแล้วทิ้งไว้ให้น้ำตกลึกครู่ ต้มน้ำปลากับน้ำตาล ชิมรสดูออกรสเค็มหวานนิดๆ ตามชอบแล้วทิ้งไว้ให้เย็น จึงเอามะละกอใส่ลงไป เก็บไว้ประมาณ ๑ คืน นำมารับประทานได้

“ หนึ่ง ไม่มี สอง ”

การปฏิบัติธรรมในโรงงานทำวิชา มีต่อเนื่องตลอด ๒๔ ชั่วโมง เป็นงานทางจิตที่หนัก หนักกว่าการใช้แรงงานทางกายมาก เพราะต้องใช้ความอดทน การข่มใจ เสียสละต่ออารมณ์ที่จะเข้ามารบกวน และต้องมุ่งมั่นอย่างทุ่มเทชีวิตจิตใจทั้งหมด

คุนยายบอกว่า

“หลวงพ่อดปากน้ำว่า ‘ลูกจันทร์นี่เป็นหนึ่งไม่มีสอง’ ตอนแรกยายไม่เข้าใจ มา

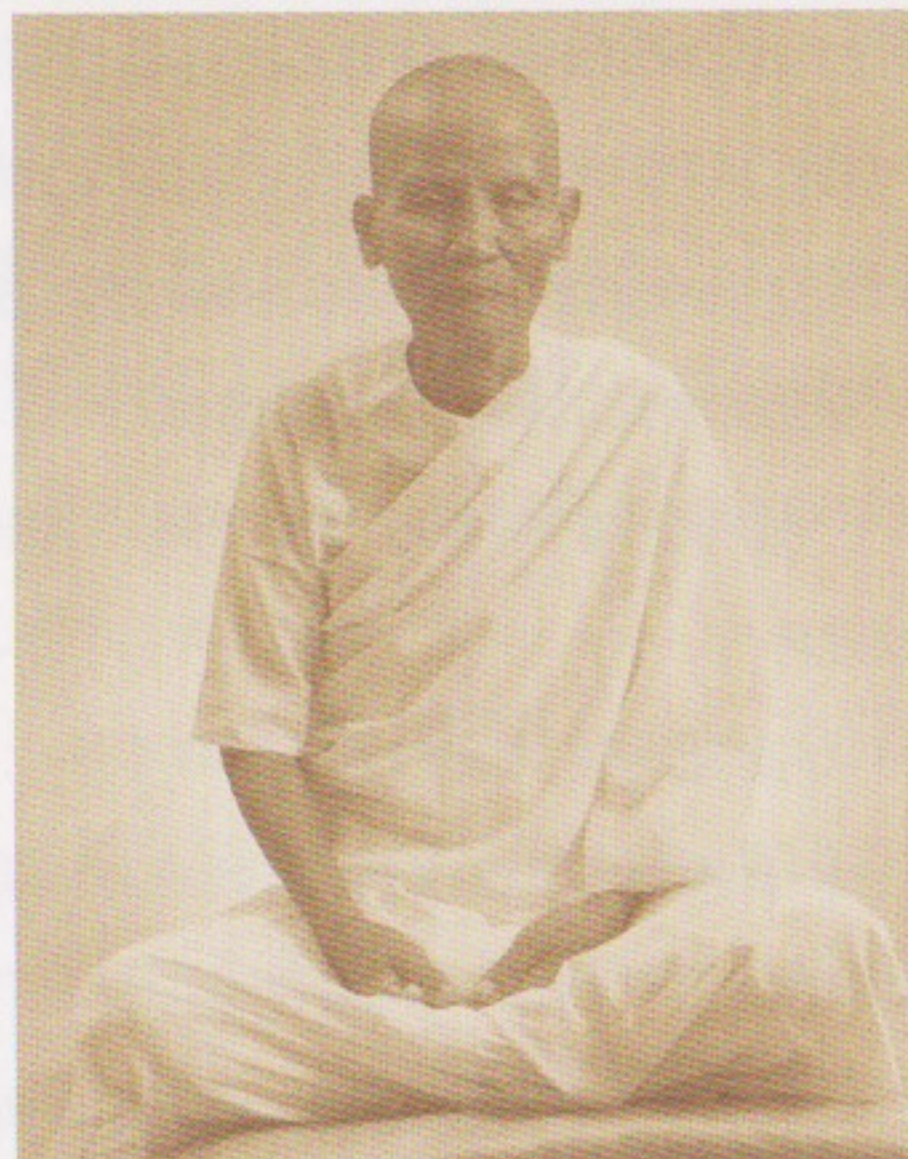
คิดได้เข้าใจทีหลัง หมายความว่า ถ้าเอาก็
เอาจริง ๆ ถ้าไม่เอาก็ไม่ ไม่ก็คือไม่ มันจะไม่
อยู่ตลอด ถ้าเอาก็ต้องทำให้ได้ ให้สำเร็จ”
(๒๕๒๖)

คุณยายเล่าว่า

“ยายเป็นคนจริง ทำอะไรทำจริง เป็น
คนเด็ดขาด ยายสุขบอก ว่า ‘พอเอ็งว่าไปแล้ว
ทำอย่างไร ๆ เอ็งก็ไม่อยู่นั่นแหละ’ อาจารย์
ของยายดูยายออกทั้งสองคน คนอื่นดูยายไม่
ออกกัน”

พระเดชพระคุณ พระราชภาวนาวิสุทธิ
(หลวงพ่อธัมมชโย) ได้กล่าวถึงคุณยายว่า

“ภายใต้ร่มบารมีหลวงพ่อดปากน้ำ
คุณยายอุทิศชีวิตศึกษาวิชาธรรมกาย มี
ข้อวัตรปฏิบัติ ความบริสุทธิ์ บริบูรณ์เต็มที
ได้รับคำชมจากหลวงพ่อดปากน้ำว่า ‘เป็น
หนึ่งไม่มีสอง’ ท่านได้รักษาคำยืนยันนี้มา
ตลอด ด้วยใจปกติ ไม่ลึงโลดใจ ตรวจตรา
ดูตัวเอง ทำสิ่งนั้นให้สมบูรณ์ ไม่สนใจเรื่อง

คุณยายอาจารย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

ปลีกย่อย สนใจเป้าหมาย ไปปราบกิเลสสู่
ที่สุดแห่งธรรม ท่านทำต่อเนื่องมาตลอด”

“ความปรารถนาที่จะตามหาพ่อ
ความปรารถนาที่จะทำความดี คุณยายท่าน
มีอย่างแรงกล้ามั่นคง การจะทำความดี
ไม่ได้ทำเพียงวันเดียว ความดีของบางคน
มีช่วงเวลาสั้น แต่คุณยายทำความดีจน

กว่าจะชนะใจทุกคน คุณยายยอม ยอมทำ
ตน จนกว่าเขาจะยอมรับในคุณงามความ
ดีของท่าน เอาชีวิต จิตใจ เกียรติยศ เกียรติ
ศักดิ์ ยอมอดทนเพื่อให้เขายอมรับ”

“ทุกช่วงชีวิตของคุณยาย งดงาม
เยี่ยมยอด

งดงามทุกช่วงชีวิต

งามดุจดวงอาทิตย์ตั้งแต่อรุโณทัย
จนถึงสนธยา

เป็นต้นบุญ ต้นแบบ ในสิ่งที่ดีงาม
ไม่ยินดีในลาภ ยศ สรรเสริญ คน
สัตว์ สิ่งของ

กายนวลสว่างไสว ด้วยรัศมีแห่งธรรม
ดวงตาสุกใสสว่าง

มีประกายแห่งความรู้แจ้งที่เจิดจ้า

มีร่างกายเป็นฐานทัพของพระธรรมกาย
ที่ผ่านกายตลอดเวลา ดุจพระเจดีย์เคลื่อนที่
มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ในกลางธรรมกาย
อนเอนันต์จะนับประมาณมิได้”(ม.ค. ๒๕๔๓)

“อ่อนน้อม แต่ไม่อ่อนแอ”

แม้จะเป็น ผู้มีความเชี่ยวชาญในการ
ปฏิบัติธรรม คุณยายมีอุปนิสัยอ่อนน้อม
ถ่อมตนเสมอ ไม่เคยแสดงตนโอ้อวด

มีอยู่ครั้งหนึ่ง เมื่อสงครามโลกเลิกแล้ว
คุณยายได้รับอนุญาตจากหลวงพ่อดอกน้ำ
ให้ออกไปเผยแผ่ธรรมะ ร่วมกับคุณยาย
ทองสุขบ้างเป็นครั้งคราว บางครั้งก็ใช้ให้ไป
ตามลำพัง วันหนึ่งคุณยายท่านได้กรุณาสอน
ธรรมะให้พวกเราฟัง ดังนี้

“คนที่ยายใช้งานแล้ว พอได้ทำงาน
ทำไปๆ ตอนหลังก็มีฤทธิ์ แสดงฤทธิ์กับยาย
พวกนี้ใช้งานแล้วมีฤทธิ์ แล้วเอาฤทธิ์มาแสดง
กับคนโน้นคนนี้ อย่างนี้ใช้ไม่ได้ ออกฤทธิ์
จนลืมหืมตา ดูแต่ยายไม่เคยไปแสดงฤทธิ์กับ
ใครๆ เลย มีแต่ความอ่อนน้อมอยู่เสมอ อยู่
กับหลวงพ่อดอกน้ำ ตลอดชีวิตไม่เคยออก

ฤทธิ์กับท่านเลย มีอะไรก็ใช้แต่ความอดทน
หลวงพ่อบอกท่านดู ท่านสอน ก็มีแต่ความอดทน
คิดแต่ทำความดีเรื่อย ๆ ไป”

“เมื่ออยู่กับยายทองสุข ก็ต้องอดทน
ท่านจะพูดว่าอย่างไร ยายยังไม่เคยเถียงเลย
สักที แต่พอยายมาสอนลูกศิษย์ เห็นว่าดีก็
เลยเอามาใช้งาน พอมีฤทธิ์เท่านั้น ก็เถียงกับ
ยาย แสดงฤทธิ์กับยายทีเดียว อย่างนี้ยายจะ
ไม่ใช้งานอีกเลย เพราะฉะนั้น พวกเราต้อง
อย่าแสดงฤทธิ์นะ แม้ว่าตัวเองจะมีฤทธิ์ มี
งานทำมากน้อยแค่ไหน ก็ต้องอ่อนน้อม
อดทนเอาไว้ ผู้ใหญ่ ครูอาจารย์ มีแต่ความ
หวังดีกับเรา พวกเราต้องจำคำของคุณยาย
ไว้ให้ดี แล้วอธิษฐานกำกับไว้ว่า อย่าได้เผลอ
สติเป็นอันตรายในเรื่องนี้ ไม่เช่นนั้นแล้ว เรา
จะเสียคน ที่ไปได้ไม่ตลอด จะไม่มีวิชา
ไม่มีความรู้”(จันทร์ ๑๐ พ.ย. ๒๕๒๓)

ปกติเวลาที่คุณยาย ถูกใช้ให้ไปเผย
แผ่ธรรมะ คุณยายมักไม่ค่อยอยากไป เพราะ

คิดว่าตนเองเป็นคนไม่รู้หนังสือ มีแต่ความรู้
ด้านปฏิบัติอย่างเดียว ถ้าใครมาถามเรื่อง
ปริยัติ เกรงว่าจะตอบให้เขาไม่ได้ หลวงพ่อ
ท่านให้กำลังใจว่า ถ้าไม่ออกไปสอนผู้คน
เวลาเข้านิพพานก็ต้องไปนั่งอยู่องค์เดียว
(พระปัจเจกพุทธเจ้า)

ความที่เป็นผู้ที่มีธรรมปฏิบัติเป็น
เยี่ยม จึงได้รับความไว้วางใจจากครูบา-
อาจารย์เสมอ ดังคุณยายเล่าว่า “สมัยหลวง
พ่อวัดปากน้ำ ท่านมักใช้ให้ยายไปตรวจดู
บุญของคนที่ยายแล้วอยู่เรื่อย สมัยหลวงพ่อ
ยังอยู่ คนแก่ๆ เขาชอบพาเอามาตายที่วัด
ปากน้ำ พอสวดวันแรกหลวงพ่อก็จะพยาย
ให้ลงไปด้วย ก่อนที่พระจะสวดศพ ท่านจะ
ใช้ให้ยายไปตามเอากายละเอียดยของผู้ตาย
มา แล้วถามว่าตอนนี้อยู่แล้วหรือยัง ยายจะ
ตอบว่ามาแล้วเจ้าคะ นั่งอยู่ตรงไหนต้องตอบ
ท่านให้ได้ พอพระสวดจบแรกจบลง ท่านจะ
หันมาถามยายว่าผู้ตายได้บุญเท่าใด ยายก็

จะตอบว่าได้วิมานสูงเท่าใด มีบริวารเท่าใด
พอสวดจบที่สองเสร็จ ท่านก็จะถามว่าตอนนี้
ได้บุญเท่าใด ยายก็จะตอบว่าตอนนี้ได้อีก
เท่าหนึ่งค่ะ แล้วหลวงพ่อก็จะกลับ พอท่าน
กลับพระสวดจบบทที่สามแล้ว ยายจึงกลับ
ได้ มีคนตรวจดูบุญอย่างนี้ได้ ๒-๓ คนเท่านั้น
ในสมัยนั้น เวลาที่จะต้องใช้ออกมารับแขก
ท่านจะใช้คนที่คล่องๆ ออกมาตรวจ สมัยนี้
คนที่จะทำได้อย่างยายไม่มีเลย ส่วนมาก
หลวงพ่อก็จะเรียกยายออกมาเสมอ”(พ.ศ.
๒๕๒๖)

สมัยยายอยู่ในโรงงานทำวิชา วันหนึ่ง

หลวงพ่อดัดปากน้ำ ถามพวกทำวิชาด้วยกัน
ว่า พวกเอ็งเข้าวัดมานั่งธรรมะทำไม
ทำเพื่อใคร บางคนตอบว่า ทำเพื่อหลวงพ่
เจ้าค่ะ บางคนตอบว่า ทำเพื่อบ้านเมืองเจ้าค่ะ
บางคนตอบว่า ทำเพื่อวัดปากน้ำเจ้าค่ะ
หลวงพ่อก็ถามว่า “ฮิ” พอถึงยาย ยายก็
ตอบว่า “ทำเพื่อตัวลูกเองให้พ้นจากบ่วงทาส
ของพญามารเจ้าค่ะ หลวงพ่อก็พูดว่า
“เออ มันต้องอย่างนั้นซิ” ยายบอกว่าเราเข้า
วัดต้องคิดว่าเราทำเพื่อตัวเราเอง เราทำบุญ
ทำทานก็เพื่อจะเอาติดตัวเราไปทุกภพทุกชาติ
จะได้เอาไว้สร้างบารมี (๑๑ มิ.ย. ๒๕๒๖)

คุณยายอาจารย์ หน้าอุโบสถวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

บันทึกบทสวด คุณค่าและผลงานชิ้นเอก

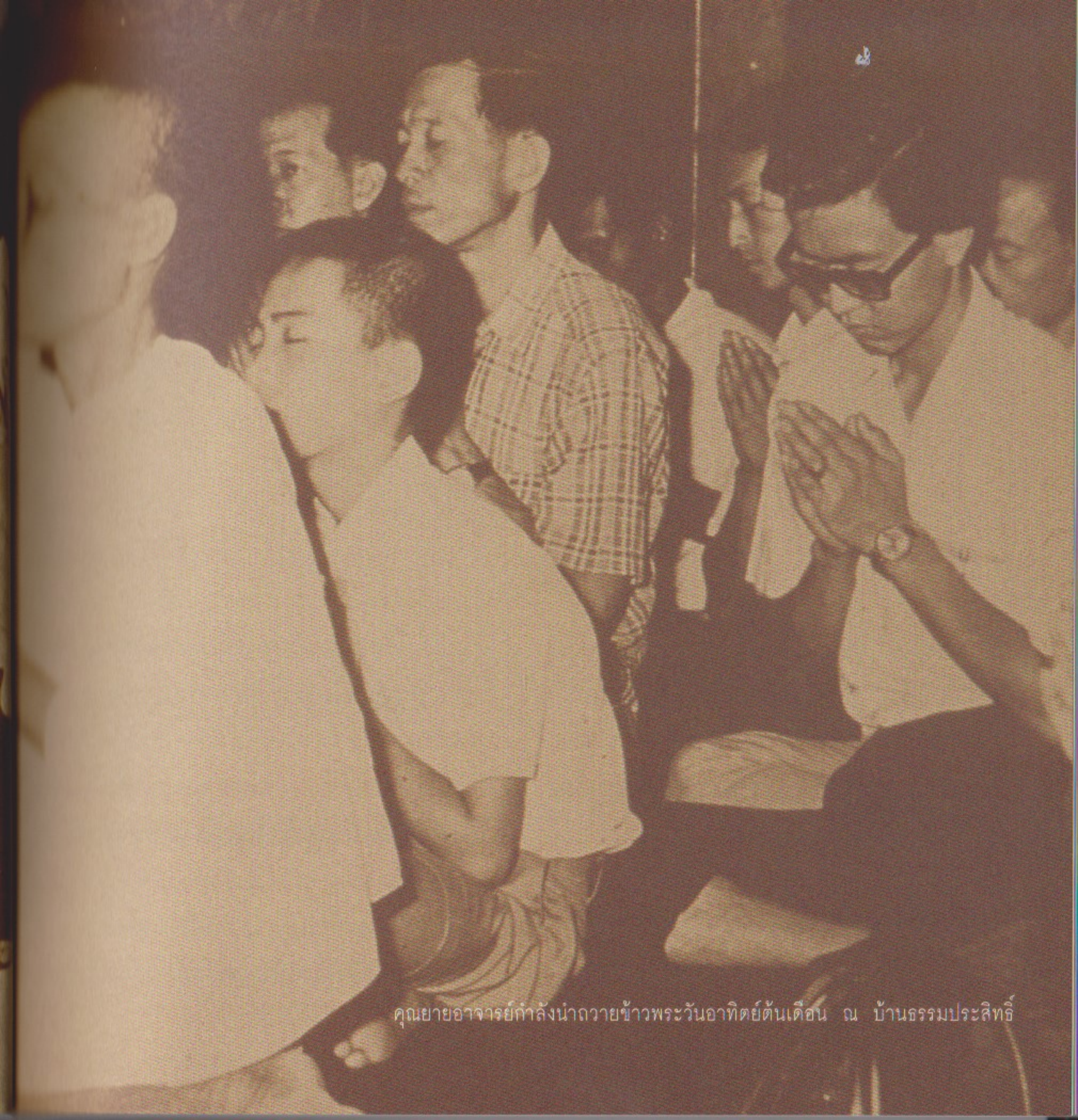

“ใช้วิชาธรรมกายรักษาโรค”

เรื่องรักษาโรคนี้

คุณยายเล่าให้ฟังว่า เวลาหลวงพ่อกับแม่ที่
ศาลา จะมีคนมาขอให้ท่านช่วยปลดทุกข์ให้หลาย
เรื่องหลายกรณีเฉพาะเรื่องการรักษาโรคภัยไข้เจ็บนี้
บางคนถ้าท่านมีเวลา ท่านก็จะใช้ธรรมกายของ

คุณยายอาจารย์กำลังนำถวายข้าวพระวันอาทิตย์ต้นเดือน ณ บ้านธรรมประสิทธิ์

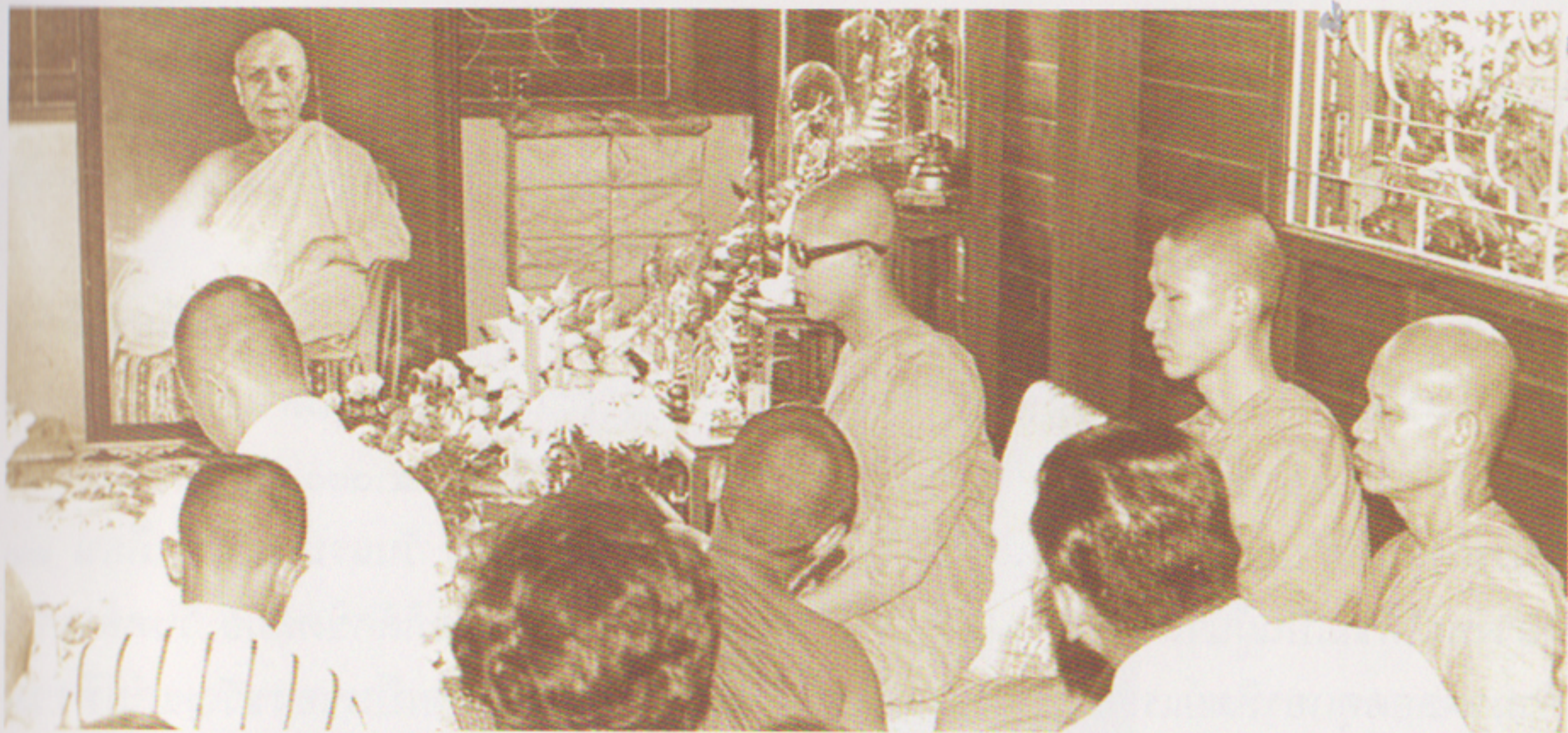
ท่านแก้ให้เอง แต่ถ้ามากคนเข้า ท่านไม่มีเวลา ท่านก็จะให้เจ้าของไขส่งไปบอกอาการไว้ จดชื่อเสียงเรียงนาม หรือแนบรูปถ่ายมาด้วย พอตกเย็น ๕ โมง ถึงเวลาประชุมสังฆกรรม ท่านก็จะเอาไปบอกอาการมาส่งให้หัวหน้าเวร ให้ทั้ง ๒ กะแบ่งกันเข้าที่ทำสมาธิใช้ธรรมกายแก้ให้ ที่แก้ได้ก็หายเจ็บป่วยไป คนที่ถึงคราวไขหนี้เวร ถ้าบุญไม่พอนึกบุญไม่ออก หลวงพ่อก็สั่งให้ภาวนา สัมมาอะระหังๆ เรื่อยไป ท่านไม่เคยพูดให้เสียกำลังใจ

คุณยายได้รับความไว้วางใจ ให้ใช้วิชาธรรมกายรักษาโรค ตลอดจนความป่วยเจ็บจากอุบัติเหตุนานาประการอยู่เสมอ ท่านเล่าว่า สมัยที่มีโรงทำวิชาของหลวงพ่อดปากน้ำฯ วิชาธรรมกายแข็งแกร่งมาก ช่วยประเทศชาติและผู้คนพลเมืองได้เยอะ แต่ไม่มีใครรู้ บางคนรู้แต่ไม่เชื่อ (จาก “ยายเล่าให้ฟัง” หน้า ๓๓ โดยประทัตธรรม)

“ การถวายข้าวพระ ”

การถวายข้าวพระ เป็นผลงานทางจิตชั้นเอก และสำคัญมากของคุณยายและคุณยายทองสุกที่ได้ร่วมกันค้นคว้าวิชานี้ ด้วยความรู้ในวิชาธรรมกาย ทำให้เกิดการรวมหมู่ รวมคณะในการสร้างบารมีมาตลอด

คุณยายได้กรุณาเล่า ประวัติที่มาของการถวายข้าวพระว่า “เดี๋ยวนี้ผู้ที่รู้เห็นธรรมะจริงๆ ตายกันไปมาก ผู้ที่จะถวายข้าวพระได้จริงๆ หายาก สมัยก่อนยายอยู่บ้านนอก เคยก่อเจดีย์ทราย พอยายมาอยู่วัดปากน้ำประมาณ ๒-๓ ปี ที่วัดปากน้ำมีคลองรอบๆ ยายเห็นเรือบรรทุกทรายผ่านมาข้างวัด เพื่อใช้กองเป็นพระเจดีย์ทรายในวัด ยายจึงเอาทรายมาก่อเป็นพระเจดีย์ แล้วชวนยายสุกนำขึ้นไป ถวายพระพุทธรูปเจ้าบนพระนิพพาน ยายเห็นชัดเจนว่าสามารถนำ

พระไชยบูลย์ อัมมชโย ในวันถวายข้าวพระ วันอาทิตย์ต้นเดือน ณ บ้านธรรมประสิทธิ์

ขึ้นไปได้ ตั้งแต่นั้นมาทุกวันพระ ยายกับยาย
ทองสุกจะชวนกันทำอาหาร แล้วบูชาข้าวพระ
นำของละเอียดขึ้นถวายพระพุทธรูปเจ้าทุก
พระองค์บนพระนิพพาน ถ้วยขามที่ใส่ที่มี
อยู่เป็นขามบิ่น พอนำขึ้นไปของละเอียดก็
เป็นขามบิ่น ยายเลยเปลี่ยน เลือกเอาถ้วย
ดี ๆ ขามดี ๆ ใหม่ ๆ นำขึ้นไปถวาย ทำอย่าง
นี้มาเรื่อย หลังจากยายสุกสิ้นชีวิตแล้ว ยาย

ยังคงทำต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้ สมัยก่อนวัด
ปากน้ำไม่มีใครเขาทำกัน ยายกับยายสุก
ขยันและซอกแซก หยาบเราก็ต้องทำละเอียด
เราก็ต้องทำ”

“ใครว่าชาติหน้าไม่มีอย่าไปเชื่อ คน
เรายังมีกิเลส ต้องเกิดอีก ยายยังต้องเกิดอีก
เราก็ต้องเกิดอีก พระพุทธรูปท่านยังต้องเกิด
นับสงฆ์ชาติไม่ถ้วนก่อนจะเป็นพระพุทธรูปเจ้า

ใครที่เขาว่าไม่เกิดอีก ต้องถามเขาว่า ถ้าเขา
ไม่เกิด เขาตายแล้วจะไปอยู่ที่ไหน เขาก็ยัง
ไม่รู้ แต่ยายรู้ว่า ยายมาจากไหน ตายแล้ว
จะไปอยู่ที่ไหน”(๑๙ ธ.ค. ๒๕๒๑)

สมัยที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดมมชโย ขณะนั้นยังเป็นนิสิตอายุ ๑๙ ปี
ได้มานั่งสมาธิกับคุณยาย ๑ ปี คุณยายได้ยก
หลวงพ่อกำขึ้นเป็นผู้นำถวายข้าวพระ และได้
ทำมาตตลอดทุกอาทิตย์แรกของเดือน จนมา
ถึงปัจจุบันนี้มีได้ขาดเลย

“ พระ ของ ข ว ัญ ”

ผู้ที่มีชีวิตอยู่ในช่วง ๕๐ ปีนี้ ประมาณ
๘๐-๙๐% ไม่ว่าจะเป็นคนจีนหรือคนไทย
มักต้องรู้จักหรือได้ยินชื่อเสียงอานุภาพของ
“พระของขวัญ” อันศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อดม

วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ สมัยนั้นคุณยายมีส่วน
สำคัญในการทำพระของขวัญของหลวงพ่อดม
วัดปากน้ำด้วย

“พระของขวัญ” เป็นพระพิมพ์เล็กๆ
ปางประทานพร อยู่ในซุ้มสามเหลี่ยม หลวง
พ่อดมสร้างครั้งแรก ๘๔,๐๐๐ องค์ หลวงพ่อดม
ออกแจกครั้งแรก วันแรม ๖ ค่ำ เดือน ๑๑
พ.ศ. ๒๔๙๓ ในโอกาสจิตสมัย วันคล้ายวัน
เกิดของท่าน เพื่อเป็นของขวัญแก่ผู้ที่ร่วม
ทำบุญบริจาคทรัพย์ สร้างโรงเรียนพระ
ปริยัติธรรม ตั้งแต่ ๒๕ บาทขึ้นไป ใครจะ
ทำบุญบริจาคมากเท่าใด ก็ได้รับเพียงองค์
เดียว และต้องมารับกับมือหลวงพ่อดมด้วย
ตนเอง มารับแทนกันไม่ได้ รับได้ ๑ องค์
คนละครั้งเดียว พระของขวัญประกอบด้วย
ปูนแคลเซียมจากธรรมชาติ เช่น จากพวก
เปลือกหอยเป็นพวก Calcium Carbonate,
กลัวย่นน้ำว่าสุก, ดอกไม้หอมมีดอกมะลิ ที่
ใช้บูชาพระประจำวันเข้าเฝ้า แล้วนำออก

พระของขวัญ

วิธีตั้งอธิษฐานจิต

ท่านจงน้อมใจของท่านให้หยุดอยู่ที่ศูนย์กลางตัว (ดังจะกล่าวในตอนหลัง) บูชาพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นของศักดิ์สิทธิ์ สิ่งอื่นจะศักดิ์สิทธิ์ยิ่งไปกว่านี้ไม่มีในโลก เสร็จแล้วให้หยิบเอาองค์พระของท่านมาพิจารณาให้จำได้ แล้วกลับตาน้อมองค์พระไปตั้งไว้กลางตัวในกลางอุ้งแขนในดั่งรูปนี้ ⊕ แล้วให้บริกรรมภาวนาว่า "สัมมา อะระหัง" นี่ให้เห็นเหมือนกับเห็นด้วยนัยตาจริง ๆ นี่ก้นักขึ้นก็เห็น ขัดนักขึ้น จนขัดแจ้งกับตาจริง ๆ การเห็นนั้นไม่ใช่ตามนุษย์เห็น เป็นตากายทิพย์เห็น (กายที่เรานอนฝันออกไปนั่นแหละคือกายทิพย์)

เมื่อเห็นขัดแจ้งนั้นแล้ว ก็ต้องมองให้เห็นไว้เสมอในอริยาบททั้งสี่ เมื่อทำให้เห็นอยู่ดังนี้เสมอพระท่านก็จะโปรดเรา ต่อแต่นั้นท่านจะปาฏิหาริณิระมิต องค์ของท่านให้โตออกไปบ้าง เล็กเข้ามาบ้าง แล้วเปลี่ยนสีเป็นต่าง ๆ ขาวเป็น เงินยวงบ้าง เป็นปรอทบ้าง เป็นสีทองคำบ้าง เป็นสีเหลืองต่าง ๆ บ้าง เป็นสีขาว สอาดบ้าง เป็นสีแก้วมรกตบ้าง ขาวใสเหมือนเพชรบ้าง เหมือนกระจกส่องเงา หน้าบ้าง เมื่อเห็นได้ถึงขนาดนี้แล้ว อย่ายินดียินร้าย ทำใจให้เฉยนี้กว่านั้นเป็น ปาฏิหาริณิของพระท่าน ท่านโปรดเรา ๆ ต้องเคารพระลึกถึงท่านเสมอ เมื่อทำได้ ดังนี้ ชื่อว่าบูชาพระองค์ท่านด้วยคารวะอย่างยิ่ง ไม่มีการบูชาอื่นจะยิ่งไปกว่า ในขั้นนี้องค์พระท่านจะมาปาฏิหาริณิจนเต็มส่วนของท่าน เป็นแก้วหมดทั้งองค์

งามไม่มีที่ติ ท่านจะประทับอยู่ที่ศูนย์กลางกายของเราตามเดิม แต่ประทับผิน
พระภักตร์ออกตามกายของเรา ที่ศูนย์กลางกายของเราเป็นที่ประทับของท่าน
ใจของเราก็ต้องให้หยุดอยู่ที่ศูนย์กลางองค์พระเหมือนกัน ให้เหมือนกับหยุดอยู่ที่
ศูนย์กลางกายมนุษย์

เมื่อเราเข้าถึงองค์พระดังนี้แล้ว ต้องการอะไร อาราธนาให้ท่านช่วย ต้อง
สำเร็จตามปรารถนา ต่างแต่ช้ากับเร็วเท่านั้นหรือทันใดนั้นก็ได้ เมื่อเราหัดทำใจ
ให้เข้าถึงองค์พระได้ชำนาญคล่องแคล่วดังนี้แล้ว ในเมื่อเราจะไปทางบกก็ดี
ทางน้ำอากาศก็ดี หรือไปในที่ใดที่หนึ่งก็ดี หรือมีเหตุการณ์บังเกิดขึ้นโดย
ปัจจุบันก็ดี เราก็จะอาราธนาให้ท่านช่วย ได้ทันทีที่ ถ้าเรารับราชการ ขอทาง
ราชการของข้าพเจ้า ขอให้ราบรื่นเรียบร้อย ไม่เป็นที่สะดุดตาสะดุดใจผู้หลักผู้ใหญ่
ถ้าเราค้าขาย ขอให้การค้าขายของข้าพระพุทธเจ้า ขอให้ซื้อขายคล่องกำไร
งาม ถ้าเราทำนาทำสวนทำไร่ ทำกิจการใดๆ ขอให้การกระทำนี้ได้ผลเกินควร
เกินค่า ถ้าเราจะไปทางน้ำทางบก ขอให้ไปดีมาดี สวัสดิ์มีชัยทุกเมื่อเทอญฯ

ขอให้ท่านทั้งหลาย บรรดาที่มาช่วยสมทบทุนช่วยในการก่อสร้างหมด
ด้วยกัน จงประสบแต่ความสำเร็จสมประสงค์ทุกๆ ประการเทอญ

พระมงคลเทพมุนี

ตากแห้ง แล้วจึงนำมาบดเป็นผงละเอียดใส่
แม่พิมพ์ บางครั้งอาจผสมผงพลอยบดด้วย
และที่สำคัญ คือ เส้นผมที่ปลงจากศีรษะของ
หลวงพ่อดำปากน้ำ ด้านหลังเป็นอักษรขอม
“ธรรมจันทร” ผู้ทำวิชชาก็จะนั่งสมาธิ อาราธนา
พระธรรมกายในนิพพานนับจำนวนไม่ถ้วน
ซ้อนทับทวีความศักดิ์สิทธิ์ไว้ในองค์พระ
ทั้งหมดนี้ ทำทุกวันไม่ขาดเลยแม้แต่วันเดียว
ติดต่อกันตลอดเวลาในช่วงพรรษานั้น จึง
มีความศักดิ์สิทธิ์ มีอภินิหาร อิทธิฤทธิ์นานา
ประการ เป็นที่รำลึกกันอยู่จนถึงทุกวันนี้
หลวงพ่อดำท่านแจกด้วยมือท่านเอง และท่าน
จะสอนให้เจริญกรรมฐานด้วย เมื่อรับพระ
ไปแล้ว

“ยายสร้างพระของขวัณนี้ ต้องนั่งเข้า
ที่ติดต่อกัน กลางวัน ๖ ชั่วโมง กลางคืน ๖
ชั่วโมง มีเวรผลัดกัน พอเวรนี้ออกอีกเวรหนึ่ง
เข้าทำวิชาต่อ ยายเป็นคนขาดรู้คนแรก
และเป็นหัวหน้าเวรที่ ๒ ความรู้ของยายเขียว

มาก เพราะยายไม่ได้ไปไหน อยู่กับหลวงพ่อดำ
ตลอดเวลา คนที่ทำวิชาบางคนมีพ่อแม่แม่
เดี๋ยวก็กลับไปเยี่ยมบ้าน พอหลวงพ่อดำถาม
ตอบไม่ได้ ถูกดุก็ร้องไห้ สมัยนั้นเขาทำกัน
จริงๆ จังๆ พวกเข้าเวรตอนสองยาม (๒๔.๐๐
น.) เลิกตอนตี ๕ มีคนมาเข้าที่ต่อไปจนถึง
เพล มาทานข้าว แล้วก็กลับเข้าไปทำวิชา
ต่อ อย่างนี้ตลอดวันตลอดคืน จนครบไตรมาส
มีห้องทำวิชา เขาปิดประตู ไม่ให้ใครเข้า
ไปเลย”

“พอทำพระของขวัณเสร็จ คนที่ทำ
วิชาทุกคนต่างคิดว่าอยากได้กันคนละองค์
หลวงพ่อดำปากน้ำท่านรู้ทันจึงบอกว่า ของ
หลวงพ่อดำองค์แรก หลวงพ่อดำทำบุญ ๑,๐๐๐
บาท เพราะหลวงพ่อดำถือว่าเป็นของสงฆ์ ใคร
อยากได้ก็ต้องทำบุญ พระของขวัณองค์ที่ ๒
หลวงพ่อดำให้กับพระที่ท่านเป็นช่างทำพระ
ยายเองรวบรวมเงินที่เก็บเล็กผสมน้อย จึงได้
พระงามๆ มา”

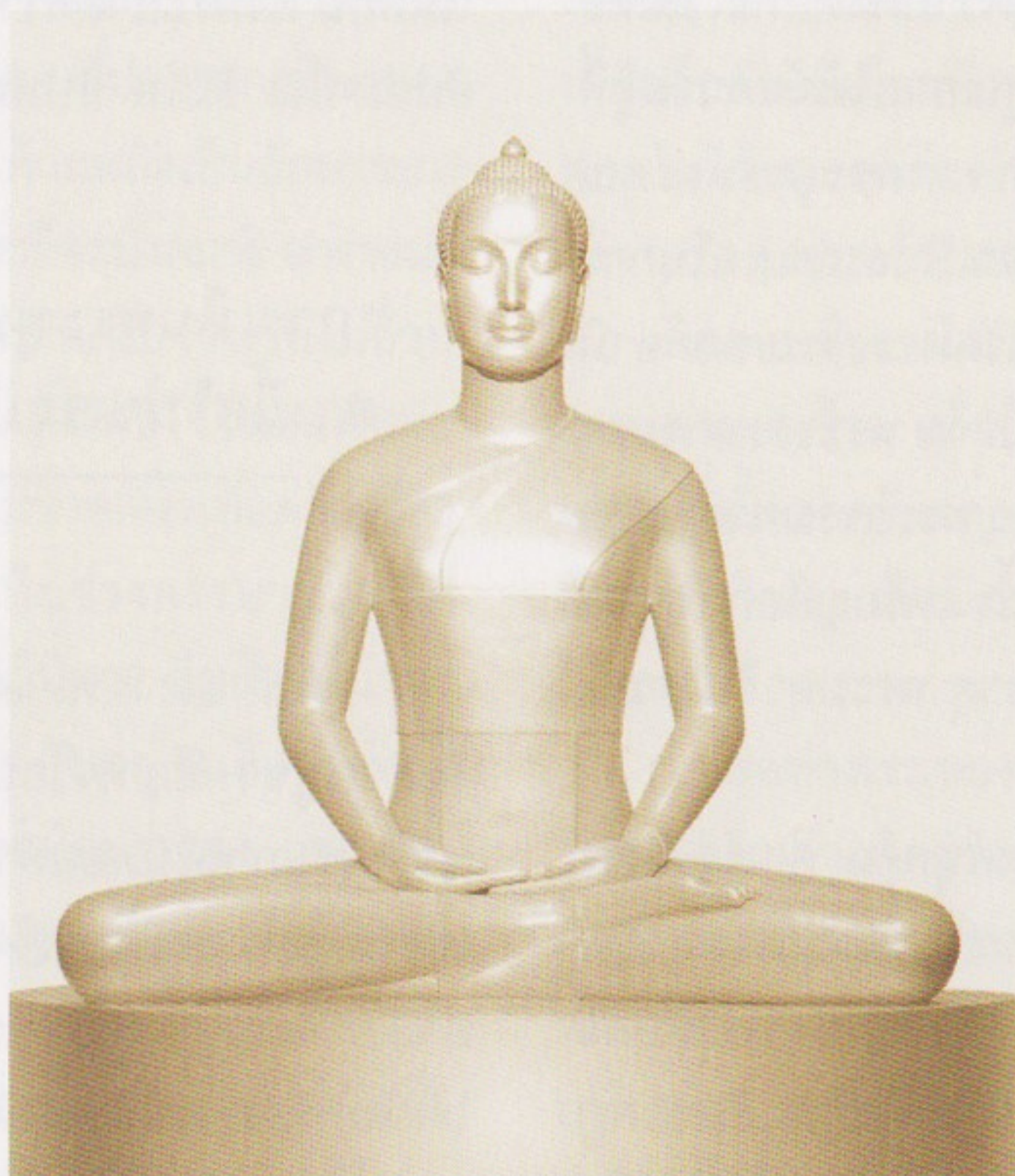
การทำพระของขวัญ ที่คุณยายได้มีส่วนร่วมทำวิชาให้มีความศักดิ์สิทธิ์ มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์นั้น คุณยายได้นำความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ มาเป็นแบบแผนในการทำพระบูชาทุกรุ่นของวัดพระธรรมกาย อาทิ เช่น พระพุทธรูปธรรมกาย พระธรรมกายผง รุ่งฐานกลีบบัว เหริยญพระธรรมกายทุกรุ่น พระหลวงพ่อวัดปากน้ำ เหริยญลือกเก็ตคุณยาย พระมหาสิริราชธาตุ พระมหาจินดามณี เป็นต้น

พระบูชาทุกองค์ทุกรุ่น ต่างได้มีการอาราธนาพระธรรมกายในพระนิพพานนับจำนวนอสงไขยพระองค์ไม่ถ้วน ช้อนทับทวีความศักดิ์สิทธิ์ไว้ในองค์พระ ดังมีปรากฏอานุภาพศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้เคารพกราบไหว้ระลึกถึงอยู่เป็นนิจ ได้ประสบพบกับตนเอง ยืนยัน และได้ตีพิมพ์ลงหนังสือ เป็นหลักฐานรับรองเป็นอย่างดีว่าอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย มี

คุณจะนับจะประมาณมิได้ มีผู้รู้จริงเห็นจริงในโลกนี้ ดังพระบาลีที่ว่า “อัปปมาโน พุทโธ อัปปมาโน ธัมโม อัปปมาโน สังโฆ” ดังนี้

“การเห็นพระพุทธเจ้า ด้วย
ตาเนื้อในขณะที่เวียนเทียน”

วันที่ ๑๙ ก.พ. ๒๕๒๔ ปีนั้นตรงกับวันมาฆบูชา มีการเวียนเทียนรอบโบสถ์วัดพระธรรมกายในตอนค่ำ ค็นนั้นขณะเวียนเทียนมีผู้เห็นพระพุทธเจ้าด้วยตาเนื้อหลายๆ ท่าน อาทิเช่น คุณหญิงอุไรวรรณ หงสประภาส ได้เห็นพระธรรมกายลอยอยู่ตรงหน้าต่างบานแรกทางทิศใต้ของโบสถ์ คุณหญิงชี้ให้คนที่นั่งอยู่ใกล้เคียงดู เขาก็ได้เห็นเช่นเดียวกันอีกท่านหนึ่ง ดร.อมรรัตน์ เสริมวัฒนกุล เห็นเป็นพระพุทธเจ้าองค์ใหญ่มาก ๆ อยู่ระหว่าง

พระธรรมกาย

หอระฆังกับโบสถ์ เห็นเป็นพระเศียรเรื้อยลง
มาชัดเจน แต่ไม่เต็มองค์

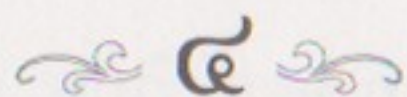
ต่อมา วันจันทร์ที่ ๒๓ ก.พ. ๒๕๒๔
คุณยายท่านกรุณาเล่าให้ฟังว่า “สมัยหลวง
พ่อวัดปากน้ำ ท่านก็ทำแบบนี้ ท่านใช้ให้ยาย
ไปอาราธนาพระพุทธเจ้าจากพระนิพพาน
นับอสงไขยพระองค์ไม่ถ้วน ให้เสด็จลงมาใน
วันเวียนเทียน แล้วยายก็จะนิกรวมเอาผู้ที่
มาเวียนเทียนทั้งหมดรวมไว้ที่ศูนย์กลางกาย
แล้วกลั่นกาย วาจา ใจของทุกคนให้สะอาด
บริสุทธิ์ แล้วเปิดหุทิพย์ ตาทิพย์ ให้เห็น
พระพุทธเจ้าด้วยตาเนื้อ ผู้ที่เห็นได้จะต้อง
เป็นผู้ที่มีความศรัทธามีใจตั้งมั่นจริง ในขณะที่
นั้นไม่อ่อนแอ ไม่ลังเล เป็นผู้มีใจหยุดใน
ปัจจุบัน ไม่คิดถึงอดีตและอนาคต คิดแต่
เรื่องเดิมนั้น ตอนนั้น พระธรรมกาย พระ-
พุทธเจ้าท่าน ก็จะมาปรากฏให้เห็นชัดใส
แจ่มทีเดียว

สมัยหลวงพ่อวัดปากน้ำ มีผู้เห็นกัน

มากจริงๆ คุณน้ำวินัย^๖ เห็นพระพุทธเจ้าลอย
อยู่เหนือโบสถ์วัดปากน้ำขณะเวียนเทียน จน
กระทั่ง นั่งเรือมาถึงท่าข้ามตลาดพลู ก็ยัง
เห็นพระธรรมกายลอยอยู่เหนือโบสถ์ การจะ
เห็นองค์พระแบบนี้ได้ ต้องทำใจให้หยุด แต่
คนในโลกใจไม่ยอมหยุดง่ายๆ เหมือนโรงงาน
พอเปิดเครื่องทำงาน เครื่องจักรกลจะทำงาน
ไปเรื่อยๆ จะให้หยุดทันทีเลยเป็นไปไม่ได้
เมื่อใจหยุดไปที่ศูนย์กลางกาย ก็จะตรงกับ
ศูนย์กลางกายของกายทิพย์ เห็นศูนย์กลาง
กายของกายพรหม กายอรุณพรหม กายโคตรภู
กายพระโสดาบัน กายพระสกิทาคามี กาย
พระอนาคามี กายอรหัตต์ หยุดเข้าไปในกาย
ต่างๆ ๑๘ กาย ยายอธิฐานว่า ภาพชาติ
ต่อไปถ้าใครอยากจะดูนรก ยายจะเอาของ
จริงมาเปิดให้ดู ใครอยากดูสวรรค์มาเปิด
ให้ดูได้

^๖ คุณวินัย เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา

บันทึกบทสื
กัตัญญกตเวที-สุดยอดของคนดี

“ ทดแทนพระคุณครู ”

หลังจากหลวงพ่อ
วัดปากน้ำมรณภาพวันที่ ๓ ก.พ. ๒๕๐๒ คุณยายได้
มาอยู่บ้านหลังเล็กข้างโรงครัวของวัดปากน้ำกับ
คุณยายทองสุข ในช่วงเวลาที่คุณยายอยู่กับคุณยาย
ทองสุขนั้น คุณยายได้ปฏิบัติตนวางตัวเป็นดุจ

คุณยายอาจารย์ ณ บ้านธรรมประสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๑๒

ลูกศิษย์, เพื่อน, น้องที่ดีตลอดเวลา ซึ่งตรงกับธรรมะของพระพุทธองค์ในข้อมรณวาสธรรม ๔ อันมีสัจจะ ทมะ(ความข่มใจ) ขันติ(อดทนอดกลั้น) จาคะ(เสียสละให้) เป็นสิ่งที่คุณยายทำออกมาจากใจจริงที่เต็มเปี่ยมด้วยคุณธรรม โดยไม่มีผู้แนะนำ มาจากการสอนตัวเองทั้งสิ้น

คุณยายเล่าว่า “ยายตั้งใจตอบแทนพระคุณยายสุกอย่างเต็มที่ คิดว่าทำเต็มที่แล้วจะได้ไม่เสียใจทีหลัง เหมือนครึ่งพ่อของยาย ตอนยายอยู่บ้านหลังเล็ก ยายซักเสื้อผ้า รีดผ้าให้หมด ช่วยดูแลเก็บรักษา สมบัติให้ยายมีเงินเท่าไรให้หมด ตอนเจ็บยายดูแลทำให้ทุกอย่าง ตอนตายยายไม่มีเงินแม้แต่บาทเดียว แต่ทำให้ได้ดีที่สุด”(๒๙ มิ.ย. ๒๕๒๖)

“ตลอดชีวิตที่ผ่านมา ยายสุกจะดูว่ายายเรื่องอะไรก็ตาม ยายจะเจียบ ไม่พูดอะไรเลย นิ่งไม่เถียงเลย จะคุมสติให้ตั้งมั่น

ให้เป็นอย่างดี แล้วเจียบเฉยที่สุด ไม่มีท่าทางผิดไปจากเดิม และข่มใจเป็นที่สุด จะนั่งธรรมะแก้ไขทุกอย่าง เอาบุญเป็นใหญ่ และมีธรรมเป็นที่พึ่งอย่างเดียว”(๒๙ ส.ค. ๒๕๒๒)

หลังจากปี ๒๕๐๒ มาไม่นานคุณยายทองสุกเริ่มป่วยด้วยโรคมะเร็งที่ปากมดลูก พอในระยะหลังอาการหนักลูกไม่ได้ ทุกข์ทรมานมากมีน้ำเลือดน้ำเหลืองไหลออกมาจากมดลูก กลิ่นเหม็นรุนแรงมากต้องเปลี่ยนผ้าปูเตียงตลอดเวลา พยาบาลก็ไม่มีใครรับดูแลลูกๆ ก็ทอดทิ้งรังเกียจ

คุณยายคิดว่า จะต้องทดแทนบุญคุณคุณยายทองสุกอย่างดีที่สุด คุณยายเล่าว่า “ยายเคารพครูอาจารย์มาก ทุ่มเทให้หมดสุดชีวิต เงินทองที่คนเขาให้ยายมา ยายก็ให้ยายสุกจนหมดสิ้น จนกระทั่งหลวงพ่อดาวปากน้ำท่านรู้เข้า ท่านบอกว่า มีเงินทองก็รู้จักเก็บไว้บ้าง เดี่ยวจะต้องร้องให้ทีหลัง เวลาไม่มีจะใช้ ทั้งรักและเคารพครูอาจารย์

พร้อมหมดทุกอย่าง คิดว่าเขาเป็นผู้สอนให้
เข้าถึงธรรมะ เสื้อผ้าชั้นในทุกอย่างยายซักให้
หมด เงินทองสมบัติทุกอย่าง ยายเก็บรักษา
ให้อย่างดี ตอนคุณยายทองสุกเจ็บเป็นมะเร็ง
ใกล้ตาย ยายก็ดูแลอยู่คนเดียว จะจ้างพยาบาล
คุณยายสุกก็นำไม่เอา จะเอาแต่ยายคนเดียว
แต่ก็บ่นว่ายายตลอดเวลา”

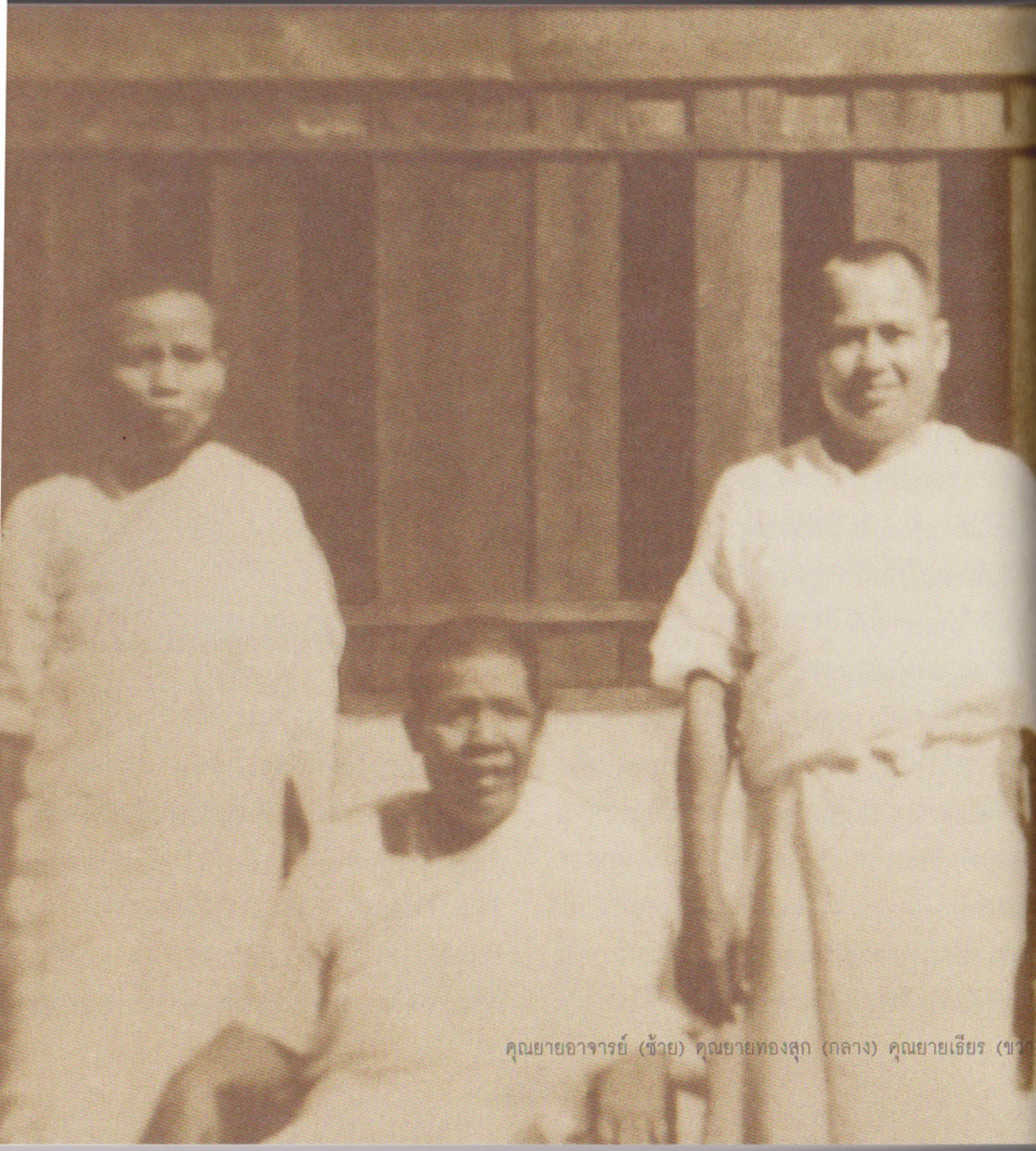
“ยายคิดว่า เขาเป็นครูอาจารย์ ทำให้
ตอบแทนคุณให้เต็มที่ที่สุด ถ้าตายแล้วจะ
ได้ไม่ต้องเสียใจทีหลัง คิดว่าทำแล้วสบายใจ
จึงทำให้อย่างเต็มที่”

“ยายไม่เคยทำกับครูบาอาจารย์อย่าง
ดื้อรั้นหรือกระแทกกระทุ้ง อย่างเวลาที่ยาย
สุกป่วยเป็นมะเร็ง น้ำเหลืองไหลตลอด
ยายต้องคอยเปลี่ยนผ้า ซักผ้าให้ทุกอย่าง
อุจจาระปัสสาวะ ยายล้างกันเช็ดกันให้ ยาย
ต้องคอยเป็นธุระไปหมดตั้งแต่ยายสุกป่วย
ยายคอยปรนนิบัติเอายาให้ตลอดเวลา และ
สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ สัจจะ”

คุณยายอาจารย์ ณ บ้านธรรมประสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๑๐

“ยายรักษาสัจจะ รักษาความดีเป็น
อย่างยิ่ง เพราะเกิดมาในชีวิตหนึ่งที่เรา
มาตั้งใจสร้างความดี เมื่อตั้งใจรับปากหรือ
พูดสิ่งใดไป เราจะต้องทำให้ได้และทำอย่าง
ที่เราได้พูดไว้ ให้รักษาสัจจะ รักความดีให้
มากๆ เหมือนที่ยายได้รับปากยายสุกไว้

คุณยายอาจารย์ (ซ้าย) คุณยายทองสุข (กลาง) คุณยายเจียร (ขวา)

ว่า 'ถ้าข้าเจ็บจะตาย เอ็งอย่าเอาข้าไปโรง
พยาบาลนะ' ยายรับปากว่า 'ค่ะ' เท่านั้น
เพียงคำเดียว ยายสุขจะเจ็บหนักเพียงไร
ยายคอยพยาบาลดูแลตลอดเวลา ลูกศิษย์
ยายสุขเห็นยายดูแลพยาบาลยายสุขก็สงสาร
ยายว่า 'ครูจะต้องแยะแน่ ทำงานหนักมาก'
หลาย ๆ คนรีบรื้อบอกให้เอาไปโรงพยาบาล
แต่ยายก็ไม่เอาไป แต่ก็ไม่ได้บอกเขาว่าทำไม
ด้วยสัจจะที่รับไว้กับครูอาจารย์"(๔ ส.ค.
๒๕๒๒)

"ตอนยายสุขเป็นหนัก น้ำเหลืองของ
มะเร็งเห็บมาก ไหลออกมาจากช่องคลอด
ยายต้องกลั้นใจ เสียสละทำให้ทุกอย่าง ชัก
ผ้าให้ เช็ดน้ำเหลืองให้ ยายคิดสู้ตายทีเดียว
จะพยาบาลให้ดีที่สุด ยายทุ่มทั้งตัวเสียสละ
คิดว่ายายสุขเป็นอาจารย์ สอนให้เห็นธรรมะ
พามาถึงหลวงปู่ จะอดหลับอดนอน น้ำเหลือง
จะเห็บมากแค่ไหนก็ตาม คิดว่ายายเสียสละ
ต้องทำได้"

"น้ำเหลืองไหลโจ๊กๆ อยู่ ๒-๓ คืน
ไหลตลอดเวลาไม่ยอมหยุด ใช้ผ้าซับเท่าไรก็
ไม่หมด ใช้ผ้าเป็นตั้ง ยายต้องขนผ้าไปซัก
ตอนตี ๑ เห็บมากที่สุดในน้ำอบมาพรมก็
ไม่หายเห็บ กลิ่นเห็บติดตัว (บางคนได้
กลิ่นก็อาเจียน) พอมันไหลออกหมดก็หยุด
ไหลแสดงว่า ข้างในเน่าหมดแล้ว ใส่มันทะลุ
ถึงกันแล้ว (ทวารหนักกับทวารเบาทะลุถึงกัน)
ยายสุขก็ตายวันนั้น ก่อนตายยายสุขบอกว่า
พระลอยมาเยี่ยมเต็มไปหมด แล้วก็พลิกไป
พลิกมา มากอดคว่าหน้าที่ยักยาย พอจับ
หงายขึ้น ก็ตายในอ้อมแขนยาย"

"ลูกศิษย์คนอื่นๆ ก็เยอะ แต่ไม่มีใคร
ดูแลได้อย่างยาย เขาก็ได้แต่ดูๆ ไม่มีใครเสีย
สละได้อย่างยาย ยายคิดว่า ยายได้ทำหน้าที่
ลูกศิษย์ตอบแทนครูอาจารย์แล้ว"(๕ ต.ค.
๒๕๒๕) นี่คือ คุณธรรมของขันติและจาคะ
ที่ยอดเยี่ยม

"ตอนยายสุขตาย ยายไม่มีเงินแม้แต่

บาทเดียว แต่ยายไม่กลัว อาศัยอำนาจธรรมะ
บอกบุญมาได้ ๑,๐๐๐ บาท มาซื้อโลงใส่ศพ
ให้ก่อน”

“ตอนยายสูกป่วยหนัก ลูกศิษย์มาเยี่ยม
ยายก็ขอซื้อที่อยู่เอาไว้ ยายก็บอกบุญลูกศิษย์
ไปเรื่อย ๆ ยายมีวิธีพูด เพราะยายสูกเห็น
ธรรมะ เป็นผู้เข้าถึงธรรม ให้มาช่วยทำศพ
สวดศพ เเผศพผู้มีธรรม สวดศพที่วัดปากน้ำ
หาเจ้าภาพสวด ๗ วัน แล้วจึงทำบุญ ๗ วัน
ครึ่งทุกเสาร์ ๆ หนึ่งจะใช้เวลา ๔๐๐ บาท ค่า
ดอกไม้หน้าศพ ค่าพระสวดองค์ละ ๒๐ บาท
ถวายสบงองค์ละตัว ค่าน้ำหวานนิดหน่อย
ค่าไฟวัด จนทำบุญครบ ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน
ตอนสวด ๑๐๐ วัน ยายทำเต็มที่เลย นิมนต์
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระผู้ใหญ่ ๑๐ องค์ ถวายองค์

“สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ปุ่น ปุณฺณสิริ) สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๑๙ วัดพระเชตุพลวิมลมังคลาราม กรุงเทพมหานคร

คุณยายอาจารย์ พ.ศ. ๒๕๑๐

ละ ๑,๐๐๐ บาท ถวายไตรพร้อมย่ามไหมอีก
องค์ละชุด นิมนต์พระเฒ่าอายุ ๖๓ องค์ สวด
ถวายองค์ละ ๕๐ บาท ถวายย่ามไหมอีกองค์
ละถุง รวมเป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท วันเเผเเผ
จริงที่วัดหุม (วัดอัปสรสวรรค์) จัดชุดประดับ
ตั้งหน้าศพให้อย่างสมเกียรติ ตั้งสวดศพ
๑ วัน ยายหาเงินอยู่คนเดียว ทำอยู่คนเดียว
จริงๆ มีพระมหาประยูร ช่วยจัดเรื่องพระ
นิมนต์พระให้ ยายประสานงานทุกอย่าง

เรียบร้อย” (๑๕ มิ.ย. ๒๕๒๖)

“สมัยที่ยายอยู่วัดปากน้ำ ยายสุขเพิ่งเสียใหม่ๆ กำลังจัดงานศพ ยายล้มป่วยลง เพราะความที่ตรากตรำพยาบาลยายสุข มีลูกศิษย์ยายที่เป็นพยาบาล เขาพาไปหาหมอ หมอตรวจว่าไม่เป็นอะไร ต้องให้วิ่งรอบตึก จึงจะหาย คล้ายกับว่ายายเป็นโรคจิต แล้ว ก็ไม่ได้ให้ยาอะไร ยายจึงกลับมารักษาตัวเอง มีแต่สมอและดีเกลือ เป็นยารักษาโรคเท่านั้น มีอยู่ครั้งหนึ่ง ยายลมขึ้น หน้ามืด หูอื้อ มีความรู้สึกเหมือนกับจะดับลงไป ยายรีบดัก น้ำมาลูบหน้า แล้วนอนนิ่งถึงบุญอย่างเดียว นึกอธิษฐานให้จัดงานศพของยายสุขเสร็จ เรียบร้อยก่อนที่จะเป็นอะไรไป ยายรอดชีวิต มาได้ก็เพราะบุญอย่างเดียวเท่านั้น” (๒๗ ก.ค. ๒๕๒๔)

ทั้งหมดนี้ คือ ความกตัญญูกตเวที อันเป็นคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ ซึ่งยากที่ผู้ใดจะกระทำต่อครูอาจารย์ได้อย่างสมบูรณ์เช่นท่าน

คุณยาย ท่านทุ่มเทดูแลคุณยายทองสุข ยิ่งกว่าพ่อแม่ โดยไม่นึกถึงตนเองว่าจะเจ็บป่วยหรือเหนื่อยหนักเพียงใด เป็นแบบอย่างอันเยี่ยมที่หาได้ยากยิ่งในปัจจุบันนี้

“คนจริง ย่อมทนต่อการพิสูจน์”

ก่อนที่จะหลวงพ่อดำปากน้ำจะมรณภาพ ท่านได้สั่งลูกศิษย์ธรรมกายทุกคนของท่าน เสมือนพินัยกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ว่า แม้หลวงพ่อกจะมรณภาพไปแล้ว ก็ขอให้ทุกคนช่วยกัน สืบสอนวิชาธรรมกายนี้สืบไป ไม่ย่อท้อ จนกว่าจะสิ้นชีวิต

ดังนั้นเมื่อท่านมรณภาพลงในปี ๒๕๐๒ คุณยายและคุณยายอุบาสิกาทองสุข ได้ทำตามคำสั่งสอนตลอดมา

ช่วงที่คุณยายทองสุขยังมีชีวิตอยู่ คุณ

ยายจะวางตัวเป็นลูกศิษย์ หรือผู้ช่วยของ
คุณยายทองสุข ท่านจะไม่แสดงเลยว่า ท่าน
จะสอนธรรมะแข่งกับคุณยายทองสุข เมื่อ
ไม่มีคุณยายทองสุขแล้ว คุณยายก็พบกับการ
ทดสอบความเข้มแข็งของจิตใจอีกครั้งหนึ่ง
คุณยายเล่าว่า

“สมัยอยู่บ้านหลังเล็ก พอยายสุขเสีย
ไปแล้ว ลูกศิษย์ยายสุขที่คิดจะล้มยาย เขา
ไม่ชอบยาย แกล้งมาว่าต่อหน้ายายว่า ‘ยาย
สุขตายแล้ว ยายต้องอยู่คนเดียวไม่มีใครมา
หาหรอก’ ยายไม่โกรธเลย ใจมันสดชื่นไม่
เศร้าหมอง ยายตอบว่า ‘ดีซี อยู่คนเดียวจะ
ได้คุยกับเทวดา’ ยายไม่รู้สึกโกรธเลย เพราะ
ใจของยายมีเกาะ มีธรรมะเป็นที่พึ่งอยู่ในใจ”

ครั้งแรกลูกศิษย์ยายสุขเป็นผู้ขาย
แก่งยาย มาพูดชักชวนดึงเอาลูกศิษย์ยาย
สุขไป ตั้งแต่ตอนทำงานศพยายสุข ตอนนั้น
ใจยายเฉยๆ ไม่คิดอะไรทั้งนั้น นอกจาก
ตั้งใจจัดงานศพให้ลุล่วงไปอย่างดี แต่ไม่นาน

คุณยายอาจารย์ ณ บ้านธรรมประสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๑๐

ลูกศิษย์ยายก็กลับมาใหม่

เมื่อตอนงานศพเสร็จแล้ว ลูกศิษย์
ผู้ขายของยายอีกคน ก็มาดึงเอาคนไปอีกโดย
พูดชักชวนว่า “ยายน่าถวายเป็นพระทำผิ

ไม่มีหลักเป็นเรื่องงมงาย ทำไม่ได้อย่างที่พูด
สู้ที่อื่นไม่ได้ที่อื่นดีกว่า” แต่เขาก็ไม่สามารถ
ทำได้เหมือนยาย ยายให้เหตุผลต่างๆ ได้
แล้วยายก็เรียกเขามาให้เหตุผล เขาไม่
สามารถให้ได้และก็ไม่มาอีกด้วย ยายเฉยๆ
คิดว่า “เมื่อคนเก่าไป ก็มีคนใหม่มาเรียน
ธรรมะ”

ยายชอบพูดเสมอว่า

“เสียแล้วเสียไปหาใหม่ดีกว่า คนที่มา
ใหม่จะดียิ่งกว่าคนเก่าที่เสียไปอีก” เพราะ
คุณยายไปตามคนที่มีบุญมากๆ มา ช่วยกัน
สร้างบารมีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป (๒๖ ก.พ. ๒๕๒๔)

วันเวลาผ่านไป ลูกศิษย์ทั้งเก่าและ
ใหม่ ก็ค่อยๆ มาเรียนธรรมะ มาขอความ
ช่วยเหลือ ขอคำแนะนำจากคุณยายซึ่งได้รับ
ความอบอุ่นใจ ความสุขใจ และสมปรารถนา
จากคุณยายไป เพราะคุณยายพูดน้อยแต่
คำพูดของคุณยายศักดิ์สิทธิ์ แม่นยำถูกต้อง
เสมอ

“ พบ ผู้ สืบ ทอด วิชชา ”

ภารกิจของคุณยาย มีต่อเนื่องยาวนาน
ไม่เคยหยุดหรือขาดตอน ดุจดั่งจะรอผู้มีบุญ
บารมีมาสืบสานให้วิชาธรรมกายต่อเนื่อง
สืบไป ดังที่คุณยายเล่าว่า “ยายเอาแต่งงาน
อย่างเดียว อยู่โยงกับที่ไม่ได้ไปไหน คิดว่า
อยากจะไปเชียงใหม่ตั้งแต่หลวงพ่อยังมีชีวิต
อยู่ ก็ไม่ได้ไป พอหลวงพ่อเสีย ก็มาอยู่กับ
ยายสุข อยู่โยงเฝ้าบ้าน ไม่ได้ไปไหน พอยาย
สุขเสีย คิดว่าตอนนี้เป็นอิสระจะไปไหนก็ได้
พอดีมาพบกับหลวงพ่ออัมมะ ยายก็ตั้งหลัก
ยายคิดมานานแล้ว แต่คนที่ทำวิชาด้วยกัน
ยายยังเห็นไม่เหมาะสม จึงยังไม่อยากได้”
(๑๒ ส.ค. ๒๕๒๓)

เหตุการณ์สำคัญครั้งนั้น คุณยายยัง
จำได้แม่นยำ ดังท่านได้เล่าว่า “หลวงพ่อ
อัมมชโยพบกับยาย สมัยที่ท่านยังเป็นเด็ก

นักเรียน ม.๘ สวนกุหลาบ อายุ ๑๙ ปี ยาย
พบหลวงพ่อกครั้งแรกที่งานศพยายทองสุก
ยายไปปิดกวาดทำความสะอาด พอได้เห็น
หลวงพ่อยายคิดว่า คงเป็นเด็กวัดหรือเด็ก
ที่ไหนมาเดินอยู่ หลวงพ่อกก็ยังไม่รู้จักยาย แต่
เดินตามยาย เพราะแม่ชีวรมัยเอาเรื่องที่
ยายปิดลูกกระเบิดไปลงหนังสือ (วิปัสสนา
บันเทิงสาร) ท่านก็ตามยายที่วัดปากน้ำ
วันต่อมา ยายกำลังจะไปบ้านคุณพู่ ที่
คลองประปา ต้องเดินมาทางประตูน้ำตรงท่า
ไฟไหม้ นั่งเรือไปขึ้นคลองประปา หลวงพ่อ
เข้ามาหา ยายก็บอกว่าให้มาหาใหม่อีกที่
วันรุ่งขึ้น หลวงพ่อกก็มาหายายที่บ้านหลังเล็ก
ใกล้ๆ ศาลา จากนั้นก็มาหายายทุกวัน เข้าก็
ต้องเจอหน้าแต่เช้าทุกวัน จนกระทั่งท่านเข้า
มหาวิทยาลัยได้ ตอนนั้นยายมีทุเรียน มีคน
เอามาให้ ยายก็ฉีกทุเรียนให้ท่านกิน ท่าน
บอกไม่เคยกินมากอย่างนี้มาก่อน แน่นไป
หมด ท่านบอกว่า ยายไม่มีอะไร แต่พอท่าน

มาพบยาย ท่านก็มีแต่ความสุขขึ้นตลอด
เวลา”(พุทธ ๑๕ มิ.ย. ๒๕๒๖)

คุณยายเล่าว่า “ตั้งแต่หลวงพ่อธัมม-
ชโยพบยาย ท่านก็มาปฏิบัติธรรมทุกวัน
ไม่ขาด”(๒๗ ก.พ. ๒๕๒๔)

พระเดชพระคุณหลวงพ่อธัมมชโย ได้
กรุณาเล่าให้ฟังว่า “สมัยก่อนหลวงพ่อเข้าวัด
อายุ ๑๙ ปี พบคุณยาย เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๖
มานั่งสมาธิกับยายที่บ้านหลังเล็ก ตอนนั้น
ชีวิตของหลวงพ่อกมีเพียง ๒ อย่าง คือ ยาย
และธรรมะ เป็นช่วงเวลาที่มีความสุขมาก ใน
ใจมีผู้หญิงเพียงคนเดียว คือ คุณยาย คิดแต่
ว่าท่านเป็นพระ เป็นอาจารย์สอนวิชาให้
พอคุณยายรับแขกเสร็จ ก็จะปิดประตูนั่งธรรมะ
พอลืมตา ก็เห็นคุณยายที่นำความปีติมาให้
ภาพของคุณยายที่นั่งสมาธิตัวตรงเป็นฉาก
หลังฟุ้งอากาศ สงบนิ่ง เป็นความราบเรียบ
ที่เรียบง่าย มีพลังแห่งความบริสุทธิ์ นิ่งนิ่ง
ตัวตรงสงบ ไม่มีโยกเยกเหมือนก้อนหิน เป็น

ความนิ่งที่เคลื่อนไหว กระจายพลังออกมาตลอดเวลา เห็นแล้วเกิดแรงบันดาลใจอยากนั่งธรรมะ”

“วันแรกที่พบคุณยาย หน้าหอหลวง พ่อวัดปากน้ำ ท่านบอกว่าให้มาเจอกันใหม่ พอเช้าวันรุ่งขึ้น หลวงพ่อก็ไปร่ายยายบอกว่า ‘คุณนั่งไปเรื่อย ๆ’ ยังไม่คุย นั่งเป็นก้นกะทะ ไม่พูดอะไรเลย คุณนั่งไปจิตละเอียดยไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งวันหนึ่ง เห็นองค์พระพุทธรูปเป็นสายที่กลางกาย คุณยายพูดในสมาธิว่า ‘คุณคือคนที่หลวงพ่อวัดปากน้ำให้ยายไปตามมานะ’ แล้วยายก็สอนวิชาให้เลย นั่งกับท่านลัดข้ามชั้นตอน รู้สึกว่ารักคุณยายมาก พอเช้าก็มานั่งธรรมะกับยาย ๒ หุ่มนั่งกลับ วัน ๆ ค้นธรรมะกับยายตลอด”

“ช่วงนั้นคุณยายอายุ ๕๓-๕๔ ปี ท่านป่วยอยู่ ๒ ปี ลูกศิษย์พาท่านไปรักษาตัวในสวนคนเดียวนอนอยู่บนเตียง นอนทำสมาธิ ตอนนั้นหลวงพ่อก็ไม่คิดว่าท่านป่วย ไปเยี่ยม

ท่าน ไปนั่งสมาธิหน้าเตียงท่าน ท่านไม่ค่อยมีแรง ตอนนั้นหลวงพ่อก็ยังเป็นนักศึกษา ถามท่านแต่เรื่องธรรมะ ไม่เคยถามเรื่องป่วยท่านเลย พอถามธรรมะ ท่านคลุ้มโปงอยู่ก็เปิดผ้าห่มออกมาตอบ ไม่รำคาญหลวงพ่อก็เลยอยู่กับท่านทั้งวัน หลวงพ่อพยายามเอาใจเจ้าของบ้านให้เขาดูแลยาย แล้วหลวงพ่อก็ได้มาเยี่ยม ทางเดินเข้ามาเยี่ยมยายไกลมาก แต่ไม่รู้สึกว่าไกล มีปีติ มีความสุข”

หนังสือวิปัสสนา
บันเทิงสาร
พ.ศ. ๒๕๐๐

“บ้านหลังเล็ก”

บ้านกัลยาณมิตรหมายเลข ๑

“บ้านหลังเล็ก เป็นบ้านไม้ยกพื้นสูง หลังเล็ก มีเสาหัวด้วนไม่ถึงเพดาน หลวงพ่อ นั่งฟังจนเสามันแฉลบ ข้างหลังคุณยายเป็น ตู้เสื้อผ้าเล็กๆ มีที่นอนวางอยู่ข้างๆ ผ้ามคลุม อยู่ บ้านนี้มืด ปลูก แมงมุมไม่อยู่ คุณยาย จะโพกหัวปีนขึ้นไปเช็ดเพดาน, ฝาบ้าน, ใต้ถุน บ้านก็สะอาดหมดจด เวลาใครมานั่งธรรมะ จะได้หายใจไม่มีฝุ่นถ้ามีหยากไย่ท่านว่าสมบัติ จะสะอาดอยู่ตรงนั้น ไม่เข้าบ้าน คุณยายอยู่ที่ไหน ที่นั้นจะสะอาดเอี่ยมมาก”

“บ้านหลังเล็ก เป็นสถานที่ที่หลวงพ่อก มีความสุขมาก ไม่มีห่วงกังวลใดๆ ไม่มีอดีต ไม่คิดถึงอนาคต ไม่มีพ่อแม่พี่น้อง ไม่คิดถึง เพื่อน, สุขภาพ, การศึกษา ไม่มี ไม่กลัวสอบ ตก ไม่กลัวถูกไล่ออก คั่นธรรมะอย่างเดียว

ยิ่งคั่นธรรมะ ใจก็ยิ่งกว้างใหญ่ไพศาล มีความสุขอย่างที่สุด ไม่เจอใครไม่ชอบที่จะไปอวด แข่งกับใคร หลวงพ่อชอบสงบ คุณยายท่าน ก็ชอบ”

“เวลาคุณยายมีแขก หลวงพ่อกก็จะ ตื่นเต็นนั่งฟัง ท่านตอบปัญหาเรื่องไปช่วย คนในนรกสวรรค์ และช่วยแก้ปัญหาให้เขา ยายจะตอบอย่างเรียบๆ ธรรมดาๆ ไม่ได้ ตื่นเต็นอย่างทางโลก แต่มีอานุภาพ คนฟัง รู้สึกมีความสุข มีกำลังใจ ศรัทธา เชื่อฟัง”

“เป็นช่วงเวลาที่มีความสุขมาก ๔ ปี เท่านั้น หลังจากนั้นก็เริ่มรับภาระสร้างสถานที่ปฏิบัติธรรม อยู่ที่ไหนก็มีแต่คนมากมาย แม้แต่ไปจุดงค์ตอนบวชใหม่ๆ ก็ตาม”(๒๕ ม.ค. ๒๕๔๒)

วันหนึ่งหลวงพ่อธัมมชโย ได้คุยกับ คุณยายว่า “๓๐ปีที่แล้ว พระเคยฝันถึงยาย ทุกคืน ตลอด ๓ เดือนไม่ขาดเลยแม้แต่วัน เดียว มีแต่เรื่องของธรรมะ”(๖ ก.พ. ๒๕๓๖)

บ้านธรรมประสิทธิ์ (๒๕๑๘)

“บ้านธรรมประสิทธิ์”

บ้านกัลยาณมิตรหมายเลข ๒

หลังจากที่คุณไชยบูลย์ สุทธิผล ได้
รับผลจากการปฏิบัติธรรมจากการถ่ายทอด

ของคุณยายเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ก็ได้ตั้งใจ
ชักชวนเพื่อนๆ ที่มหาวิทยาลัย ให้ได้มาพบ
กับการดำเนินชีวิตที่ส่งผลให้เกิดความสุข

“ปัจจุบัน คือ พระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ
(หลวงพ่ออัมมชโย)

ที่ล้ำค่าดังที่ได้รับจากการสอนของคุณยาย จนกระทั่งได้ชักชวนคุณเผด็จ ผ่องสวัสดิ์^๙ (เพื่อนรุ่นพี่ ซึ่งต่อมาเป็นกำลังสำคัญในการบุกเบิกสร้างวัดพระธรรมกาย โดยมีคุณยายและคุณไชยบุญย์เป็นผู้นำ) ให้มาเรียนธรรมะกับคุณยาย เนื่องจากคุณเผด็จเคยเรียนคาถาอาคมที่เรียกกันว่า เสร็จฉานวิชามาก่อน เช่น อยู่ยงคงกระพัน หนั่งเหนียวทนศัตราราวุธ หนไฟ สะเดาะกฏญแจโช้ตรวน ปลุกเสก หรือ ปล่อยปรอท เป็นต้น ทำให้เวลาฝึกสมาธิมักจะลืมตัวติดนิสัยกลั่นลมหายใจ เกิดอาการแน่นหน้าอกอยู่เป็นประจำ คุณยายได้เมตตาแก้ไขอาการภายนอก และนั่งสมาธิใช้วิชาธรรมกายแก้ไขจนเป็นปกติ

หลวงพ่อตัตตชีโว ได้กล่าวตอนหนึ่งในวันคล้ายวันเกิดของคุณยายในปี ๒๕๒๙ ว่า “คุณยายได้กรุณาช่วยและเมตตาอบรมสั่งสอนอาตมา คุณยายเป็นผู้ช่วยให้อาตมาพ้นจากนรกแท้ๆ”

เมื่อนักเรียน นักศึกษา ญาติโยมมาเรียนธรรมะกับคุณยายเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่ง ทำให้บ้านหลังเล็กซึ่งเก่าคับแคบลงมาก จึงได้รวบรวมเงินกันในระหว่างลูกศิษย์ของคุณยาย ได้จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ได้ขออนุญาตท่านเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ (พระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า มงคลจารย์ ในปัจจุบัน) ปลุกเรือนไม้สองชั้นในที่ว่างทางทิศเหนือของบริเวณวัดปากน้ำ ท่านได้อนุญาต และให้พระเถระรูปหนึ่งของวัดช่วยควบคุมการก่อสร้าง และได้กรุณาตั้งชื่อบ้านให้ว่า “บ้านธรรมประสิทธิ์” โดยสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๑๐

ตั้งแต่นั้นมา ก็มีผู้มาปฏิบัติธรรมกันไม่ขาดสาย จนกระทั่งเต็มบ้านอีกในเวลาไม่นาน ผู้มาปฏิบัติธรรมเป็นประจำส่วนใหญ่

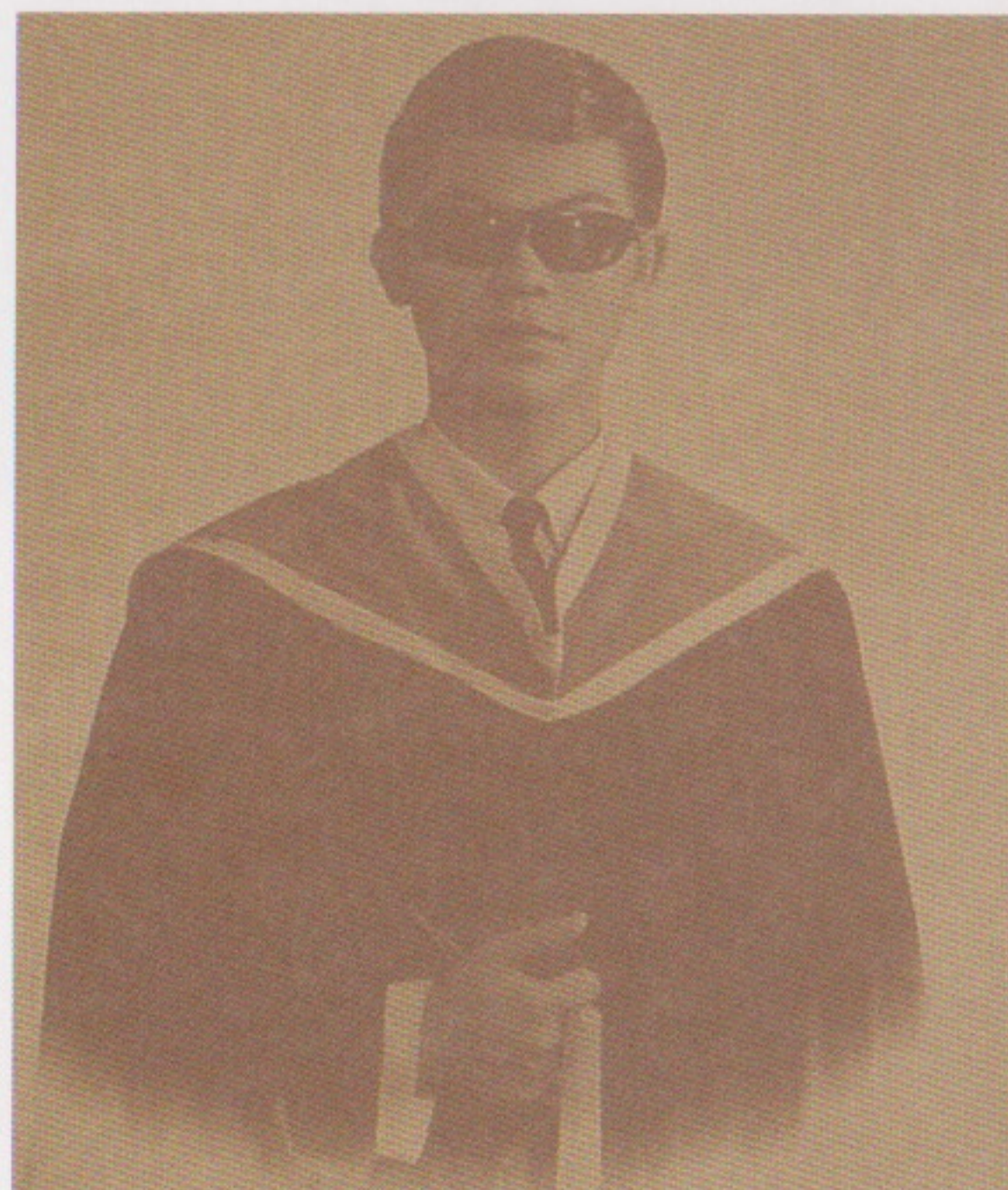
^๙ ปัจจุบัน คือ พระเดชพระคุณพระภาวนาวิริยคุณ (หลวงพ่อตัตตชีโว)

จะมีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียว ดุจเป็น
ญาติสายธรรมเดียวกัน ต่างเคารพรักซึ่ง
กันและกันตามลำดับอาวุโส ทุกคนที่มาจึง
รู้สึกอบอุ่นใจ เหมือนเป็นพี่น้องญาติสนิท ที่
มีคุณยายเป็นประจักษ์พ่อแม่และครูอาจารย์ใน
บุคคลเดียวกัน

“พระรูปแรกที่คุณยายบวช”

ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือนยี่ ปลายปี ๒๕๑๐
เป็นวันคล้ายวันเกิดของคุณยาย วันนั้นเมื่อ
ทุกคนที่มาปฏิบัติธรรมกับคุณยายกลับกันไป
หมดแล้ว คุณไชยบูลย์ได้ตั้งสัจจาธิฐานกับ
คุณยายว่า

“ขออยู่เป็นโสด ประพฤติพรหมจรรย์
ไม่ยินดีในเบญจกามคุณไปจนตลอดชีวิต”
คุณยายอนุโมทนาด้วยความชื่นใจ กับ

นายไชยบูลย์ สุทธิผล ปริญญาตรีเศรษฐศาสตร์เกษตร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๒

ของขวัญที่ล้ำค่าและถูกใจท่านนัก คุณยาย
ได้นั่งสมาธิเข้าที่อาราธนาพระธรรมภายใน
พระนิพพานนับอสงไขยพระองค์ไม่ถ้วน และ
อัญเชิญเทวดาทุกชั้นฟ้า ตลอดจนพรหม

นาคไชยบูลย์ สุทธิผล ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

อุปพรหมทั้งหมดในจักรวาล ให้มารับรู้
รับเห็นเป็นพยาน และอนุโมทนาสาธุการใน
การตั้งสัจจะครั้งนี้ เพราะผู้ตั้งสัจจะแบบนี้
เท่ากับได้ตั้งสัจจะต่อหน้าพระธรรมกายนับ
อสงไขยพระองค์ไม่ถ้วนที่ผ่านศูนย์กลางกาย
คุณยาย ซึ่งย่อมจะได้บุญมากมายมหาศาล
จะนับจะประมาณมิได้

ต่อมาขึ้น ๑๐ ค่ำเดือนยี่ ปลายปี พ.ศ.
๒๕๑๑ วันคล้ายวันเกิดของคุณยายอีกครั้ง
หนึ่ง ก็มีสมาชิกตั้งสัจจะประพฤติพรหมจรรย์
เพิ่มอีก ๗ คน โดยมีคุณเผด็จ เป็นหัวหน้า

หลังจากตั้งสัจจะในปีที่ ๒ นี้ คุณยาย
จึงคิดสร้างบ้านขายโสด ให้ลูกศิษย์ผู้ชาย
ที่ตั้งสัจจะได้อยู่ร่วมกันเหมือนพี่น้อง เพื่อ
ประคับประคองกัน ให้รักษาสัจจะที่ตั้งไว้ได้
ตลอด จึงรวบรวมเงินกันได้จำนวนหนึ่ง ไป
ซื้อที่ดินที่จังหวัดปทุมธานีแปลงหนึ่งจำนวน
๑๙ ไร่ แต่การคมนาคมไม่สะดวก ไม่มีทาง
รถทางเรือผ่าน ต้องอาศัยเดินตามหัวคันนา

จึงจะเข้าไปถึง ต่อมาก็ได้ขายไป

ต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๒ คุณไชยบุญย์ได้จบ
การศึกษาปริญญาตรีเศรษฐศาสตร์เกษตร
จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นที่เรียบร้อย
คุณยายจึงได้ปรารภเรื่องการบวช เพราะหาก
เรียนจบแล้ว ก็น่าจะบวชในพรรษานี้เลย
คุณไชยบุญย์ก็ตอบตกลงทันที คุณยายปลื้ม
ปีติมาก เพราะท่านเล็งเห็นการณ์ไกลว่า ถ้า
หากคุณไชยบุญย์ได้บวชเป็นพระภิกษุ ผู้มี
ความรู้พร้อมทั้งทางโลกและทางธรรม ย่อม
สามารถเผยแผ่วิชาธรรมกายให้ก้าวไกลไป
ทั่วโลกได้ อีกทั้งพร้อมด้วยวัยที่มีกำลังร่างกาย
แข็งแรง พลังใจที่เข้มแข็ง เต็มเปี่ยมด้วย
สติปัญญา คุณยายจึงเตรียมจัดงานบวชครั้ง
นี้ ด้วยความปลาบปลื้มปีติที่เต็มเปี่ยมอยู่
ในหัวใจ ใจของท่านจดจ่ออยู่กับงานบุญใหญ่
นี้ เมื่อคุณยายพบใคร ท่านก็จะรีบบอกข่าว
อันเป็นมหามงคลนี้ ทุกคนที่ได้ทราบข่าวต่าง
ดีใจกันไปทั่วหน้า สมกับที่คุณยายท่านได้

คุณยายอาจารย์ และนายเผด็จ ผ่องสวัสดิ์ ถวายเครื่องไทยธรรมแด่พระไชยบูลย์ ธัมมชโย ในวันบวชวันแรก
๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

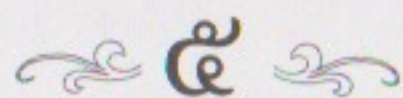
ปรารภนาและอธิษฐานจิตมาตั้งแต่สมัย
ปฏิบัติธรรมอยู่กับพระเดชพระคุณหลวงพ่
วัดปากน้ำว่า อยากจะบวชพระและพระที่ท่าน
บวชให้รูปแรกนี้ ก็เป็นผู้ที่เข้าถึงธรรมกาย
ทั้งมีผลการปฏิบัติธรรมอย่างดีเยี่ยม อันเป็น
เนื่อนาบุญอันประเสริฐ คุณยายได้บวชพระ
ถึงสองชั้น คือ พระภายนอกและพระภายใน
ตัวด้วย

วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ตรง
กับวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๙ เป็นวันที่พระพุทธ
ศาสนาสว่างไสวขึ้น ด้วยคุณไชยบูลย์ได้
อุปสมบทเป็นพระภิกษุมีฉายาว่า “ธัมมชโย
ภิกขุ” อย่างสมบูรณ์ และยังสามารถเปล่งวาจา
ขอบวชอุทิศชีวิตนี้แด่พระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ จะไม่ลาสิกขา ประพฤติพรหมจรรย์
ไปตลอดชีวิต เพื่อธำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา
ให้ยั่งยืนต่อไปตราบนับพันปี

พระไชยบูลย์ ธัมมชโย และคุณยายอาจารย์
ณ บ้านธรรมประสิทธิ์

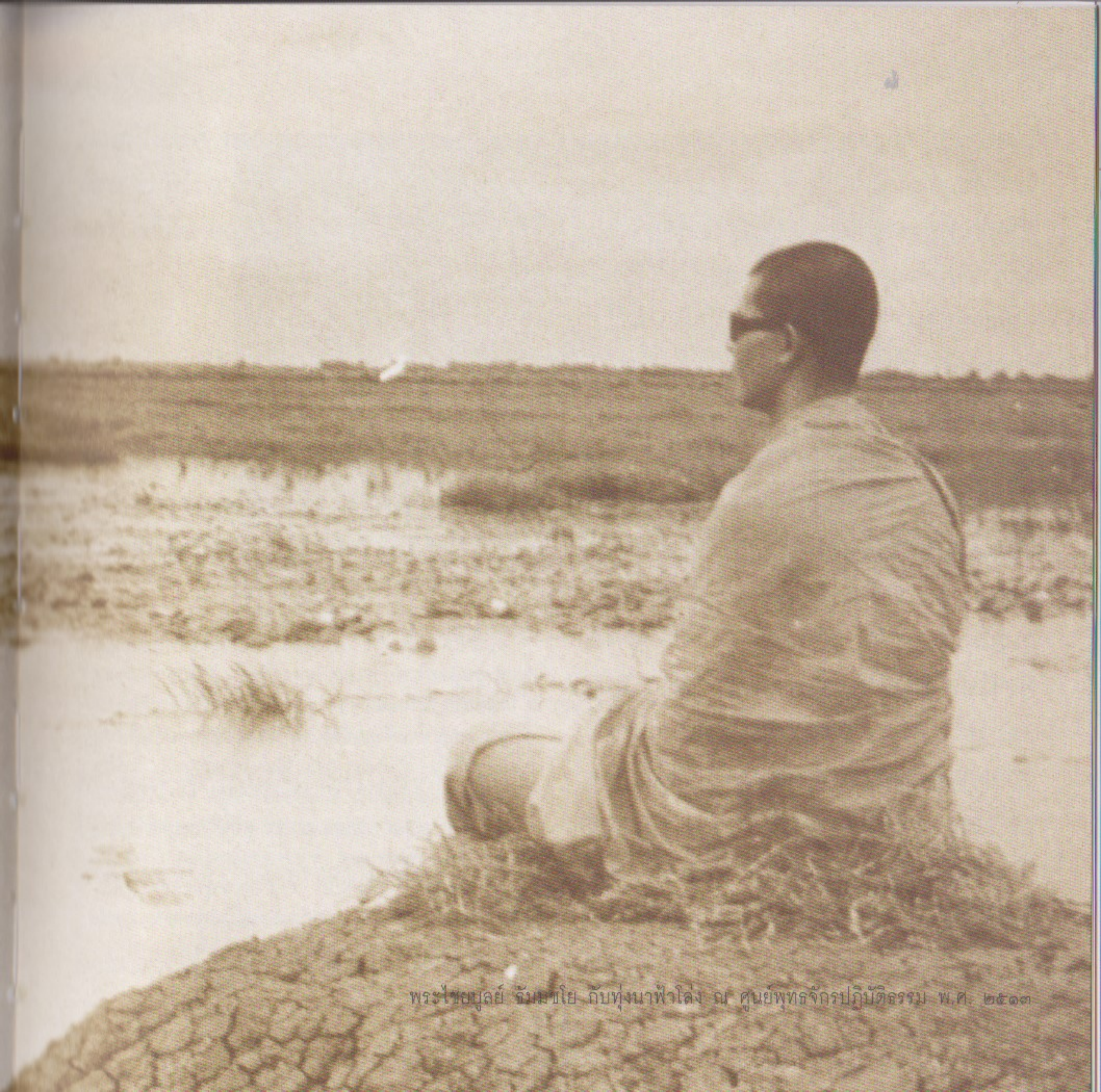

บันทึกบทห้า ศูนย์พุทธจักรปฏิบัติธรรม

“สู่การเป็นวัดพระธรรมกาย”

ต่อมาเมื่อมีผู้มา
ปฏิบัติธรรม ที่บ้านธรรมประสิทธิ์มาก
ขึ้นๆ สถานที่ภายในวัดปากน้ำไม่พอเพียงต่อการ
ขยายตัวของผู้ที่มาปฏิบัติธรรมเป็นจำนวนมาก

พระไชยบูลย์ จันทรโย กับทุ่งนาฟ้าโล่ง ณ ศูนย์พุทธจักรปฏิบัติธรรม พ.ศ. ๒๕๑๓

ในอนาคต คุณยายจึงปรารภเรื่องการสร้างวัด^{๑๑} ขึ้น ซึ่งทั้งหลวงพ่อธัมมขโยและหมู่คณะต่างเห็นพ้องตรงกัน ทุกคนจึงตั้งใจที่จะทุ่มเทอย่างเต็มความสามารถ เพราะทุกคนคิดว่า คุณยายเป็น “หลักชัย” เป็นหลักใจรวมใจของหมู่คณะให้รวมตัวกันได้อย่างมั่นคง

คุณยายเล่าว่า

“สมัยแรกๆ ยายก็ไม่ได้คิดจะสร้างวัด อยู่วัดปากน้ำ หลวงพ่อธัมมะ ท่านเรียนอยู่สวนกุหลาบ ท่านก็เดินไปหายายบอกว่า ยายๆ อยากจะบวชจังเลย ยายก็บอกว่า คุณนะหรือจะบวช ถ้าคุณจะบวชจริงๆ คุณต้องไปเรียนให้จบปริญญาเสียก่อน แล้วจะบวชให้ หลวงพ่อธัมมขโยก็เข้าเรียนมหาวิทยาลัยเกษตรได้ เข้าเกษตรฯ ได้ก็ไปเอาหลวงพ่อทัตตชีโวมาอีกองค์หนึ่ง หลวงพ่อทัตตชีโวนี้ ‘โอ้โฮ วิชาไตร่จณานนี้เต็มตัวหมดเลย กว่าจะทำหั้นสององค์นี้ลงได้เกือบตาย’”

วันหนึ่ง เวลา ๒๐.๓๐ น. กลางคืน

ขณะที่ส่งคุณยายเข้านอนแล้ว ยังไม่ได้ออกจากกุฏิ คุณยายท่านเรียกว่า “อารีพันธุ มานี จะเล่านิทานให้ฟัง” นิทานของยายก็คือ เรื่องจริงที่จะเล่าให้ฟัง

โดยท่านเล่าว่า

“สมัยก่อนหลวงพ่อธัมมะ หลวงพ่อทัตตะ ท่านมีผู้หญิงมาติดเยอะ พวกจุฬาฯ พวกเกษตรฯ เวลาผู้หญิงไปที่บ้านธรรมประสิทธิ์ ยายจับหลวงพ่อธัมมะ นั่งฟังเสากลางบ้าน แล้วให้ผู้หญิงที่มานั่งสมาธินั่งเรียงติดข้างฝา

^{๑๑} อุบาสิกาถวิล วัตรางกูล เป็นผู้พาหลวงพ่อธัมมขโย คุณเผด็จ ผ่องสวัสดิ์ ไปขอที่ดินจากคุณหญิงประหยัด แพทยพงศาวิสุทธาธิบดี ผู้เป็นคุณแม่ของเพื่อนในวันที่ ๒๖ ต.ค. ๒๕๑๒ ซึ่งตรงกับวันเกิดของท่านพอดิ ท่านจึงยกที่ดินให้ทั้งหมดด้วยความยินดี รวม ๑๙๖ ไร่ ๙ ตารางวา (เดิม ๒๐๐ ไร่ แต่ถูกเวนคืนเพื่อสร้างถนนส่วนหนึ่ง) และอุบาสิกาถวิล ท่านเป็นอดีตอาจารย์ใหญ่ ร.ร.ประณมนนทรี จบปริญญาตรีอักษรศาสตร์และครุศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านเป็นหนึ่งในผู้บุกเบิก ก่อตั้งศูนย์พุทธจักรปฏิบัติธรรม และเป็นผู้มีส่วนอย่างสำคัญในการช่วยเผยแพร่วิชาธรรมกาย จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของท่าน

พระไชยบูลย์ อัมมชโย คุณยายอาจารย์ และ
นายเผด็จ ผ่องสวัสดิ์ ณ ศูนย์พุทธจักรฯ พ.ศ.๒๕๑๓

ยายดูแล้วเขาไม่ได้ตั้งใจมานั่งธรรมะ ยายก็
เข้าไปถามเขาว่า ‘คุณ คุณมาทำอะไร คุณ
มาดูพระหรือ’ จนเขาอายุไม่กล้ามาอีก”

จากกรณีดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าคุณ
ยายท่านเข้มงวดในการประพฤติพรหมจรรย์

มาก ขณะเดียวกันก็จะคอยช่วยเหลือปกป้อง
ให้พระภิกษุสงฆ์ท่านไม่ต้องมาหนักใจกับ
การมาปฏิบัติธรรมของผู้ที่ไม่ได้ตั้งใจมา
ปฏิบัติโดยเฉพาะที่เป็นสุภาพสตรี คุณยายจะ
ดูแลเป็นพิเศษ

คุณยายเล่าว่า

“สมัยบ้านธรรมประสิทธิ์ ยายรวบรวมเก็บเงินได้ ๒ หมื่นกว่าบาท ให้พวกหลวงพ่อตัตตะ ไปดูที่ซื้อกัน ได้ที่ ๑๙ ไร่ พอออกพรรษาพายายไปดูที่ ยายไม่ชอบใจ บอกไม่เอา ทางไปมาไม่สะดวก แล้วยายก็นั่งเข้าที่อธิษฐานเรียกเทวดาให้ช่วยหาที่ให้ ยายทำทุกอย่างเอาบุญเดินหน้า พอดีคุณวรณี มาเรียนธรรมะ ยายคิดว่า เขาคงจะมีที่ดินอยู่ให้ลองถามดู ถ้ามีถึง ๕๐ ไร่ ก็ขอซื้อ ถ้าไม่ขายก็ให้ขอเลย ตอนไปขอยายก็ให้หลวงพ่อรัมมะ หลวงพ่อตัตตะนั่งธรรมะจนตัวใสแล้วไปขอ พอดีวันที่ไปขอเป็นบุญของคุณหญิงเป็นวันคล้ายวันเกิด ท่านยกให้หมด ๑๙ ไร่ เพราะท่านเองก็ไม่เคยได้ค่าเช่า และไม่เคยมาดูแลที่ดิน ท่านบอกว่าจะเอาไปทำอย่างไรก็ทำเถิด พอดีเป็นบุญของเราด้วย”(๑๒ ส.ค. ๒๕๒๓)

ครั้งหนึ่งคุณยายเล่าว่า

“ยายก็นึกว่า เอ...เราจะต้องหาแผ่นดินสักแห่งหนึ่งนะ ยายก็คิดได้ให้คนไปขอแผ่นดินขอ ๕๐ ไร่ เขาให้หมดเลย ๑๙ ไร่ ยกให้หมดผืนเลยเชียวนะ ก็ส่งหลวงพ่อตัตตะมาก่อนมาเฝ้าแผ่นดินไว้ พอวันเสาร์ยายก็จะขึ้นรถมาที่หน้าวัดทุกเสาร์ๆ สร้างวัดใหม่ๆ เป็นท้องถิ่นนะไม่มีอะไรเลย เกือบตายกว่าจะเอาวัดลง กว่าสร้างวัดได้เหนื่อยจังเลย ยายเหนื่อยจนเป็นโรคขาดอาหาร”(๒๕ มิ.ย. ๒๕๓๕)

คุณยายบอกว่า

“ยายเคยคิดอยากได้อะไร บางที่ใช้เวลานานกว่าจะได้ผล สมัยอยู่กับหลวงพ่อดปากน้ำ ยายคิดว่า ยายนั่งธรรมะได้แต่บุญละเอียดยายอยากได้ทำบุญบวชพระสักองค์หนึ่ง คิดมานานแล้ว จนกระทั่งได้มาพบหลวงพ่อรัมมขโย ยายเคยคิดว่า อยากสร้างสำนักปฏิบัติธรรม ก็ได้มาสร้างวัดศูนย์พุทธจักรฯ ยายเคยคิดนึกๆ สมัยสร้างวัด

พระไชยบูลย์ ธัมมชโย (ขวาสุด) คุณยายอาจารย์ และคุณหญิงประหยัด แพทย์พงศาวิสุทธาธิบดี
ในวันทอดผ้าป่ามาฆบูชา ๒๕๑๓ และวันขุดดินก้อนแรก เริ่มสร้างศูนย์พุทธจักรฯ

ใหม่ ๆ เมื่อ ๖-๗ ปีที่แล้วว่า บริเวณด้านหน้า
ติดกำแพงวัดเข้ามา อยากให้ทำเป็นที่จอดรถ
ปัจจุบันนี้ก็ทำได้ทำเป็นที่จอดรถจริงๆ”

และคุณยายเคยคิดว่า อยากถวาย
อาหารเลี้ยงพระ ท่านก็ได้ทำโรงทานขึ้นมา

จริงๆ (๒๖ ก.พ. ๒๕๒๔)

“พอเริ่มสร้างสำนัก หาทั้งแผ่นดิน
หาทั้งเงินสร้างศูนย์ฯ ก็ต้องแบกทั้งศูนย์ฯ
ยายอยู่โยงกับที่ตลอดเวลา ไม่ไปเที่ยว
ไหน จะสร้างวัดได้ก็ต้องอยู่โยง ไม่ได้ออกไป

บอกบุญข้างนอก เวลาแขกมาจะได้พบ ยายพยายามรับแขก เอาใจเขา เมื่อเวลาพวกเราไปบอกบุญจะได้บอกบุญข้างนอก ใครไม่รู้จักยายเลย ยายเอาแต่งงานอย่างเดียว คิดแต่จะรีบสร้างสำนักให้เสร็จ พอยายรับจะสร้างสำนัก ก็ต้องลงรากแก้วกันจริงๆ จังๆ จะทำอะไรต้องมีรากแก้วก่อน เหมือนต้นไม้ต้องมีรากแก้ว จึงมีรากแขนงออกไปได้ ยายต้องรับภาระพระทุกองค์ ตั้งแต่หลวงพ่อรั้มมะเรียมมา ยายเป็นทั้งพ่อบ้านแม่บ้านที่ดี ศูนย์ฯ เกิดขึ้นได้เพราะยาย ตั้งแต่เริ่มหาแผ่นดินพระทุกองค์เกิดขึ้นจากยายทั้งนั้น ยายจึงเป็นทั้งพ่อและแม่”

“ยายสร้างวัดด้วยมือเปล่า ไม่มีเงินสร้างวัดขึ้นมาด้วยบุญ ยายทำทุกอย่าง ยายเอาบุญเดินหน้า ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ”
(๒๙ พ.ค. ๒๕๒๕)

คุณยายมีเงินสร้างวัดเป็นครั้งแรกเพียง ๓,๒๐๐ บาท แต่คุณยายก็ไม่ย่อท้อ ท่าน

เรียกบุญละเอียดมากเข้าๆ ผู้คนก็ทยอยกันมาทำบุญ มาด้วยตนเองบ้าง ส่งมาทางธนาณัติบ้าง ะยะนั้นการก่อสร้างวัด คือการขุดคูน้ำรอบบริเวณ เพื่อให้เป็นขอบเขตต่างออกมาจากนาแปลงอื่นด้วย เพราะไม่มีเงินทำรั้ววัดในเวลานั้นด้วย ค่าแรงงานในปี ๒๕๑๓ ค่อนข้างถูก แรงงานผู้หญิงไม่ถึงวันละ ๑๐ บาท ถ้าเป็นผู้ชายก็ประมาณ ๑๒-๑๕ บาท มีชาวบ้านประมาณ ๕๐-๖๐ คนมารับจ้างขุดดิน ค่าแรงงานสัปดาห์หนึ่งๆ ตกราวๆ ๖,๐๐๐ บาท ซึ่งคุณยายจะต้องหาเงินมาจ่ายค่าแรงคนงานให้หลวงพ่อตัตตะจิโว ที่คุมงานอยู่ที่ศูนย์ฯ คุณยายคงใช้บุญตามสมบัติ ท่านมีถุงกระต๊อช้อนสีน้ำตาล (ที่สมัยนั้นแม่ค้าผลไม้นิยมใส่ผลไม้ให้ผู้ซื้อ) อยู่หนึ่งใบวางไว้ที่ข้างตัว ใครมาทำบุญท่านก็เก็บใส่ถุงใบนั้นไว้ ไม่เคยเปลี่ยนใบใหม่ ท่านกล่าวว่า

“คอยดูนะ ยายจะสร้างวัดด้วยถุงใบ

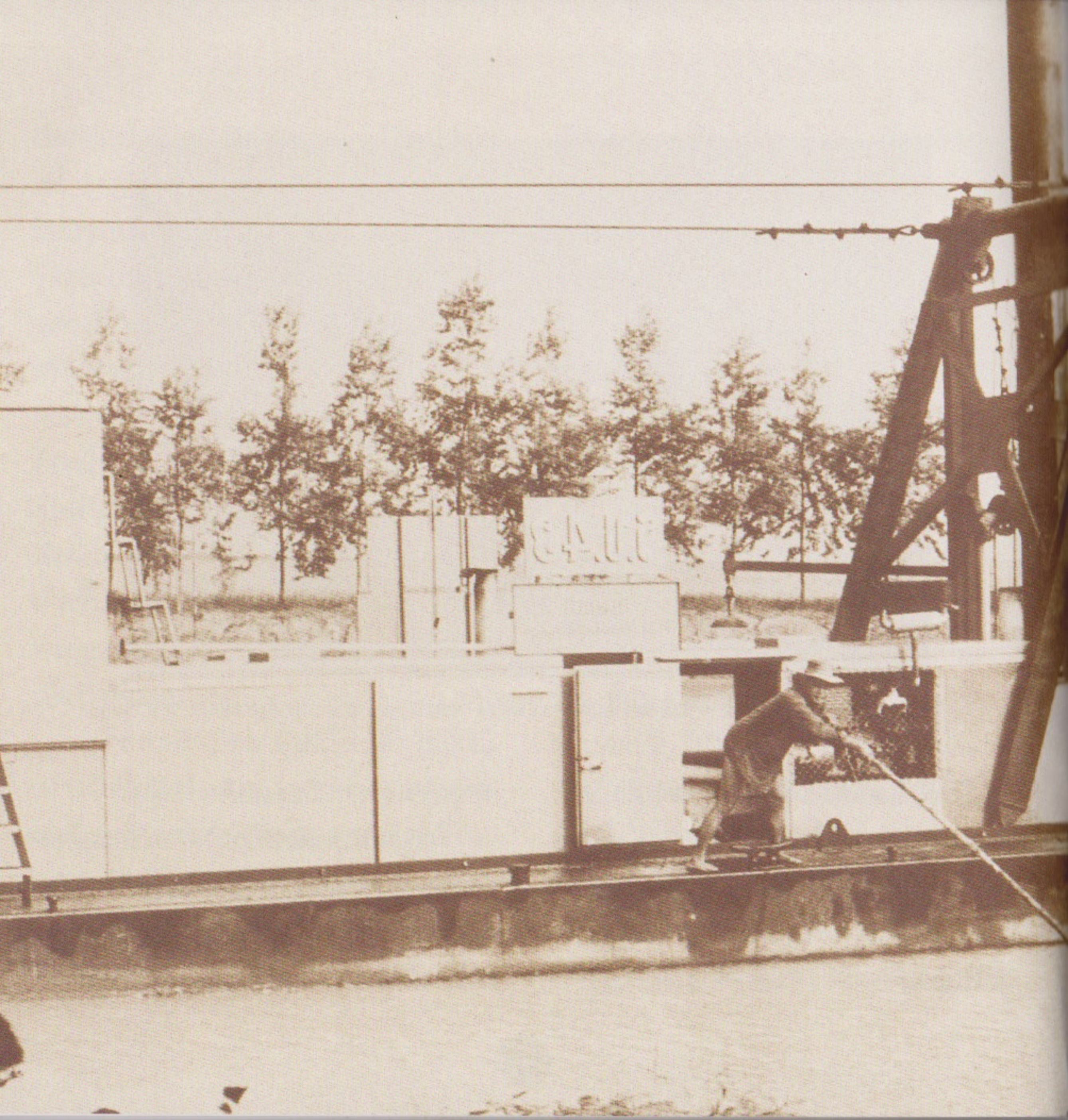

พระไชยบูลย์ ธัมมชโย คุณยายอาจารย์และนายเผด็จ ผ่องสวัสดิ์ ขณะไปดูงานขุดดินที่ศูนย์พุทธจักรฯ พ.ศ. ๒๕๑๓

นี่ เป็นอุณวิเศษล้วงเอาเงินเท่าไรไม่มีหมด”
และท่านก็ทำได้จริงๆ เป็นอัศจรรย์
แม้บางสัปดาห์มีรายจ่ายเพิ่มเติมเป็นยอด
เพิ่มมาน้อยแค่ไหน เงินในอุณก็มีพอเพียง
ทุกทีไป เพียงแต่ว่าไม่มีเหลือเฟือ ให้รู้สึก

อบอุ่นใจมากๆ มีแค่พอดีๆ ให้ใช้

ในการบุกเบิกสร้างวัด คุณยายต้อง
ทำงานหนัก ทั้งเป็นผู้นำและเป็นผู้ให้กำลังใจ
คอยดูแลให้งานดำเนินไปได้ ซึ่งถือว่าเป็น
ภาระหนักหน่วงสำหรับคุณยายที่มีอายุอย่าง

วัดป่าคูทองภักดีในสวนพฤกษศาสตร์ เมืองศรีนครินทร์ พ.ศ. ๒๕๑๕

เข้าสู่วัยชรา

“สมัยนั้น คนเขายังไม่ค่อยศรัทธาพระของยาย เขาศรัทธายาย ยายก็ไปบอกบุญคนนั้น บอกบุญคนนี้ ให้เขามาช่วยสร้างเต็นท์บ้าง สร้างครัวบ้าง แล้วก็วางแผนให้พระไม่ต้องออกไปรับบาตร ยายหุงข้าวเลี้ยงทำอย่างนี้ อยู่ๆ มายายก็อายุมาก ยายไม่มีแรงเดินไม่ไหว เขาเอายายไปหาหมอจุฬา หมอเป่าว่าเขาบอกว่า ยายไม่มีโรคอะไรหรอก เป็นโรคขาดอาหาร ยายนะทำงานมากที่สุดเลย จนกระทั่งป่วย”

“ยายช่วยหลวงพ่อบอกบุญ ตอนแรกๆ มีกุฏิ ๕ หลังแรก โรงครัว โรงทานสำหรับหุงข้าว บ้านพักของคนในครัว ข้าวของเครื่องใช้ในครัว ยายบอกบุญเองหมด” คุณยายกรุณาเล่าให้ฟังถึงการบุกเบิกสร้างวัด ซึ่งขณะนั้นยังเรียกว่า ศูนย์พุทธจักรปฏิบัติธรรม ตอนหนึ่งว่า

“ตั้งแต่ยายเริ่มสร้างวัด สร้างศูนย์ฯ

ยายเหนื่อยทั้งกายเหนื่อยทั้งใจ ต้องรับภาระแบกศูนย์ฯ ทั้งศูนย์ฯ ว่างตลอดเวลา สมัยยายอยู่กับพ่อกับแม่ของยาย ยายทำงานหนัก แต่ยายก็มีความสุข พอมาอยู่วัดปากน้ำกินข้าวหลวงพ่อก็ไม่ต้องปกครองใครก็อยู่อย่างมีความสุข สมัยยายสาวๆ ยายเป็นคนเงียบปิดปากเงียบ ไม่พูดอะไรมาก พอมาสร้างวัดยายต้องพูดมาก คุยกับคน เป็นคนปกครองเขา ต้องรับผิดชอบ ต้องเป็นคนดู”

“คนอื่น ๆ เวลาเขานอน ก็หลับได้อย่างสบาย แต่ยายเวลาจะนอนก็นอนหลับไม่ได้ ต้องนึกว่า จะเอาสมบัติที่ไหนมาเลี้ยงเขา ต้องตั้งธรรมะตามสมบัติทุกคืน”

“ที่ศูนย์ฯ เราเป็นเหมือนครอบครัวใหญ่ ยายต้องแบกหมดทุกอย่าง เป็นทั้งพ่อบ้าน แม่บ้าน หนักมาก แบกทั้งศูนย์ฯ อยู่ตลอดเวลา คนที่อยู่ประจำในศูนย์ฯ ก็เหมือนอยู่ในรัศมีของยาย ถ้าเขาอดอยาก ไม่มีกินไม่มีใช้ก็ไม่ได้ เขาลำบากยายก็ทนไม่ได้

ต้องหาให้เขามีกินมีใช้ ไม่ให้อด ไม่ให้ลำบาก
ยายต้องรับผิดชอบปกครองเขาอยู่ ยายเหนื่อย
มาก เพราะฉะนั้น ยายจึงต้องคิดว่ากล่าว
เวลาพวกนี้เลอะ ๆ เทอะ ๆ เหลวไหล ทำอะไร
ทยาบ ๆ ยายก็ต้องบ่น ให้เขาระมัดระวังเวลา
ใช้เงินทอง แต่ว่าเขาเสร็จ ยายก็ต้องนั่งเข้าที่
ตามสมบัติ ยายจึงค่อยเบาใจไป ไม่จั่นเห็น
เขาใช้ฟุ่มเฟือย แล้วยายหนักใจ”

“ตั้งแต่เริ่มสร้างศูนย์ฯ มีปัญหามาก
พอเริ่มย้ายมาอยู่ศูนย์ฯ ยายก็ต้องรบกับ
พวกแม่ค้าออกไป เพราะมาทิ้งเศษกระดาษ
เลอะเทอะ”

“จากนั้น ก็ต้องมาปราบคนงานเจ้าชู้
กันในวัด ปราบแม่ค้าที่จะมาขายของในวัด
ทำความสะอาดห้องส้วม”(๒๐ ก.พ. ๒๕๒๖)

เคยมีผู้กราบเรียนถามท่านว่า

“เวลาที่คุณยายหนักใจ คุณยายทำ
อย่างไร”

คุณยายกรุณาตอบว่า

“ยายก็นึกถึงบุญมาก ๆ อยู่ในบุญมาก ๆ
ถึงธรรมะแล้วอธิษฐาน”

“คุณยายประสบอาการมากมาย ยาย
จึงต้องอธิษฐานว่า ให้ยายระลึกชาติตัวเอง
ได้สอนตัวเองได้ ระลึกชาติคนอื่นได้ สอน
คนอื่นได้ ทุกภพทุกชาติกระทั่งเข้าสู่นิพพาน
การระลึกชาติได้มีใช้ของง่ายนะ เพราะยาย
รบกับคนมากมายจึงต้องอธิษฐานอย่างนี้”

“และอธิษฐานอีกว่า จะมีข้าทาส
บริวารหญิงชาย ให้เป็นนักปราชญ์บัณฑิต
คนที่จะมาทำให้ร้อนกาย ร้อนใจ ทุกข์กาย
ทุกข์ใจ ให้ละลายหายสูญไปให้หมด ทุกภพ
ทุกชาติ กระทั่งเข้านิพพาน

และยังอธิษฐานว่า จะมีข้าทาสบริวาร
หญิงชาย ก็ให้เลี้ยงได้หมดให้มีกินมีใช้ตลอด
เวลา คุณยายอธิษฐานทั้งชาตินี้ และชาติ
ต่อ ๆ ไปทุกภพทุกชาติกระทั่งเข้าพระนิพพาน
ภพชาติต่อไป คงไม่ลำบากเหมือนชาตินี้
อีกแล้ว”

“กิจวัตรของคุณยาย”

“ทุกวันนี้ ยายเร่งตัวเองอยู่ตลอดเวลา ตอนเช้าสมัยก่อนที่ยายย้ายมาศูนย์ฯ ใหม่ๆ ดี ๓ ดี ๔ ยายจะลุกนั่งธรรมะ ดี ๕ ยายจะลุกขึ้นมาเก็บของจิปาละ คนที่นอนอยู่ก็จะนอนไม่ได้ ต้องลุกขึ้น

ตอนเช้าเดี๋ยวนี้ ยายไม่ค่อยมีแรงจึงได้ปล่อยให้คนอื่นทำบ้าง”(๓๐ ก.พ. ๒๕๒๔)

สำหรับกิจวัตรที่คุณยาย มีอยู่ประจำคือ

๐๗.๐๐ น. ทานข้าวเช้าเสร็จ

๐๘.๓๐ น. คุณยายจะรีบทำงานให้เสร็จ แล้วนั่งภาวนาจนถึง ๑๑.๐๐ น. เป็นประจำจะไม่ยอมให้ขาดหรือเสียเวลาไป

ตอนบ่าย คุณยายอาจไปทำอย่างอื่นบ้าง ปลุกต้นไม้หรือนั่งภาวนาบ้างก็ได้

ตอนค่ำ (ประมาณ ๑๙.๐๐ น.) คุณ

คุณยายอาจารย์ปลุกต้นไม้ ในช่วงบ่าย

ยายจะนั่งธรรมะกับหลวงปู่ จนถึง ๔ ทุ่ม แล้วจึงพักผ่อน

“สมัยแรกๆ นะ เข้ามากินข้าว แล้วก็นั่งธรรมะ นั่งถึงเพล หลังเพลแล้วก็ลงไปช่วยเขาปลุกต้นไม้ ห้าโมงเย็นก็อาบน้ำ อาบทำ ขึ้นมานั่งธรรมะไปจนถึงสี่ทุ่ม ถึงจะได้นอน”

“สิ่งสำคัญในการสร้างบารมี”

คุณยายสอนว่า “ศูนย์พุทธจักรฯ เป็นสถานที่สะอาดบริสุทธิ์ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นสถานที่สร้างบารมี เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ประพฤติพรหมจรรย์ ไม่ให้ใครมาเกี่ยวพาราสีในศูนย์ฯ ไม่ว่าจะเป็นคนใดก็ตาม จะเป็นคนงานหรือเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า จะมาเกี่ยวพาราสีในวัดไม่ได้ จะชอบกันก็ออกไปชอบกันข้างนอก จะมาทำเจ้าชู้ในวัดไม่ได้ เรื่องนี้ยายเกลียดมาก ยายเกลียดคนเจ้าชู้และเรื่องแบบนี้ ยายได้รบและปราบมาตั้งแต่สมัยยายทองสุข ลูกศิษย์ยายทองสุข คนไหนเจ้าชู้ ยาย(จันทร์) จะไปว่าเขาว่ามาปฏิบัติธรรมไม่ใช่ให้มาเจ้าชู้ ซึ่งลูกศิษย์ยายสุขก็จะโกรธ ไปฟ้องยายสุข ตั้งแต่สมัยบ้านธรรมประสิทธิ์ ยายก็ปราบไปหลายคนแล้ว”

“การสร้างบารมีของวัดเรา สร้างบารมี

เป็นหมู่เป็นคณะ ถ้าหากใครทำเรื่องชู้สาวนี้เกิดขึ้นเป็นตัวอย่าง ก็เรียกได้ว่า เป็นการทำลายส่วนรวม เป็นการทำลายวัดและทำลายศาสนา”(๒๒ ก.พ. ๒๕๒๔)

“การเตรียมงาน เตรียมความพร้อม”

วัดพระธรรมกาย มีการจัดงานบุญใหญ่ ด้วยความมีระบบระเบียบสวยงาม ทั้งนี้เพราะมีคุณยายได้วางแบบแผนให้เป็นตัวอย่างยึดถือปฏิบัติ ดังคุณยายท่านกรุณาสั่งสอนครั้งหนึ่งว่า

“การเตรียมงานเวลามีงานบุญใหญ่ จะต้องเตรียมให้พร้อมก่อนที่แขกจะมา สมัยยายอยู่บ้านธรรมประสิทธิ์ ยายจะเตรียมทุกอย่างในบ้านให้เรียบเป็นระเบียบ และพร้อม

เข้าที่นี้ถึงบุญแล้วอธิษฐาน” (๑๓ มี.ค. ๒๕๒๖)

“ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ”

“ตัวยาย กายหยาบนี้ช่วยอะไรใคร ไม่ได้หรอกนะ ที่ช่วยสร้างศูนย์ฯ ขึ้นมาได้ ต้องอาศัยธรรมกายในตัวยายเท่านั้น ตัวยายก็ช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยพระธรรมกายในตัวของยายช่วยยาย ธรรมกาย คือ กายของพระพุทธเจ้า แต่ยายยังไม่ใช่พระพุทธเจ้านะ” (๒๖ ก.พ. ๒๕๒๗)

พระเดชพระคุณหลวงพ่อดมขโย ได้กล่าวถึงคุณยายตอนหนึ่งว่า

“สมัยนั้นหลวงพ่อชวนยาย ไปตรวจดูศูนย์พุทธจักรฯ ดูได้รอบ สบายใจก็กลับ (วัดปากน้ำ) ไม่มียาย ไม่มีทางสำเร็จ ยายเป็นหลักเป็นประธานจริงๆ หลวงพ่อแคว่าง

งานก่อสร้าง จะเอาอย่างไร แล้วบอกท่าน ยายพูดคำเดียว ‘ค่ะ’ นั่งเข้าที่เลย ทำวิชาอย่างเดียวทำจนสร้างวัดสำเร็จ ยายรักสันโดษ ชอบหลับตา ท่านจะให้หลับตาอย่างเดียว เรื่องของยายงดงามตลอดทุกช่วงชีวิต” (ม.ค. ๒๕๔๓)

เรื่องการรักษากฎระเบียบวินัยนั้น คุณยายเป็นผู้เข้มงวดอย่างยิ่ง เพราะจะได้เป็นแบบอย่างที่จะทำให้ทำงานใหญ่ๆ ในอนาคตได้ ซึ่งคุณยายเล่าว่า

“ยายทำงานหนักมาตลอด ตั้งแต่เด็กจนกระทั่งเดี๋ยวนี้ ยายอาศัยความอดทนทุกอย่างเรื่องทุกอย่าง แต่ละเรื่องยายรู้ทั้งหมด เรื่องไม่ดี ยายต้องนั่งเข้าที่แก้ไขแทบแยะ ยิ่งอายุมากก็เหนื่อยมาก ดีแต่ว่ายายเป็นคนแรกที่เกิดสร้างวัดตั้งแต่เริ่มต้น จึงต้องพยายามอดทนต่อสู้ทุกอย่างจนถึงบัดนี้ เพราะคิดว่าเราเริ่มไวแล้ว ต้องเอาให้ดี เอาให้ได้ตลอด ดินะที่ยังมีชีวิตอยู่ ถ้าไม่มียายอยู่

ทุกอย่างก่อนที่แขกคนแรกจะมาถึง แล้วยายจะนั่งรอแขกอย่างใจเย็น ไม่ต้องรีบร้อนเลย”

“สมัยที่ยายย้ายมาศูนย์ฯ บ้านก็กวาดยังไม่เสร็จ ลูกก็ต้องรีบๆ ถู ยายต้องคอยรบให้เสร็จก่อนที่แขกจะมาถึงศูนย์ฯ ในวันอาทิตย์ต้นเดือน เพราะฉะนั้น การเตรียมงานต้องเตรียมให้พร้อมทุกอย่างก่อนที่แขกจะมาถึงให้นั่งรอแขก ไม่ใช่จะต้องรีบร้อน และเตรียมตัวไม่พร้อมในขณะที่แขกมาถึง”

“พวกเราอายุยังน้อย ยังหนุ่มยังแน่นอยู่ มีแรงให้รีบทำเสียแต่ยังมีแรง พออายุมากอย่างยายแล้วทำไมไหว จะได้ไม่เสียดายไม่เสียใจทีหลัง ต้องรีบโกยบุญในตอนนี้ ถ้าไม่ทำตอนนี้ก็ไม่ว่าจะไปทำเมื่อไร”

“ทุกอย่างตัดสินใจด้วยบุญ คนมีบุญมากก็ต้องมาอยู่แนวหน้า คนมีบุญน้อยก็อยู่แนวหลัง เราอยากอยู่แนวหน้าหรือแนวหลัง”

“ยายไม่ชอบคนสกปรก เกลียดคนสกปรก ยายอธิษฐานจิตอยู่เสมอว่า ใครที่

สกปรก ไม่มีศีล ไม่มีสัจย์ ไม่มีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ให้ห่างไกลออกไปจากตัวของข้าพเจ้า รัศมีบุญของยายแผ่ไปไกลเท่าใดก็ขอให้คนสกปรกพ้นออกไปจากรัศมีบุญของยาย”(๒๐ ก.พ. ๒๕๒๔)

“ยายจะเรียกบุญใหญ่ บุญละเอียดให้มาเป็นสมบัติ ให้เขากิน เขาใช้กัน เหนื่อยเท่าไรไม่ว่า ให้มีสมบัติเลี้ยงเขาให้อิ่ม ขอแต่อย่าทำเลอะเทอะสกปรก ยายไม่ชอบ ใครทำจะต้องถูกบ่น เรื่องความสะอาดนี้ยายต้องวางกฎเกณฑ์ เพราะเห็นตัวอย่างข้อเสียหายที่อื่นมามากแล้ว วัดของเราต้องแก้ไขกันให้เรียบร้อย ยายจะตามสมบัติมาให้”

“ยายไม่เคยกลัวเลยว่า จะขาดคนตั้งแต่สมัยอยู่บ้านหลังเล็กแล้วว่า ยายไม่ขาดคนเลย ยายไม่กลัวเลย ถ้ากลัวขาดคนจะทำงานใหญ่ไม่ได้ ที่ยายไม่กลัวขาดคนเพราะยายมีธรรมะ ยายเรียกบุญอธิษฐาน ให้มีข้าทาสบริวารหญิงชาย ไม่ให้ขาดแคลนเลย ยาย

จะขนาดไหน เพราะฉะนั้นเราต้องช่วยกัน
รักษากฎวินัยให้เนียบไปเลย อย่าให้ใครมา
ทำของเราเสียได้ เราต้องช่วยกันทุกคน”(มี.ค.
๒๕๒๕)

นอกจากนี้ ก็ยังมีกฎระเบียบต่างๆ
เพื่อความเรียบร้อยงดงามในการประพฤติ
ปฏิบัติธรรมในวัดพระธรรมกายเช่น ห้ามเปิด
วิทยุในรถยนต์บริเวณวัด ห้ามเกี่ยวพาราสี
ฯลฯ

คุณยายเล่าว่า

“วัดเราต่างกับวัดอื่นๆ เพราะวัด
เรา ยายวางกฎระเบียบวินัยตามแบบของ
หลวงพ่อดาวพิกุล ยายเอามาจากหลวงพ่อดาว
พิกุล” (๑๒ ส.ค. ๒๕๒๓)

ความสะอาด และความมีระเบียบวินัย
ของคนและสถานที่เป็นสิ่งสำคัญที่เชิดหน้า
ชูตาและดึงดูดให้คนทั้งหลายมาวัด เป็น
คุณสมบัติเด่น และมีเสน่ห์ของวัดพระธรรม
กายอย่างสำคัญ ที่ทำให้ผู้ได้มาพบเห็นต้อง

ประทับใจกลับไป และนำไปเป็นแบบอย่าง
ในการดำรงชีวิตของครอบครัว และสถานที่
ของตนๆ

ความอดทนเข้มแข็งอย่างยิ่งของ
คุณยาย เป็นเครื่องหล่อหลอมให้เกิดความ
สามัคคีของหมู่คณะ ความรักธรรมะของ
คุณยาย เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ทำให้ทุกอย่าง
ประสบความสำเร็จ ดังที่คุณยายกล่าวว่า

“ยายรักธรรมะอย่างเดียว รักสุดชีวิต
เพราะฉะนั้นเวลายายจะทำอะไร คิดอะไร
ยายจะนั่งธรรมะอย่างเดียว อย่างอื่นไม่คิดถึง”

ทั้งหมดนี้ เป็นเพราะคุณธรรมอัน
ยิ่งใหญ่ของคุณยายทั้งสิ้น

คุณยายอาจารย์ในช่วงเดือนมกราคม ที่หน้าอุโบสถวัดพระธรรมกาย ไกล่ทอระมั่ง พ.ศ. ๒๕๓๖

“กฏระเบียบของศูนย์ พุทธจักรปฏิบัติธรรม”

ศูนย์พุทธจักรฯ เป็นบุญสถานของ
พุทธศาสนิกชนทุกท่าน เป็นสถานที่ที่
ต้องการความสงบ สะอาด เรียบร้อย และ
สำรวม อันเป็นเอกลักษณ์ของพุทธศาสนา
ฉะนั้นโปรดช่วยกันจรรโลงพุทธศาสนา ให้
เจริญรุ่งเรืองสืบไป ด้วยการปฏิบัติตามกฏ
ระเบียบดังต่อไปนี้เป็นอย่างเคร่งครัด คือ

- ห้ามสูบบุหรี่ ตลอดจนไม่นำสิ่ง
เสพติดมีนเมาให้โทษทุกชนิดเข้ามา
- ห้ามนำสินค้า หรือของใดๆ เข้ามา
จำหน่าย
- ห้ามเรียไร และแจกใบฎีกาทุกชนิด
- ห้ามอ่าน หรือน่านสพ.หรือสิ่งตีพิมพ์
ที่ทำให้รบกวนใจเข้ามา
- ห้ามเปิดวิทยุ เครื่องกระจายเสียง

แผ่นป้ายกฏระเบียบของศูนย์พุทธจักรฯ
ติดอยู่หน้าอาคารดาวดั่งส์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๑

และเทปบันทึกเสียงเพลง

- ห้ามโฆษณาชวนเชื่อ หาเสียงใดๆ
ควรพูดเฉพาะคำจริงและเกิดประโยชน์
- ห้ามร้องรำทำเพลง หรือแสดงการ
ละเล่นทุกชนิด
- ห้ามเกี่ยวพาราสี และทำนายทาย
หักโงคชะตา

- ห้ามปล่อยสัตว์ ภายในบริเวณก่อนได้รับอนุญาต

- โปรดแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย และไม่คะนองมือ คะนองเท้า ตลอดจนไม่นอนเล่นภายในบริเวณวัด อันเป็นภาพไม่น่าดู

“บัณฑิตย่อมรับรู้
และปฏิบัติตามระเบียบวินัย”

“คุณยายสร้างวัด
สร้างพระ สร้างคน”

การบุกเบิกสถานที่ มีสภาพทุรกันดาร จากทุ่งนาฟ้าโล่งให้กลายเป็นศูนย์พุทธจักร ปฏิบัติธรรม และกว่าจะกลายเป็นวัดพระธรรมกายดังเช่นทุกวันนี้ ล้วนผ่านอุปสรรคมากมาย ปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งเกิดจากบุคคลภายนอกและภายใน ทั้งเกิดจากความไม่พร้อม

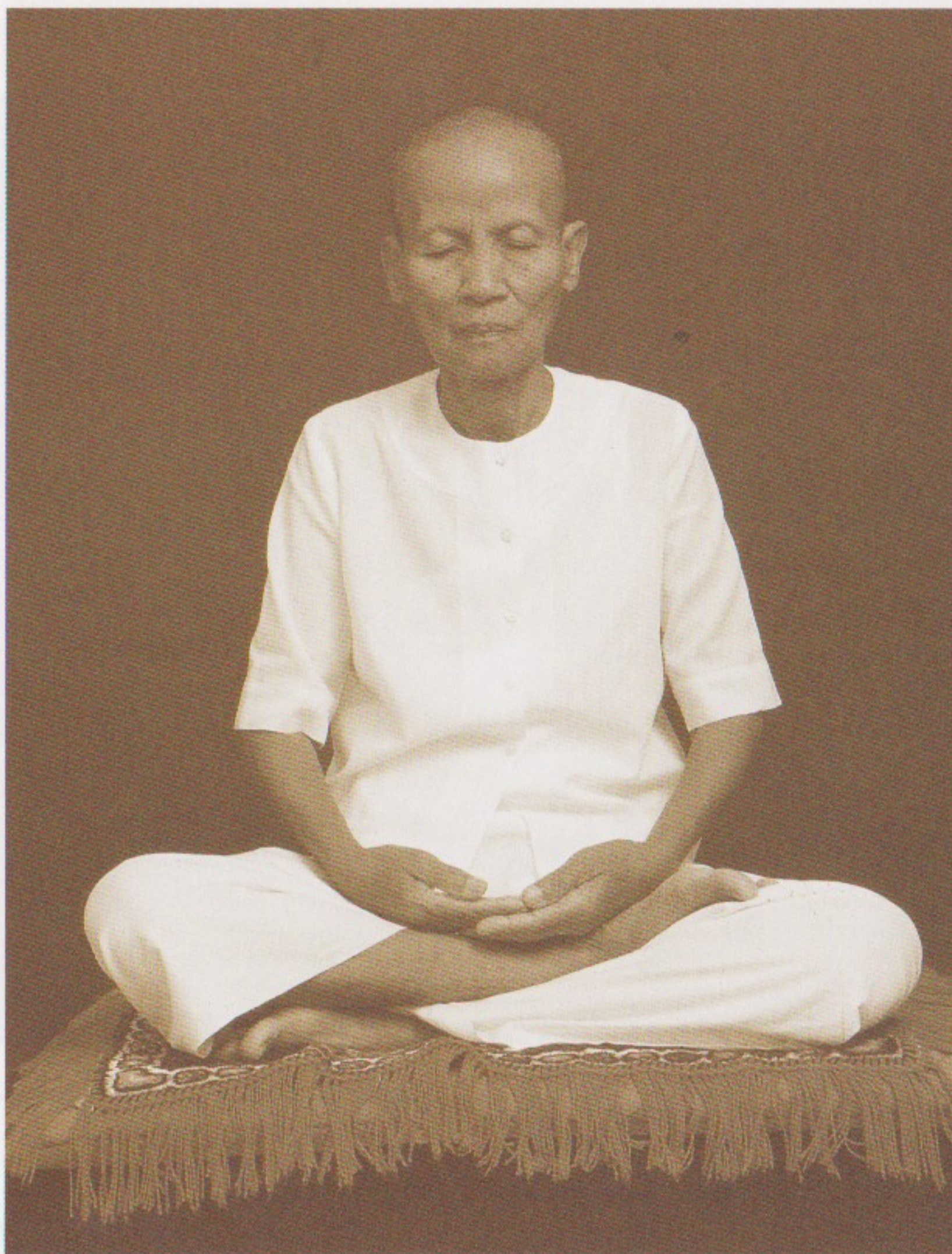
ของทุน อุปกรณ์ วัสดุสิ่งก่อสร้างต่างๆ ไม่น่าเชื่อว่า ท่ามกลางปัญหาที่รุมเร้า และขณะที่การอบรมธรรมภาคปฏิบัติก็ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องพร้อมกับงานที่กำลังเริ่มขยาย ผู้เป็นหลักในการนำฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหลาย คือ คุณยาย ผู้หญิงร่างเล็ก ที่มีจิตใจเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว ขณะเดียวกันก็สร้างความสามัคคี ประนีประนอม เป็นบุคคลที่เป็นศูนย์รวมแห่งความเชื่อถือศรัทธาของศิษยานุศิษย์ ที่นับวันเริ่มจะหลั่งไหลเข้ามาร่วมในเส้นทางการสร้างบารมีมากขึ้นๆ คุณยายท่านอาศัยหลักธรรมอะไร คุณยายท่านสามารถนำหมู่คณะก้าวมาจนถึงทุกวันนี้ได้อย่างไร หรือคุณยายท่านได้จัดการบริหารงานอย่างไร วัดพระธรรมกาย จึงเป็นวัดหนึ่งที่โดดเด่นในพระพุทธศาสนายุคปัจจุบัน จากบ้านหลังเล็กจนกลายเป็นบ้านหลังใหญ่ จนแผ่ขยายออกไปทั่วโลก รายละเอียดและประสบการณ์ทั้งหลายดังกล่าว จะได้นำมาเล่าถ่ายทอดในหนังสือเล่มต่อไป

คุณยายกับสาธุชนที่หลังไหลมาปฏิบัติธรรม ที่วัดพระธรรมกายเป็นเรือนแสน พ.ศ.๒๕๔๐

วัดพระธรรมกาย

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

สมาธิ คือ ความสงบ
สบาย และ ความรู้สึก
เป็นสุข อย่างยิ่ง ที่
มนุษย์สามารถสร้าง
ขึ้นได้ด้วยตนเอง

เป็นสิ่งที่พระพุทธศาสนา กำหนด
เอาไว้เป็นข้อควรปฏิบัติ เพื่อการดำรงชีวิต
ทุกวันอย่างเป็นสุข ไม่ประมาท เต็มไปด้วย
สติสัมปชัญญะและปัญญา อันเป็นเรื่องไม่
เหลือวิสัย ทุกคนสามารถปฏิบัติได้ง่าย ดัง
วิธีปฏิบัติที่พระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี
(สด จนทสโร) หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ
ได้เมตตาสั่งสอนไว้ดังนี้

๑. กราบบูชาพระรัตนตรัย เป็นการ
เตรียมตัวเตรียมใจให้นุ่มนวลไว้เป็นเบื้องต้น
แล้วสมาทานศีลห้าหรือศีลแปด เพื่อย้ำความ
มั่นคงในคุณธรรมของตนเอง

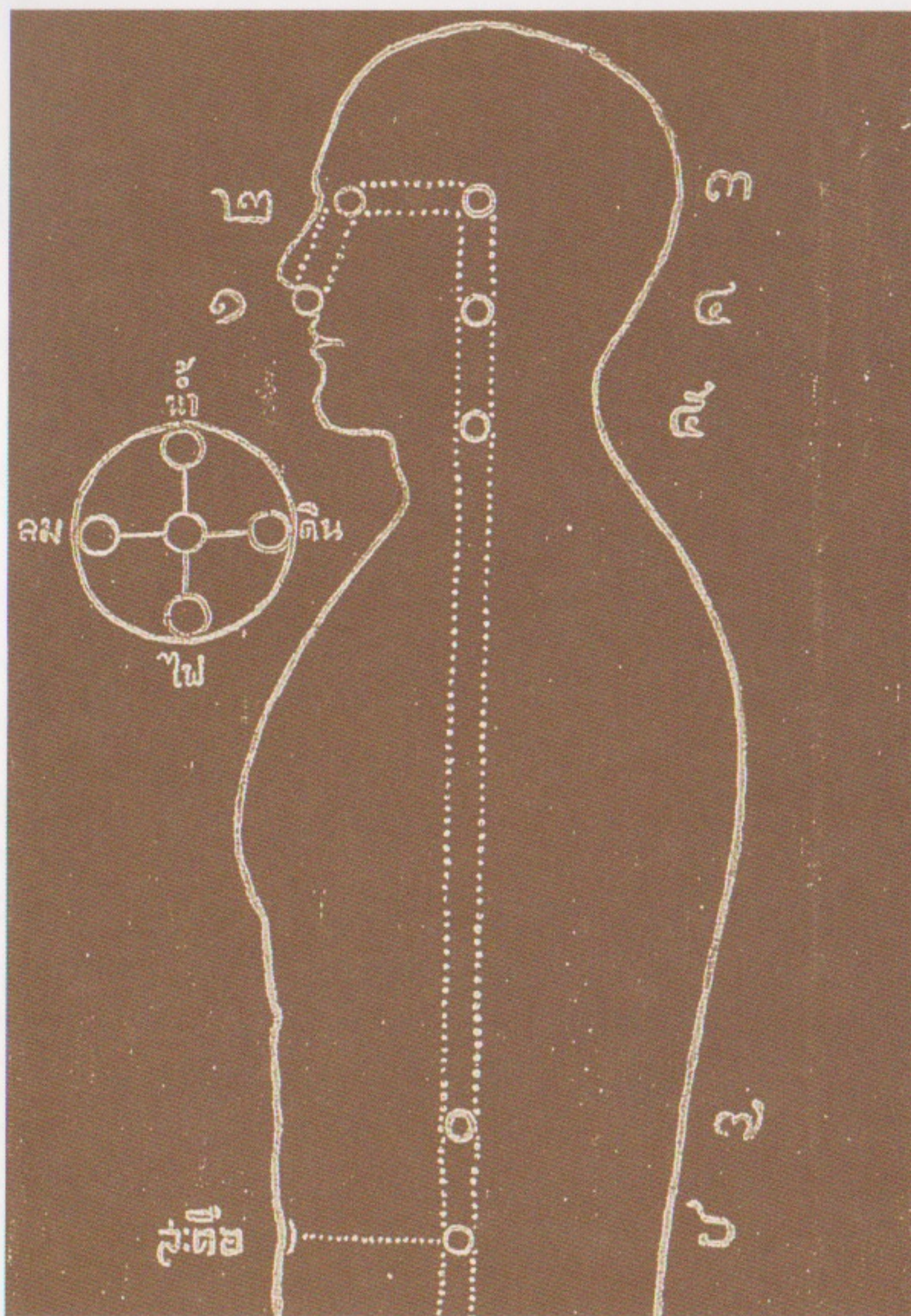
๒. คุณเข้า หรือนั่งพับเพียบสบายๆ
ระลึกถึงความดีที่ได้กระทำแล้วในวันนี้ ใน
อดีต และที่ตั้งใจจะทำต่อไปในอนาคต จน
ราวกับว่าร่างกายทั้งหมดประกอบขึ้นด้วย
ธาตุแห่งคุณงามความดีล้วนๆ

๓. นั่งขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย
มือขวาทับมือซ้าย นิ้วชี้ขวาจรดนิ้วหัวแม่มือ

ซ้าย นิ่งให้อยู่ในจังหวะพอดี ไม่ฝืนร่างกาย
มากจนเกินไป ไม่ถึงกับเกร็ง แต่อย่าให้
หลังโค้งงอ หลังตาพอสบายคล้ายกับกำลัง
พักผ่อน ไม่บีบกล้ามเนื้อตา หรือว่าขมวดคิ้ว
แล้วตั้งใจมัน วางอารมณ์สบาย สร้างความ
รู้สึกให้พร้อมทั้งกายและใจ ว่ากำลังจะเข้าไป
สู่ภาวะแห่งความสงบสบายอย่างยิ่ง

๔. นึกกำหนดนิมิตเป็นดวงแก้วกลม
ใสขนาดเท่าแก้วตาดำ ใสสนิทปราศจากราคี
หรือรอยตำหนิใดๆ ขาวใส เย็นตาเย็นใจ
ดังประกายของดวงดาว ดวงแก้วกลมใสนี้
เรียกว่าบริกรรมนิมิต นึกสบายๆ นึกเหมือน
ดวงแก้วนั้นมานิ่งสนิทอยู่ ณ ศูนย์กลางกาย
ฐานที่เจ็ด นึกไปภาวนาไปอย่างนุ่มนวล เป็น
พุทธานุสติว่า “สัมมา อะระหัง” หรือค่อยๆ
น้อมนึกดวงแก้วกลมใสให้ค่อยๆ เคลื่อนเข้า
สู่ศูนย์กลางกายตามแนวฐาน โดยเริ่มต้น
ตั้งแต่ฐานที่หนึ่งเป็นต้นไป (ดูภาพแสดงที่ตั้ง
จิตทั้ง ๗ ฐาน) น้อมด้วยการนึกอย่างง่าย ๆ

สบายๆ ใจเย็นๆ ไปพร้อมๆ กับคำภาวนา
อนึ่ง เมื่อนิมิตดวงใสและกลมสนิท
ปรากฏแล้ว ณ กลางกาย ให้วางอารมณ์
สบายๆ กับนิมิตนั้นจนเหมือนกับว่าดวงนิมิต
เป็นส่วนหนึ่งของอารมณ์ แต่ต้องไม่นึกเสียดาย
หากดวงนิมิตนั้นเกิดอันตรธานหายไป ให้วาง
อารมณ์สบาย แล้วนึกนิมิตนั้นขึ้นมาใหม่แทน
ดวงเก่า หรือเมื่อนิมิตนั้นไปปรากฏที่อื่นที่
มิใช่ศูนย์กลางกาย ให้ค่อยๆ น้อมนิมิตเข้า
มาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่มีการบังคับ และ
เมื่อนิมิตมาหยุดสนิท ณ ศูนย์กลางกาย ให้
วางสติลงไปยังจุดศูนย์กลางของดวงนิมิต
ด้วยความรู้สึกคล้ายมีดวงดาวดวงเล็กๆ อีก
ดวงหนึ่งซ้อนอยู่ตรงกลางดวงนิมิตดวงเดิม
แล้วสนใจเอาใจใส่แต่ดวงเล็กๆ ตรงกลางนั้น
ไปเรื่อย ๆ ใจจะปรับจนหยุดได้ถูกส่วน แล้ว
จากนั้นทุกอย่างจะค่อยๆ ปรากฏให้เห็นได้
ด้วยตนเอง เป็นภาวะของดวงกลมที่ทั้งใส
ทั้งสว่าง ผุดซ้อนขึ้นมาจากกึ่งกลางดวงนิมิต

ภาพแสดงที่ตั้งจิตทั้ง ๗ จาน

- ฐานที่ ๑ ปากช่องจุ่มก { หญิงข้างซ้าย
ชายข้างขวา

- ฐานที่ ๒ เพลตา { หญิงข้างซ้าย
ชายข้างขวา

ฐานที่ ๓ จอมประสาท

ฐานที่ ๔ ช่องเพดาน

ฐานที่ ๕ ปากช่องลำคอ

ฐานที่ ๗ ศูนย์กลางกายที่ตั้งจิตถาวร

ฐานที่ ๖ ศูนย์กลางกายระดับสะดือ

ภาพแสดงที่ตั้งจิตทั้ง ๗ฐาน

ฐานที่ ๑ ปากช่องจมูก { หึงข้างซ้าย
 ข้างขวา

ฐานที่ ๒ เพลาตา { หึงข้างซ้าย
 ข้างขวา

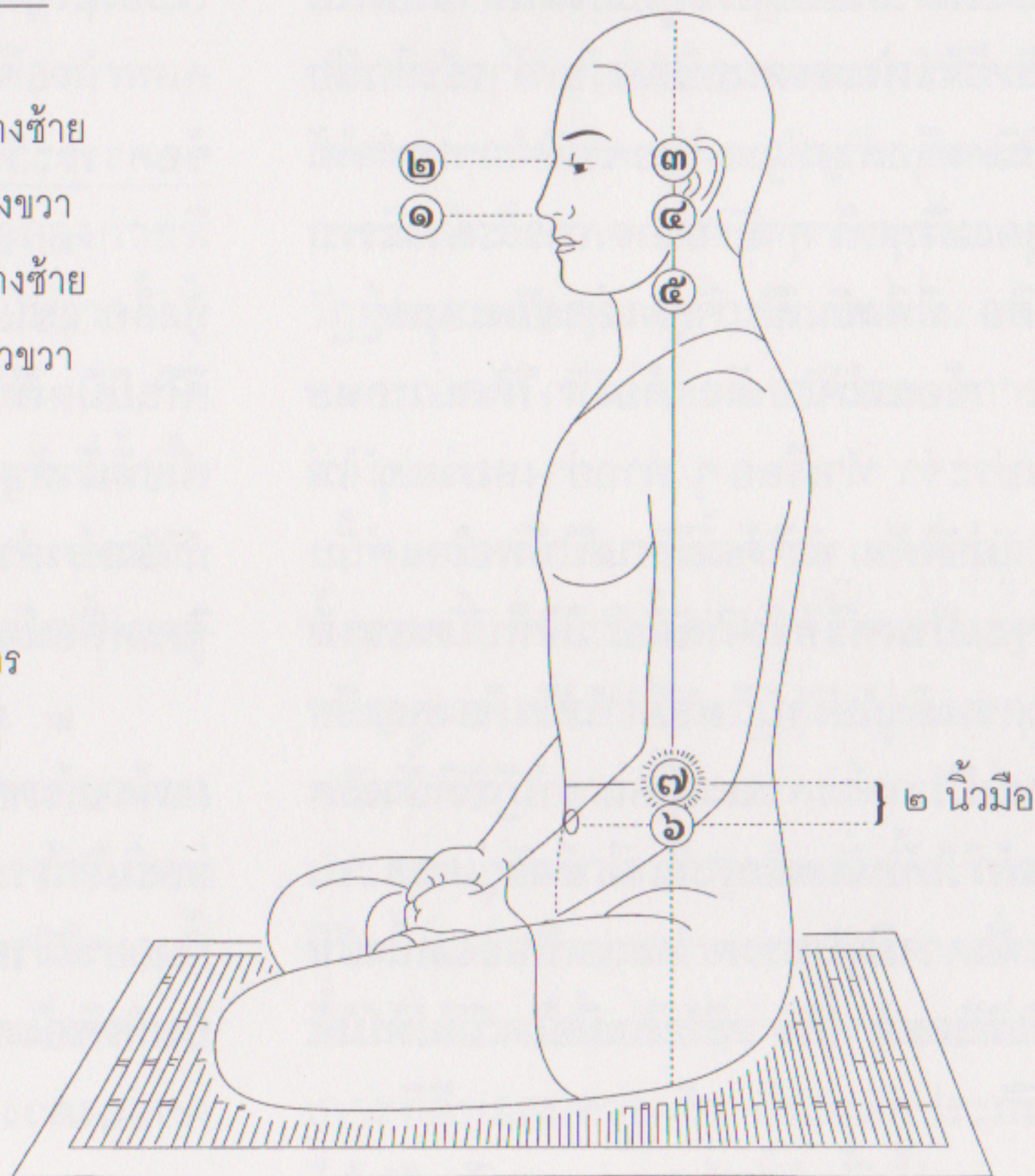
ฐานที่ ๓ จอมประสาท

ฐานที่ ๔ ช่องเพดาน

ฐานที่ ๕ ปากช่องลำคอ

ฐานที่ ๗ ศูนย์กลางกายที่ตั้งจิตถาวร

ฐานที่ ๖ ศูนย์กลางกายระดับสะดือ

ตรงที่เราเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ

ดวงนี้เรียกว่า ดวงธรรม หรือ ดวงปฐมมรรค อันเป็นประตูเบื้องต้นที่จะเปิดไปสู่หนทางแห่งมรรคผลนิพพาน การระลึกนึกถึงนิมิตหรือดวงปฐมมรรค เราสามารถทำได้ในทุกแห่งทุกที่ ทุกอิริยาบถ เพราะดวงธรรมนี้ คือ ที่พึ่งอันเป็นที่สุดแล้วของมนุษย์

ข้อแนะนำ คือ ต้องทำให้สม่ำเสมอเป็นประจำ ทำเรื่อยๆ ทำอย่างสบายๆ ไม่เร่ง ไม่บังคับ ทำได้แคไหนก็ให้พอใจแค่นั้น อันจะเป็นเครื่องสกดกัน มิให้เกิดความอยากจนเกินไป จนถึงกับทำให้ใจต้องสูญเสียความเป็นกลาง และเมื่อการปฏิบัติบังเกิดผลแล้ว ให้หมั่นตรึงระลึกนึกถึงอยู่เสมอ จนกระทั่งดวงปฐมมรรค กลายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับลมหายใจ หรือนึกเมื่อใดเป็นเห็นได้ทุกที่

อย่างนี้แล้ว ผลแห่งสมาธิจะทำให้ชีวิตดำรงอยู่บนเส้นทางแห่งความสุข ความ

สำเร็จ และความไม่ประมาทได้ตลอดไป ทั้งยังจะทำให้สมาธิละเอียดอ่อนก้าวหน้าไปเรื่อยๆ ได้อีกด้วย

ข้อควรระวัง

๑. อย่าใช้กำลัง คือ ไม่ใช่กำลังใดๆ ทั้งสิ้น เช่น ไม่บีบกล้ามเนื้อตา เพื่อให้ให้เห็นนิมิตเร็วๆ ไม่เกร็งแขน ไม่เกร็งกล้ามเนื้อหน้าท้อง ไม่เกร็งตัว ฯลฯ เพราะการใช้กำลังตรงส่วนไหนของร่างกายก็ตาม จะทำให้จิตเคลื่อนจากศูนย์กลางกายไปสู่จุดนั้น

๒. อย่าอยากเห็น คือ ทำใจให้เป็นกลาง ประคองสติมิให้เผลอจากบริกรรมภาวนา และบริกรรมนิมิต ส่วนจะเห็นนิมิตเมื่อใดนั้นอย่ากังวล ถ้าถึงเวลาแล้วย่อมเห็นเอง การบังเกิดของดวงนิมิต อุปมาเสมือนการขึ้นและตกของดวงอาทิตย์ ไม่อาจจะเร่งเวลาได้

๓. อย่ากังวลถึงการกำหนดลมหายใจ เข้าออก เพราะการฝึกสมาธิเจริญภาวนาวิชา

กรรมกาย อาศัยการกำหนดอาโลกกสิน คือ
กสินความสว่างเป็นบาทเบื้องต้น เมื่อเกิด
นิमितเป็นดวงสว่าง แล้วค่อยเจริญวิปัสสนา
ในภายหลัง จึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนด
ลมหายใจเข้าออกแต่ประการใด

๔. ให้ตั้งใจไว้ที่ศูนย์กลางกายที่
เดียว เมื่อเลิกจากนั่งสมาธิแล้ว ไม่ว่าจะอยู่
ในอิริยาบถใดก็ตาม เช่น ยืนก็ดี เดินก็ดี
นอนก็ดี หรือนั่งก็ดี ไม่ควรย้ายฐานที่ตั้งจิต
ไปไว้ที่อื่น ให้ตั้งใจบริกรรมภาวนา พร้อมกับ
นึกถึงบริกรรมนิमितเป็นดวงแก้วใส ควบคู่
กันตลอดไป

๕. นิมิตต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะต้องน้อม
ไปตั้งไว้ที่ศูนย์กลางกายทั้งหมด ถ้านิมิตที่
เกิดขึ้นแล้วหายไป ก็ไม่ต้องตามหา ให้ภาวนา
ระคองใจต่อไปตามปกติ ในที่สุดเมื่อจิตสงบ
นิมิตย่อมปรากฏขึ้นใหม่อีก

สำหรับผู้ที่นั่งถือพระพุทธรูป
เพียงเพื่ออารมณ์ประดับกาย หรือเพื่อเป็น

พิธีการชนิดหนึ่ง หรือผู้ที่ต้องการฝึกสมาธิ
เพียงเพื่อให้เกิดความสบายใจ จะได้เป็นการ
พักผ่อน หลังจากการปฏิบัติหน้าที่ภารกิจ
ประจำวัน โดยไม่ปรารถนาจะทำให้ถึงที่สุด
แห่งกองทุกข์ยังคิดอยู่ว่าการอยู่กับบุตร-ภรรยา
การมีหน้ามีตาทางโลก การท่องเที่ยวอยู่ใน
วิภวสงสารเป็นสุขกว่าการเข้านิพพาน เสมือน
ทหารเกณฑ์ ที่ไม่คิดจะเอาดีในราชการอีก
ต่อไปแล้ว

การฝึกสมาธิเบื้องต้น เท่าที่กล่าวมา
ทั้งหมดนี้ ก็พอเป็นปัจจัยให้เกิดความสุขได้
พอสมควร เมื่อชักซ้อมปฏิบัติอยู่เสมอๆ ไม่
ทอดทิ้งจนได้ดวงปฐมมรรคแล้ว ก็ให้หมั่น
ระคอง รักษาดวงปฐมมรรคนั้นไว้ตลอด
ชีวิต และอย่ากระทำความชั่วอีก เป็นอัน
มั่นใจได้ว่า ถึงอย่างไรชาตินี้ ก็พอมีที่พึ่งที่
เกาะที่ดีพอสมควร คือ เป็นหลักประกันได้
ว่าจะไม่ต้องตกนรกแล้วทั้งชาตินี้ และชาติ
ต่อๆ ไป

ประโยชน์ของการฝึกสมาธิ

๑. ผลต่อตนเอง

๑.๑ ด้านสุขภาพจิต

- ส่งเสริมให้คุณภาพของใจดีขึ้น คือ ทำให้จิตใจผ่องใส สะอาด บริสุทธิ์ สงบ เยือกเย็น ปลอดโปร่ง โล่ง เบา สบาย มีความจำ และสติปัญญาดีขึ้น

- ส่งเสริมสมรรถภาพทางใจ ทำให้คิดอะไรได้รวดเร็ว ถูกต้อง และเลือกคิดแต่ในสิ่งที่ดีเท่านั้น

๑.๒ ด้านพัฒนาบุคลิกภาพ

- จะเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี กระฉับ กระเฉง กระปรี้กระเปร่า มีความองอาจ สง่างามผ่าเผย มีผิวพรรณผ่องใส

- มีความมั่นคงทางอารมณ์ หนักแน่น เยือกเย็นและเชื่อมั่นในตนเอง

- มีมนุษยสัมพันธ์ดี วางตัวได้เหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นผู้มีเสน่ห์ เพราะไม่มักโกรธ มีความเมตตากรุณาต่อบุคคลทั่วไป

๑.๓ ด้านชีวิตประจำวัน

- ช่วยให้คลายเครียด เป็นเครื่องเสริมประสิทธิภาพในการทำงานและการศึกษาเล่าเรียน

- ช่วยเสริมให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง เพราะร่างกายกับจิตใจย่อมมีอิทธิพลต่อกัน ถ้าจิตใจเข้มแข็งย่อมเป็นภูมิคุ้มกันโรคไปในตัว

๑.๔ ด้านศีลธรรมจรรยา

- ย่อมเป็นผู้มีสัมมาทิฐิ เชื้อกฎแห่งกรรม สามารถคุ้มครองตนให้พ้นจากความชั่วทั้งหลายได้ เป็นผู้มีความประพฤติดี เนื่องจากจิตใจดี ทำให้ความประพฤติทางกายและวาจาดีตามไปด้วย

- ย่อมเป็นผู้มีความมักน้อย สันโดษ รักสงบและมีขันติเป็นเลิศ

- ย่อมเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เห็นประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

- ย่อมเป็นผู้มีสัมมาคารวะ มีความ
อ่อนน้อมถ่อมตน

๒. ผลต่อครอบครัว

๒.๑ ทำให้ครอบครัวมีความสุข
เพราะสมาชิกในครอบครัวเห็นประโยชน์ของ
การประพฤติธรรม ทุกคนตั้งมั่นอยู่ในศีล
ปกครองกันด้วยธรรม เด็กเคารพผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่
เมตตาเด็ก ทุกคนมีความรักใคร่สามัคคี เป็น
น้ำหนึ่งใจเดียวกัน

๒.๒ ทำให้ครอบครัวมีความเจริญ
ก้าวหน้า เพราะสมาชิกต่างก็ทำหน้าที่ของ
ตนโดยไม่บกพร่อง เป็นผู้มีใจคอหนักแน่น
เมื่อมีปัญหาครอบครัว หรือมีอุปสรรคใดๆ
ย่อมร่วมใจกันแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้

๓. ผลต่อสังคมและประเทศชาติ

๓.๑ ทำให้สังคมสงบสุข ปราศจาก
ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมอื่นๆ
เพราะปัญหาทั้งหลายที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่
ว่าจะเป็นปัญหาการฆ่า ข่มขืน โจรผู้ร้าย

การทุจริตคอร์รัปชัน ล้วนเกิดขึ้นมาจาก
คนที่ขาดคุณธรรม เป็นผู้มีจิตใจอ่อนแอ
หวั่นไหวต่ออำนาจสิ่งยั่วยวน หรือกิเลส
ได้ง่าย ผู้ที่ฝึกสมาธิย่อมมีจิตใจเข้มแข็ง มี
คุณธรรมในใจสูง ถ้าแต่ละคนในสังคมต่าง
ฝึกฝนอบรมใจของตนให้หนักแน่นมั่นคง
ปัญหาเหล่านี้ก็จะไม่เกิดขึ้น ส่งผลให้สังคม
สงบสุขได้

๓.๒ ทำให้เกิดความมีระเบียบวินัย
และเกิดความประหยัด ผู้ที่ฝึกใจให้ตั้งงามด้วย
การทำสมาธิอยู่เสมอ ย่อมเป็นผู้รักความมี
ระเบียบวินัย รักความสะอาด ดังนั้นบ้าน
เมืองเราก็จะสะอาดน่าอยู่ ไม่มีคนมกง่ายทิ้ง
ขยะลงบนพื้นถนน ทุกคนมีความเคารพ
กฎหมายของบ้านเมือง จะข้ามถนนก็เฉพาะ
ตรงทางข้าม เป็นต้น เป็นเหตุให้ประเทศชาติ
ไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ เวลาและกำลัง
เจ้าหน้าที่ ที่จะไปใช้สำหรับแก้ปัญหาที่เกิด
ขึ้น จากการไม่มีระเบียบวินัยของประชาชน

๓.๓ ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้า เมื่อ
สมาชิกในสังคมมีสุขภาพจิตดี รักความเจริญ
ก้าวหน้า มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง
ย่อมส่งผลให้สังคมเจริญก้าวหน้าตามไปด้วย
และเมื่อมีกิจกรรมส่วนรวม สมาชิกในสังคม
ก็ย่อมพร้อมที่จะสละความสุขส่วนตนให้ความ
ร่วมมือกับส่วนรวมอย่างเต็มที่ และถ้ามีผู้
ไม่ประสงค์ดีต่อสังคม จะมาอยู่แยกให้เกิดความ
แตกแยกก็จะเป็นผลสำเร็จ เพราะสมาชิก
ในสังคมเป็นผู้มีจิตใจหนักแน่น มีเหตุผลและ
เป็นผู้รักสงบ

๔. ผลต่อศาสนา

๔.๑ ทำให้เข้าใจพระพุทธศาสนาได้
อย่างถูกต้อง และรู้ซึ่งถึงคุณค่าของพระพุทธ
ศาสนา รวมทั้งรู้เห็นด้วยตัวเองว่า การฝึก
สมาธิไม่ใช่เรื่องเหลวไหล หากแต่เป็นวิธีเดียว
ที่จะทำให้พ้นทุกข์เข้าสู่นิพพานได้

๔.๒ ทำให้เกิดศรัทธา ตั้งมั่นใน
พระรัตนตรัย พร้อมที่จะเป็นทนายแก้ต่างให้

กับพระศาสนา อันจะเป็นกำลังสำคัญในการ
เผยแผ่การปฏิบัติธรรมอย่างถูกต้อง ให้แพร่
หลายไปอย่างกว้างขวาง

๔.๓. เป็นการสืบอายุพระพุทธศาสนา
ให้เจริญรุ่งเรืองตลอดไป เพราะตราบไต่ที่
พุทธศาสนิกชน ยังสนใจปฏิบัติธรรมเจริญ
ภาวนาอยู่ พระพุทธศาสนาก็จะเจริญรุ่งเรือง
อยู่ตราบนั่น

๔.๔ จะเป็นกำลังส่งเสริมทะนุบำรุง
ศาสนา โดยเมื่อเข้าใจซาบซึ้งถึงประโยชน์
ของการปฏิบัติธรรมด้วยตนเองแล้ว ย่อมจะ
ชักชวนผู้อื่นให้ทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนา
ตามไปด้วย

ส พุ พ ท นั

ธ ม ม ท า นั

จ ี น า ตี

การให้ธรรมทาน ชนะการให้ทั้งปวง

๔ ประธานอุปถัมภ์ ๕

พระวิษณุ ปัญญาทีโป และคณะญาติมิตร

พระขจรศักดิ์ ปุณฺณากโร

และครอบครัวสพประเสริฐสุข

คุณธีรวัฒน์-คุณค่านวณ ฐานะโชติพันธ์ และครอบครัว

คุณนิพันธ์-คุณพัชรี เบ็ญจวิลาส และครอบครัว

คุณสุกัญญา ชลอำนาจ และครอบครัว

ดร.ประกอบ-คุณวรรณ จิรกิติ และครอบครัว

คุณสกล-คุณสอง วัชรศรีโรจน์ และมูลนิธิวัชรศรีโรจน์

คุณพรทิพย์-คุณพรรณทิพย์ พิริยะโยธิน และครอบครัว

คุณวัลลภ-คุณสุนีย์ เคียงศิริ และครอบครัว

คุณสุนทร-คุณจิรวัฒน์-คุณเมณฑกะ ศรีสัตนา

คุณอำไพ-คุณจรรุญ-คุณจิราภา บุญยบุตร

❧ ដ្ឋានប្រតិបត្តិការ ❧

พระมหาสุวิทย์ วิชเชสโก

พระมหาชัยฟ้า ธัญญกุล

พระอาจารย์และสมาชิก ภาคนครหลวง ๖

พระนวกะปี ๒๕๔๓

คุณอนันต์ อัสวโกคิน

คุณเมตตา สุขจิตวงศ์

คุณนวรรตน์ ฤดีพิพัฒน์พงศ์ และครอบครัว

อาจารย์พิศมัย แสงหิรัญ และครอบครัว

คุณยุพิน-คุณเพท่าย-คุณวารี มณีไพโรจน์

คุณมณฑิชา-คุณกร พิบูลย์คณาทรัพย์

คุณหนูจิ้น สุวรรณธรรมมา

คุณแม่ยัง แซ่โล้ว และครอบครัวสุภาวิมล

คุณสุปราณี ชนะโรค และครอบครัว

ครอบครัวพัฒน์ธเนศ

ศูนย์ปฏิบัติธรรมซีแอตเติล (Seattle, U.S.A.)

ศูนย์ปฏิบัติธรรมชิคาโก (Chicago, U.S.A.)

คณะพระภิกษุ-สมาชิก-กัลยาณมิตร วัดพระธรรมกาย

แคลิฟอร์เนีย (California, U.S.A.)

เจ้าภาพร่วมอนุโมทนา

พระครูสังฆรักษ์พิพัฒน์ จิตสุทโธ , พระครูปลัดภูเบศ ฌานาภิญโญ
 พระครูสมุห์สุวิทย์ สุวิชาโก , พระปลัดสุธรรม สุธัมโม , พระมหาสมบุญ สัมมาปุญโญ
 พระรังสฤษดิ์ อธิจิณตโก , พระมหาฉัตรชัย ฉัตตัญญโย , พระอารักษ์ ญาณารักโข
 พระอุดม ยติสสโร , พระประดิษฐ์ อริญญโย , พระสุรัตน์ อัคครัตโน
 พระสุทธิชัย สุทธิชัยโย , พระนิรันดร์ สุวีโร , พระผจญ เถรธัมโม
 พระศักดิ์ชาย คุณยุตโต , พระสถาพร ญาณวิไช , พระนิโคลัส ฐานิสสโร
 พระอุยุทธ์ ธัมมวีโร , พระทวีศักดิ์ ธัมมสรโน , พระบุญชู อริยธัมโม
 พระสาธิต สมังคโก , พระมหาสุรพล ชินกุลโธ , พระณรงค์ ทันทจิตโต
 บรรพชิต รุ่น ๓-๔-๕ , พระครูสังฆรักษ์สมเกียรติ วรวังโส , พระกมล กมลสุโก
 พระเกรียงไกร เตะวโร , พระคมสัน ธัมมาสันโน , พระจิระศักดิ์ จรณสัมปันโน
 พระจาตุรงค์ อัคคพันธ์ , พระเจต อธิมุตโต , พระชัยยง อุตถโย
 พระถาวร ถาวโร , พระทวี พรหมเทโว , พระทิวังษ์ วชิรวังโส
 พระธานินทร์ ปุณฺณนนโท , พระบัณฑิต วรปัญโญ
 พระประพนธ์ ชันติสโธ , พระประเสริฐกิจ สุขเมโธ , พระพยุงศักดิ์ สัตตินธโร
 พระพิพัฒน์พร กิตติสุโก , พระภูษิต จิรสุโก , พระมหาขจรศักดิ์ สัตติปัญโญ
 พระมหาวิรัตน์ มณีกันโต , พระมิณทร์ พุทธิวัฑโฒ , พระวิชัย จิตตรักขิตโต
 พระบุญเทียม ปุณฺณปุณฺโน , พระวิชัย ปุณฺณธัมโม , พระวิทยา ธัมมทินโน
 พระวิรัตน์ ภิภูจรัตโน , พระวิวัฒน์ พลวัฑฒโก , พระศุภมิตร สุขุมิตโต

พระศราวุฒิ วิริยะวังโส
พระสมคิด จิตตวังโส
พระสมพร ฉันทวโร
พระสรรัชย์ นาคขโย
พระสันทัต รวิวัฒนโน
พระสาธิต समाจาโร
พระสุขเกษม สุขเขโม
พระสุพจน์ มหาสัณโก
พระหาญชัย อาสภกันโต
พระอนุชา อัคคจิตโต
พระโอภาส ปัญญาโก
พระวุฒิพงศ์ วุฑฒิวังโส
สามเณรแผ่นดิน โฉมปรางค์
สามเณรอรียะ ถิรทินรัตน์
พระอาจารย์ และสมาชิกภาคนครหลวง ๘
กลุ่มการบินไทย
กลุ่มกुरुรัฐ
กลุ่มจิวรแก้ว
กลุ่มใจแก้ว นครปฐม
กลุ่มบุญแก้ว
กลุ่มปัญญาสัชชะ

กลุ่มภาษีเจริญ
กลุ่มสมัชชาคนรวย เสา M๑๒
กลุ่มสายธรรมล้านนา จ.เชียงใหม่
กองต้อนรับและอบรม
กองบุญเศรษฐกิจการ
กองรักษาบรรยากาศ
แก้วภูธรภาคอีสาน
แก้วภูธรภาคเหนือ
แก้วภูธรภาคใต้
แก้วภูธรภาคกลาง
แก้วภูธรภาคตะวันตก
คณะกัลยาณมิตร จ.สุรินทร์
คณะพยาบาล จุฬาฯ
ครอบครัวกัณโศภณ
ครอบครัวกาญจนาอนุกุล
ครอบครัวแก้วกิตติณรงค์
ครอบครัวแก้วแดง
ครอบครัวข้าสออาจค์-สุขขาว
ครอบครัวคงเมือง
ครอบครัวงามเกียรติทรัพย์
ครอบครัวจิววัฒนสำราญ

Amara Sermsook

Bandith Thamma

Dr.Hans V.Henle

ISO Family

Janet Phomphakdy

Jim-Khim Weir

Katey Phomphakdy

Lee-Charinrat P.Miller

Manisone-Charong Opaskit

Pochana Solomonides

Prasong Mccray

Urai-Makomo Chaiya

Komes-Kimberly-Kristopher Armradit

ครอบครัวเจริญวิเศษศิลป์-ห้องhiru ๕

ครอบครัวเจดตระกูล , ครอบครัวเฉลิมกาญจน

ครอบครัวชินพิพัฒน์ไพฑูริ , ครอบครัวชุตินิยมพงศ์

ครอบครัวเชี่ยวชาญวิศวกกิจ , ครอบครัวดวงสร้อยทอง

ครอบครัวดักขนิษฐวงศ์ , ครอบครัวดำนวิวัฒน์พร

ครอบครัวเตชะทวิวัฒน์ , ครอบครัวเตชะรัตนสิทธิ์

ครอบครัวถวัลย์นันท์ , ครอบครัวตั้งเจริญพาณิชย์

ครอบครัวไตรศิริพัฒน์ , ครอบครัวทองธนาวัฒน์

ครอบครัวเทียมเมื่อนวิไล , ครอบครัวธรรมาพงษ์ดวงศ์

ครอบครัวธิดิตศุภไพฑูริ , ครอบครัวบุญนนท์แก้วจึง

ครอบครัวนภกรเกียรติ , ครอบครัวไพศาลสุขชั้น

ครอบครัวเนตรประเสริฐศรี , ครอบครัวบุญนำสุข

ครอบครัวบุญศิริวัฒนกุล , ครอบครัวนันทัมพันธ์

ครอบครัวปรีดาพิพัฒน์พงศ์ , ครอบครัวสวนศิลป์พงศ์

ครอบครัวสัจจาบุญนัตน์ , ครอบครัวสุขะวัชรินทร์

ครอบครัวพวงนาค-สิงห์พันธุ์ ๕

ครอบครัวพิศิษฐวานิช , ครอบครัวไพศาลวิจิตรนุช

ครอบครัวโพธิ์วัฒนะเสถียร

ครอบครัวพักมณี (หอพักดวงแก้ว)

ครอบครัวภัทรวรรณวงศ์ , ครอบครัวภัทราดุลย์

ครอบครัวภาคภูมิ , ครอบครัวมณีไพโรจน์

ครอบครัวเมธางกูร , ครอบครัวรัตนศิริวิไล

ครอบครัวราชายนต์ , ครอบครัวรุจิระธนลักษณ์

ครอบครัวโรจน์สินวิไล , ครอบครัวเลี้ยว

ครอบครัววงษา , ครอบครัววรปัญญาวงศ์-เชียงจิ่ง

ครอบครัววรรณรียชาติ , ครอบครัววรสุบิน

ครอบครัววรรณวัชรินทร์ , ครอบครัววหาวิศาล

ครอบครัววัติรางกูล , ครอบครัววานิชสัมพันธ์

ครอบครัวศรีวะโลสกุล , ครอบครัวสวนศิลป์พงศ์

ครอบครัวสัจจะกานต์ , ครอบครัวสุขะวัชรินทร์

๘
ครอบครัวศรีเศรษฐวรกุล
ครอบครัวสุขะจินตนากาญจน์
ครอบครัวสุทธิประเสริฐ
ครอบครัวสุประสงค์สิน
ครอบครัวสุรียากุลพานิช
ครอบครัวสุวรรณวรางกุล
ครอบครัวเหมพรหมราช
ครอบครัวเหริยญศรีวงศ์
ครอบครัวเหลืองภัทรเชวง
ครอบครัวอภิบาลพูนผล
ครอบครัวอักกะวิเนต
ครอบครัวอั้งประเสริฐ
ครอบครัวอำนวยเวโรจน์
ครอบครัวอินทรศร
ครอบครัวอุดรานั้นท์
ครอบครัวอุ้นรัศมีวงศ์
ครอบครัวจารุพัฒน์
คุณกนกรัตน์ เศวตเศรนี
คุณกมล-คุณยุพาภรณ์ พรวโรจนานุญ
คุณกมลพรรณ จันทรโสด
คุณกัณหา อรรณพเพ็ชร
คุณกัณตรัตน์ ชัยกล้าหาญ และครอบครัว
คุณกัมพล-จรรยา ชุมพลบัญญัติ และครอบครัว
คุณกัลยาวิดี โกสินทร์ และญาติมิตร

คุณกาวิณ-คุณศศิภา วงศ์สงวน , พ.ญ.กาญจนา ชัยกิตติศิลป์

คุณกิจณี ตั้งสัจจานุรักษ์ และครอบครัว

พ.อ.กิตติ-คุณสมพร งามสว่าง , คุณกิตติ-รศ.สำรวย กิตติลาภานนท์

คุณกุลณี ธรรมสุริยะ , คุณกุลยิต จันทรศรีขวาลา

คุณเกียรติ-คุณวิภา ชัยสถาวรวงศ์ , พล.ต.ต.เกรียงไกร-คุณสุกัญญา กรรณสูต

คุณเกรียง-คุณรุ่งฤดี รุ่งวิริยะวงศ์ , คุณเกรียงศักดิ์ แซ่เลี้ยว

คุณเกรียงศักดิ์-คุณศิริพร เตียงพิทยากร , คุณเกศรา จารุศักดิ์เสถียร

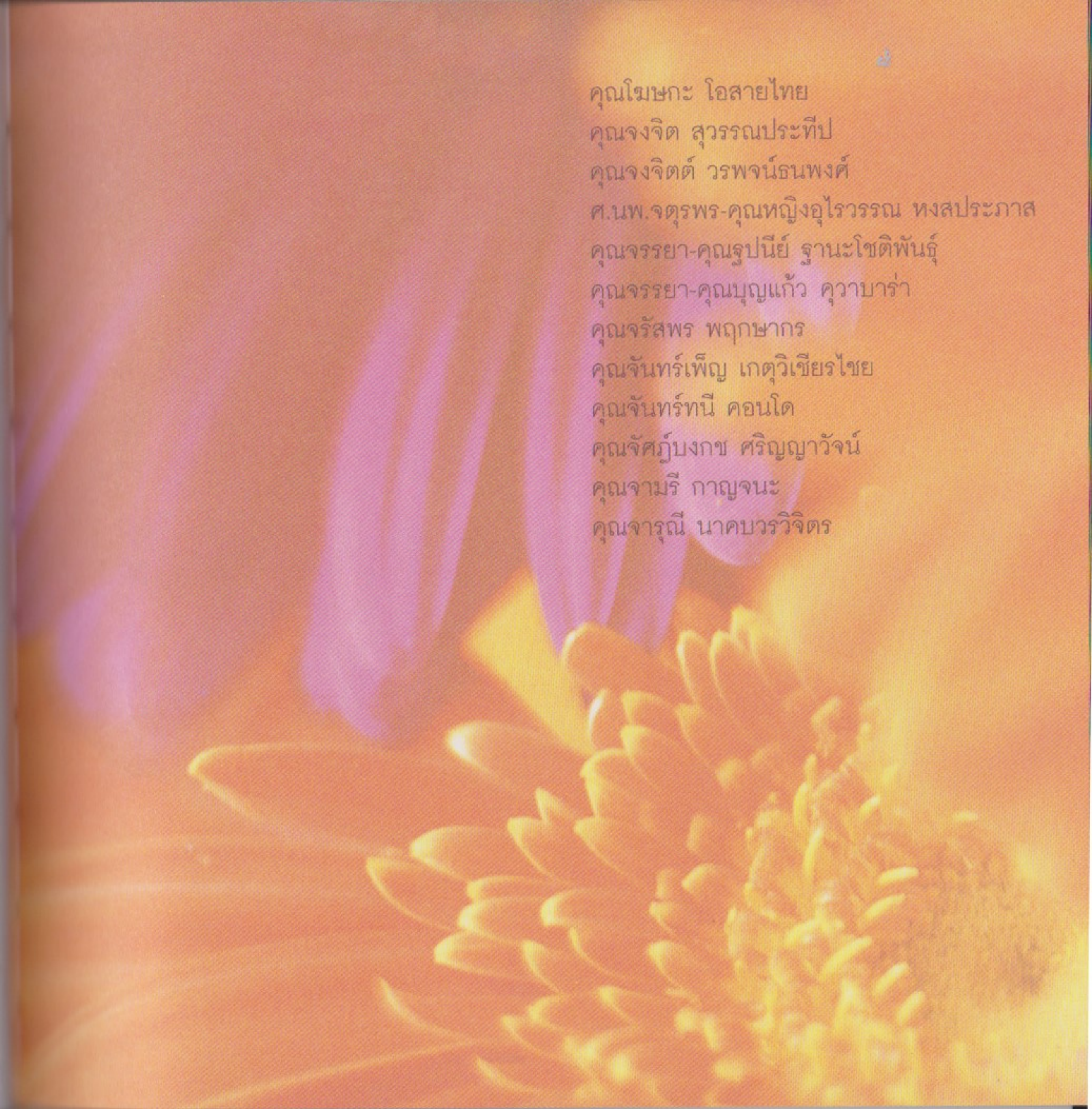
คุณเกศวดี-คุณเยาวมาลย์ จุฑาทอง , คุณเกศินี หวังขาลาบวร

คุณเกษมศักดิ์-คุณวิภาพร กัมพลพานิชวงศ์ , คุณเกสร-คุณเดชินทร์ พัฒนพานิชสวัสดิ์

คุณขวัญเนตร-คุณกิตติพงษ์ ปิยะพิทักษ์วงศ์ , คุณขวัญฤดี อำนวยเวโรจน์

คุณขวัญใจ วสุธานนท์ , คุณไข่มุกด์ โกลละสุต , คุณคณิต อีรนพไพบุลย์ และครอบครัว

คุณคณิงนุช ตราลักษมี , คุณค่าง้อ แซ่ลี , คุณยมโดย รูปปัทม์

คุณโฆษกะ โอสายไทย
คุณจงจิต สุวรรณประทีป
คุณจงจิตต์ วรพจน์ธนพงศ์
ศ.นพ.จตุรพร-คุณหญิงอุไรวรรณ หงสประภาส
คุณจรรยา-คุณฐปนีย์ ฐานะโชติพันธุ์
คุณจรรยา-คุณบุญแก้ว ความบาร่า
คุณจรัสพร พฤกษากร
คุณจันทร์เพ็ญ เกตุวิเชียรไชย
คุณจันทร์ทนี คอนโด
คุณจัสฎ์บงกช ศรีญญาวัจน์
คุณจามรี กาญจนะ
คุณจารุณี นาคบวรวิจิตร

คุณจิตรา-คุณจินตนา-คุณวันดา พี่ชะพัฒน

คุณจิตรา แซ่เฮ้ง

คุณจินดา จึ้งรักเสรีชัย

คุณจินดา-คุณวันดี เพ็ชรกิจ

คุณจินดา เสรีวัฒนวุฒิ

คุณจิรกิตติ์ เจาตระกูล

คุณจิรวรรณ จินาพันธ์

คุณจิราพร อุครานันท์

คุณจิราวัศส์ อุ่นรัว

คุณชาญยุทธ-รังสิรัตน์-เรืองโชติ-เรืองธรรม

คุณเขียง แซ่ตั้ง

คุณชำนาญ-คุณมานี ภูมิปัญญาพานิช

คุณชูชัย เจียมทักษิณ

คุณชูจิตร สมบัติพานิช

คุณชูชาติ-คุณดวงจิต รัตนจงเกียรติ

คุณไชยยุทธ-ผ.ศ.สุรทิน เป็รื่องเวทย์

คุณชูไ้ วิเศษศุภรัตน์

คุณเสนจิ คอนโด

คุณภูษณี ไชยวรรณ และครอบครัว

คุณฐานิต สุวรรณ

คุณจิตติภา ภัทรนาวิก

คุณจิตติวิณ์ ไชยปัญญา

คุณณรงค์-คุณวรรณ-คุณวงศ์ อุดมผล

คุณณัฐอนันต์-คุณศจีกา ไตรรัตน์ผลาดล

คุณณัฐชนก อุดมมังกร

คุณณัฐวุฒิ กิตติคุณ

คุณदनัย ทนงจิตร

คุณดวงใจ บัณฑิตพุดม

คุณแดงตั๋ย วิสุทธิแพทย์ และครอบครัว
คุณดอกไม้ จันทร์แดง และครอบครัว
พ.อ.(พิเศษ)ดิลก-พ.ญ. ศิวาลักษณ์ อินภัทร
คุณดารัตน์ แสงอรุณ
คุณดารา-คุณยุพาพรรณ จุฑาทอง และครอบครัว

คุณดาเรศ สุเพียร
คุณตฤณพรรษ-คุณตำนานวัน และคณะ
คุณเตือนใจ ชิงโชติกุล
คุณตะวัน ธรรมชัยเดชา
พจก.ถวัลย์-พรธิรัตน์ ฟรีเอนเตอร์ไพรส์
คุณณอมจิต-คุณนิตยาภรณ์
คุณณอมศรี เหล่าประสิทธิผล และครอบครัว
คุณหนู-คุณจันทราทิพย์ มานะไชยรักษ์
นพ.ทวีทัศน์-คุณวนิดา ตั้งรพีพากร
คุณทวีชัย-คุณนิตินันท์ ฐานะโชติพันธ์
คุณทวีลาภ ศรีโกมล
คุณทัศนีย์ เสรีเลิศวิวัฒน์ และญาติมิตร
คุณทัศนีย์ ทองเขาอ่อน

คุณเทอดศักดิ์ วิชาผลไชยกุล , คุณเทียม-คุณปราณี พิทักษ์นคราช และครอบครัว

คุณเทียมใจ-คุณเกอรัท ยอร์เกนเซน , คุณธนพล-คุณพัชรี ณะสมานโชค

น.พ.ธราพงษ์ ดวงคำ และครอบครัว , รศ.ธดาวดี-พ.อ.หญิงปานทรา มีนะกนิษฐ์

คุณธิดา-คุณปวินท์ ชลมาศ และครอบครัว , คุณรัชชัย คุณานุปลัมภ์ และครอบครัว

คุณธัญสมร ลีสมนวรรณวงศ์ และครอบครัว , คุณธิดา จิรวัดมนาวรรกุล , คุณอัครงค์เดช เข็มอนุสุข

คุณนพพล-คุณจุไรวรรณ-คุณธนพล-คุณธัมมพล กาญจนานุกูล

คุณนฤพร-คุณสุภาวชา มหาแสง , คุณนฤมล กาญจนะ , คุณนฤมล พรบุญเรือง

คุณนฤมล-ดร.นุจारी-คุณยุพิน ประสิทธิพันธ์ , คุณนวรรตน์-คุณอุไร ทรงศิริจิต และครอบครัว

คุณนवलลออ-คุณวนิดา เกรียงศรีวงศ์ , ร.ท.น้อย-คุณทองเกรียง แก่นจันทร์

คุณนันทนา-คุณจิตติมา ธนะมูล , คุณนันทนิต-คุณอารียา ใจเที่ยง

คุณนันทพร ไชยประสิทธิ์ และครอบครัว , คุณนันทินี บุศยารัศมี

คุณนิพนธ์ แยมประยูร , คุณนิภากอน กัณฑพงษ์

คุณนิรมล ดำรงธัญลักษณ์ และครอบครัว , พ.ญ.นรีลักษณ์ พิทักษ์ดำรงวงศ์

คุณนิรันดร์ มานนท์ , คุณนิวัฒน์-คุณรัชดาวรรณ วงศ์จรัสจิต

คุณนุญกุล-คุณพรทิพย์ โพนุสิต , คุณนุชนิภา โรส

คุณเนตริยา จรัสวิกรัย และครอบครัว

ทพ.ญ.บงกช สุวรรณปัทม

คุณบังอร เฉตระการ , คุณบัวลา ทองละมูล

คุณบำรุง-คุณวิเชียร-คุณเบญจา ตันกิม

คุณบุญเกิด สกุลลีรุ่งโรจน์

คุณบุญเกียรติ เอื้อสุดกิจ , คุณบุญเกื้อ ทาราชัย

คุณบุญชัย-คุณจิรพร ถกกลสุขเวช และครอบครัว

คุณบุญชัย-คุณวนิดา ธีบุญะวุฒิ และครอบครัว

คุณบุญนาถ ภูษิต และครอบครัว

คุณบุญเรือน ตุ่มทอง

คุณบุญส่ง-คุณจิตรา-คุณวรภาพ สัตยาภรณ์พิสุทธิ

คุณบุษบา ปิงสมบูรณ์ยิ่ง

คุณปกรณ์-คุณอนงค์ วิจิตพันธ์

คุณปภาดา-คุณนงนุช ตั้งโชคสิริกุล

คุณเมตตา สุจิตวงศ์

คุณพวง-คุณเรณู โชคอนันต์ตระกูล

คุณปาริชาติ คุณพวงเพ็ญ ทิสยากร

คุณพัชนี วิชญพงศ์ และครอบครัว

คุณพัชนี บุญธรรมจิต

คุณพัชรา วนะชีวนาวิน และครอบครัว

คุณพัชรินทร์ บุญธรรมจิต , คุณพัชรินทร์ ทวนทอง

คุณพันอนันต์ เหมือนจิตร และครอบครัว

อาจารย์พัพพันธ์ ชิมสุวรรณ

คุณพาเกียรติ-คุณนงลักษณ์ สมานบุตร

คุณพิพัฒน์ พรพิทยากุล , คุณพิสมร แสงสุทธิ

คุณพิสมัย ชุนมนุ , คุณพีรพงษ์ พฤษานานนท์

คุณพีระเดช ชมานนท์ , คุณพูลสุข รัตนเสาวคนธ์

คุณเพิ่มศักดิ์-คุณอำนวย จันแดง

คุณเพ็ญศรี ภูมิรัตนประพิณ , คุณเพ็ญนิล ศิริเกษม

คุณเพชรรัตน์ พุทธสุขา , คุณเพชรไพลิน ศรีเพชร

คุณปัทมา อาจนาเสียว-คุณสุชาดา ขวณรุ่งวัฒนา
คุณปาริชาติ สิมสวัสดิ์ และคณะญาติมิตร

คุณปิติ-คุณวันทนา บุญสูง

คุณผกามาศ อาจารย์ย์ และครอบครัว

คุณผดุง ลายอักษร

คุณผ่อง เล่งอี และครอบครัว

คุณผุสดี ปัญญา และครอบครัว

ดร. พงษ์สันติ-ดร. ทิพวัลย์ สีจันทร์

คุณพจนา วิเศษศุภรัตน์

คุณพจณีย์-คุณธวัชชัย-คุณคริส-คุณแอน อมรโกศลพันธ์

คุณพนอ สายแสง , คุณพนัส-คุณบำเพ็ญ สุขเจริญ

คุณพนิดา อ่วมสมพงษ์ และครอบครัว

กัปตันพญูร-คุณผดา เพื่อกผ่อง

คุณพรจันทร์ ลูกอินทร์ , คุณพรโชค เจริญรัมย์

คุณพรณีย์ กันทรากกร และครอบครัว

คุณพจนภา คณารักษ์

คุณพรเพ็ญ ตันสุภาผล

คุณพรทิพย์ เจนอารีวงศ์

คุณพรสวรรค์ โช้ธรรม

คุณพรรณี อารงวงศ์กวิน

คุณพรรณี ธัญญการ และครอบครัว

คุณพรรณี-คุณสมสุข นิโครสทเกียรติ์

คุณพรรณี จิรเกษม

คุณพรรณี วณิชยางกูรานนท์

คุณพรรณี กุลจิตติกร

คุณพรฤดี ฉัตรจารุวิมล

คุณพลับพลึง เจริญสฤตย์

คุณพัฒนา สมพร และครอบครัว

คุณประกอบ-คุณนันทิยา-คุณดุชนี คนนั้น
คุณประกายรัตน์ เหล่าณัฐวุฒิกุล และคณะ

คุณประจักษ์ ถิรทินรัตน์

คุณประจิตร-คุณวราภรณ์ คราประยูร
คุณประชา ถิระวิทย์ , คุณประยุทธ สุขยิ่ง

คุณประนอม คุณประเสริฐ และครอบครัว

คุณประพันธ์-คุณวัชรวิ เขตแดน

น.พ.ประภาส อุครานันท์ , คุณประไพ จันทร์กระจำว

คุณประยนต์-คุณคำฟอง โนนริบูรณ์

คุณประยูร-คุณเงิน มาสุธน และครอบครัว

คุณประสงค์-คุณวัฒนา จันทรากุลศิริ

คุณประหยัด วงษ์พิรา , คุณปราณี ภิญโญวัฒมากร

คุณปริญญา-คุณวีณา เพิ่มพานิช

คุณปรีชา นันทปรีชา และครอบครัว

คุณปรียาภา กำแพงดี และครอบครัว

คุณไพฑูรย์ เพ็ญสุข และครอบครัว

คุณไพฑน ตระการศักดิ์กุล

คุณไพโรจน์ แต่งเจริญพาณิชย์-คุณนภดล หล้ากาวิณ

น.ต.ไพศิลป์-คุณผุสดี ศรีใส และครอบครัว

คุณไพศาล-คุณวรรณิ สุขชาติกุลวิทย์

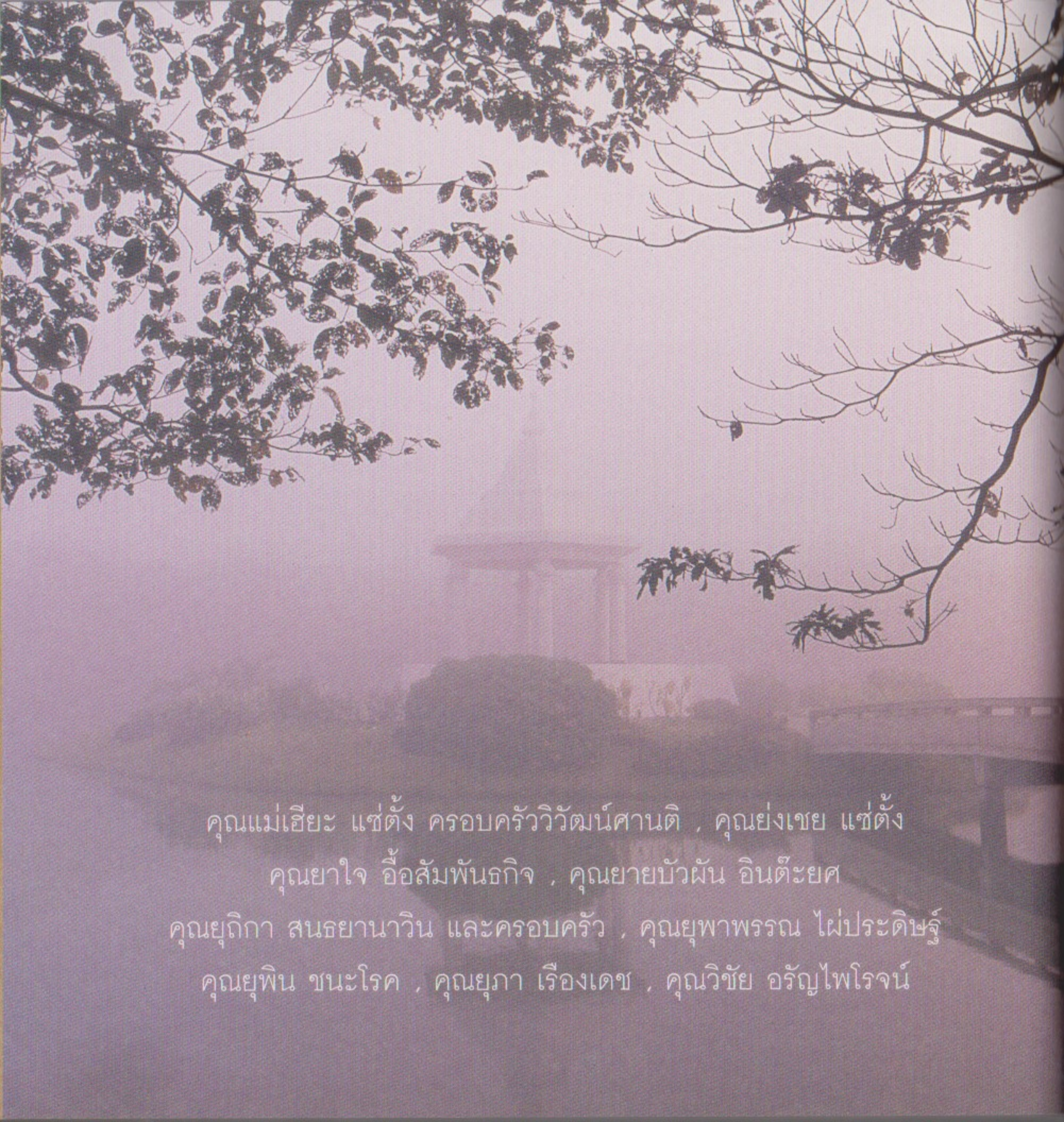
คุณภาควดี ลีลาสมานชัย

คุณภัทรภร-คุณวิชาดา ลาวันยากุล

คุณภัทรพงษ์ ภาคภูมิ

พ.ท.ภคพล-พ.ต.หญิงสว่างจิตต์ แก้วศรีงาม

คุณเกาทิพย์-คุณอรอนงค์ ไตรทิรัญ
คุณมงคล-คุณเพ็ญแข ศิวะนันต์วงศ์
คุณมณฑล เกิดไพโรจน์ และครอบครัว
คุณมณฑล-คุณทองพิน กันล้อม
คุณมณฑา-คุณธวัช วนิชพงษ์
คุณมณี และครอบครัวสมประเสริฐสุข
คุณมณีรัตน์ เอมเปรมศิลป์
คุณมนต์ชัย-คุณนันทนา ยอดพินิจ
คุณมยุเรศ-คุณศิริวดี แสงดี
คุณมะลิ พ่วงพลับ
คุณมะลิ-คุณศานิต-คุณนิศา บวรธรรมรัตน์
คุณมัทนา เขียววิศวะพันธ์ และครอบครัว
คุณมานพ แจ็งคำขำ
คุณมานิตย์ ถกลสุขเวช และครอบครัว
คุณมารศรี อูสาทะ
คุณมาลีรัตน์-คุณชนกานต์ รุ่งโรจน์ชัย
คุณแม่เล่าลีมี่ แซ่เล่า

A misty landscape with a traditional Thai building and trees. The scene is hazy, with a traditional Thai building visible in the background. The foreground is dominated by the dark, silhouetted branches of trees, some with small, dark leaves. The overall atmosphere is serene and quiet.

คุณแม่เฮียะ แซ่ตั้ง ครอบครัววิวัฒน์ศานติ , คุณย่งเขย แซ่ตั้ง
คุณยาใจ อื้อสัมพันธกิจ , คุณยายบัวผัน อินตะยศ
คุณยุธิกา สนธยานาวิน และครอบครัว , คุณยุพาพรรณ ไผ่ประดิษฐ์
คุณยุพิน ชนะโรค , คุณยุภา เรืองเดช , คุณวิชัย อรัญไพโรจน์

ประวัติผู้เขียนบันทึก

คุณอารีพันธุ์ ตรีอนุสรณ์

เกิด พ.ศ. ๒๔๙๘

เป็นคนกรุงเทพฯ โดยกำเนิด

จบการศึกษาชั้นเตรียมอุดมศึกษา

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

จบการศึกษาชั้นอุดมศึกษาที่

คณะเภสัชศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๒๐

จบการศึกษาทางธรรม

ชั้นธรรมศึกษาเอก พ.ศ. ๒๕๒๔

เริ่มเข้าวัด พ.ศ. ๒๕๑๖

โดยได้เริ่มก่อตั้ง ชมรมพุทธศาสตร์

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ทำหน้าที่เป็นรองประธาน

ชมรมพุทธศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๒๐

หลังจบการศึกษาปริญญาตรี

อุทิศชีวิตรับใช้งานพระศาสนาเรื่อยมา

โดยทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตรผู้นำบุญ

จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๒๖

ได้รับมอบหมายจาก

พระเดชพระคุณหลวงพ่อร่มมชโย

ให้ทำหน้าที่เป็นอุปัฏฐากของคุณยาย

จนถึงวาระสุดท้ายที่คุณยายละสังขาร

ISBN 974-87888-6-7

๔ ที่ปรึกษาภักดีมงคล ๔

พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่ออัมมมขโย)
พระภาวนาวิริยคุณ (หลวงพ่อทัตตชีโว)

๔ ทีมบรรณาธิการ ๔

พระมหาสุวิทย์ วิฑฺฒโก, พระสมศักดิ์ จนฺทสโร, พระอานาจ เตชวโร
คุณเมตตา สุชาติวงศ์, คุณจิรวัดน์ ภูเพียงใจ
คุณสุนิดา นาคเสน, คุณจุฑารัตน์ ศิลภัทร
คุณจิราวัตร อุ่นบัว, คุณสุพมาลย์ สุดสังข์, คุณศศิอำไพ ปาลวัฒน์วิไชย
คุณกัลยารัตน์ สุริยสัตย์, คุณอลงกรณ์ สถาปัตตานนท์

๔ ออกแบบปก รูปเล่ม ๔

บริษัท ดีเอ็มแอนด์เอส แอดเวอร์ไทซิง จำกัด
คุณเมตตา สุชาติวงศ์, คุณสุดารัตน์ ท้าวหาญ, คุณวรรณสิกา เขื่อนชาติไชย
คุณสมพร วันเจียม, คุณสุรนุช อากามงคลรัตน์
ฝ่ายภาพ : คุณปรีชา อุ่นรัมย์วงศ์, คุณสายัณห์ แจ่มอุลิตรัตน์
คุณสุวรรณ อุ่นรัมย์วงศ์, คุณขวัญจิต แสงพยับ
คุณอัญชลี ศรีวิเศษ, คุณนันทนาท บุญรัตน์พันธ์
คุณวัลลภ นิลถนนอม, คุณชาญชัย พรหมตา, คุณนิตินัย ป้าแคว
พิมพ์ครั้งที่ ๑ : เมษายน ๒๕๕๕ จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม
ลิขสิทธิ์ : มูลนิธิธรรมกาย

พิมพ์ที่ : บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน)

รายได้ทั้งหมด เพื่อการสร้างกุศลตามเจตนารมณ์ของ
คุณยายอาจารย์มหารัตนอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง

